

รายงานผลการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง
การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
(Accessibility for All Act : AAA)

สำนักกรรมการสิทธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายวัลลภ ตังคณานุก์
ประธานคณะกรรมการ

นายมนเทียร บุญตัน
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
เลขานุการคณะกรรมการ

พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ
โฆษกคณะกรรมการ

นายแถมสิน รัตนพันธุ์
กรรมการและที่ปรึกษา

พลตรี จารึก อารีราชการัณย์
กรรมการและที่ปรึกษา

พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรืองรมย์
กรรมการและที่ปรึกษา

พลเอก วิรัตน์ ฉันทศาสตร์โกศล
กรรมการและที่ปรึกษา

นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์
กรรมการ

รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย
กรรมการ

พลเอก ชีระวัฒน์ บุญยะประดับ
กรรมการ

พลเรือเอก นริส ประทุมสุวรรณ
กรรมการธิการ

นายปรีชา วัชรากัญ
กรรมการธิการ

พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรตม
กรรมการธิการ

พลเอก ไพชนนต์ คำตันเจริญ
กรรมการธิการ

นายยุทธนา ทัพเจริญ
กรรมการธิการ

พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม
กรรมการธิการ

พลเอก สกกล ชื่นตระกูล
กรรมการธิการ

พลโท สรรชัย อจลานนท์
กรรมการธิการ

พลเอก อุดลยเดช อินทะพงษ์
กรรมการธิการ

พลเอก อรุณ สมตบ
กรรมการธิการ

พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์
กรรมการธิการ

นางสาวศิริพร ภิญโญศิริธร
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ
ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายมณฑิร บุญตัน
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง

นางพวงแก้ว กิจธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ

นายธีรยุทธ สุนทรวิท
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์
อนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางสาววันทนี พันธ์ชาติ
อนุกรรมการ

นายวิฑูต บุนนาค
อนุกรรมการ

นายรัตน์ กิจธรรม
อนุกรรมการ

นางอาทิตา นรารววัชร
อนุกรรมการ

(สำเนา) บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

ที่ สว (สนช) (กมธ ๓) ๐๐๑๙ / (ร ๙๗)

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
(Accessibility for All Act : AAA)

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ ประกอบข้อ ๘๕ วรรคสอง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ด้านการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ การสงเคราะห์ดูแลผู้ยากไร้ การสร้างหลักประกันและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายมณฑิธร บุญตัน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางสาวรณิ สิริเวชชะพันธ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายแถมสิน รัตนพันธ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๘. พลตรี จารึก อารีราชการัณย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๙. พลเรือเอก สุรศักดิ์ หรุ่นเริงรมย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๐. พลเอก วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	กรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมการ
๑๓. พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ	กรรมการ
๑๔. พลเรือเอก นริส ประทุมสุวรรณ	กรรมการ
๑๕. นายปรีชา วัชรากัย	กรรมการ
๑๖. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรดม	กรรมการ

๑๗. พลเอก ไผ่ชนต์...

๑๗. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	กรรมการ
๑๘. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๙. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม	กรรมการ
๒๐. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	กรรมการ
๒๑. พลโท สรรชัย อจลานนท์	กรรมการ
๒๒. พลเอก อุดลยเดช อินทะพงษ์	กรรมการ
๒๓. พลเอก อรุณ สมตน	กรรมการ
๒๔. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	กรรมการ

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่องดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๑ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

(ลงชื่อ) วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์
(นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์)
ประธานคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวศิริพร ภิญโญศิริธร)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สำนักกรรมการ ๓

สำนักกรรมการ ๓

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสังคมฯ

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๖

พิมพ์ปญา พิมพ์
พิมพ์ปญา/สุริยะ ทาน
ศิริพร ตรวจ

รายงานผลการพิจารณาศึกษา
เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
(Accessibility for All Act : AAA)

ของคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ ประกอบข้อ ๘๕ วรรคสอง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพ ของชุมชน ด้านการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ การสงเคราะห์ดูแลผู้ยากไร้ การสร้างหลักประกันและ ความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณา ศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๑ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ทำหน้าที่พิจารณาศึกษา ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑) นายมณฑิร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) พลอากาศเอก ชนัท รัตนอุบล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	อนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕) นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการ
๖) นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	อนุกรรมการ
๗) นายวิฑูต บุณนาค	อนุกรรมการ
๘) นางอาทิตยา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๙) นางพวงแก้ว กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐) นายธีรยุทธ สุขธนวิท	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑) นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒) นายต่อพงศ์ เสลานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓) นางเบญจา ชลธารินทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔) นายประกาศิต กายะสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕) นางพิมพ์พา ขจรธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖) นางวัชรา รั้วไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗) นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘) นายสมชาย เจริญอำนวยสุข	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙) นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐) นายอนุชา รัตนสินธุ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวศิริพร ภิญโญสิริธร ผู้บังคับบัญชา กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๙๑ วรรคสาม

๑.๓ การพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริง

๑) การเชิญบุคคลและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

กระทรวงคมนาคม**สำนักปลัดกระทรวงคมนาคม**

นางรสสุคนธ์ พิศาลศิลป์สกุล นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ

กรมท่าอากาศยาน

(๑) นายวิวิท ดีประดิษฐ์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมกิจการท่าอากาศยาน

(๒) นายทรงรัตน์ ทองปาน นักวิชาการขนส่งชำนาญการพิเศษ

(๓) นายชัยทัศน์ บุญทอง นักวิชาการขนส่งชำนาญการพิเศษ

กรมการขนส่งทางบก

(๑) นายชนะ ลิขิตเดชาโรจน์ นักวิชาการขนส่งชำนาญการพิเศษ

(๒) ว่าที่ร้อยตรี วีระพงศ์ นักวิชาการขนส่งปฏิบัติการ

(๓) นางสาวสุรัสวดี นิปรียาย สถาปนิกชำนาญการ

การทำเรือแห่งประเทศไทย

นายสุพจน์ พหุโล สถาปนิก ๑๒

กรมเจ้าท่า

นายदनัย คำนึ่งเนตร วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ

กองวิศวกรรม

การรถไฟแห่งประเทศไทย

นายประชา รอดสา พนักงานเทคนิค ๘

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

- (๑) นายเริงศักดิ์ ทองสม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน (ด้านการพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร) รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร
- (๒) นางสาวลักษณวดี ธนามี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
- (๓) นายนรินทร์ จาตุรพิศานุกุล วิศวกรปฏิบัติการ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

- (๑) นางสาวมาลี วงศาโรจน์ รองปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๒) นางสาวจารุพันธ์ ต้นเจริญผล ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๓) นางสมศรี หอกันยา ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาคลังความรู้ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๔) นางสมศรี หอกันยา ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (๕) นายบัณฑิตรัฐ เรควัฒน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

- (๑) นางสาวเกสรฯ สัพพะเลข ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสิทธิ กองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ
- (๒) นายอนุชิต กระธรรมะ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬากรมการท่องเที่ยว

- (๑) นางสาวกอบกุล ปิตรชวดี นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการพิเศษ
- (๒) นางสาวธัญดา ลิ้มศิริ นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ

กระทรวงมหาดไทยกรมโยธาธิการและผังเมือง

นางสาวสุรีย์ ประเสริฐสุด วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ

กรุงเทพมหานคร

- (๑) นางรุ่งกานดา พงศ์ธรกุลพานิช ผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์ และสวัสดิการสังคมสำนักพัฒนาสังคม
- (๒) นางสาวทิพย์นภา สาธุศิษย์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักพัฒนาสังคม

กระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

นางสุภัทรา อติสร

นักวิชาการมาตรฐานชำนาญการ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

นางกมลพรรณ พันพืง

นักวิจัยสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการ
และผู้สูงอายุ**สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)**

(๑) นายวเรศ บวรสิน

ผู้อำนวยการสำนักบริการโทรคมนาคม
โดยทั่วถึงและเพื่อสังคม

(๒) นายพีระเชษฐ์ พงษ์ศิริ

ผู้อำนวยการส่วนงานวิศวกรรม

(๓) นายสุปรีย์ เทียนทำนูล

พนักงานปฏิบัติการระดับสูง

(๔) นายศักดิ์ศิริ วิเศษ

พนักงานปฏิบัติการระดับกลาง

(๕) นายปริญญา เทศบรรทัด

พนักงานปฏิบัติการระดับกลาง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๑) นายสุชาติ จตุรงค์ชัยสถิต

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

(๒) นายสรกมล วณิชชานนท์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อันทิกา สวัสดิ์ศรี

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและสร้างสรรค์
ภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์**สภาสถาปนิก**

ว่าที่ร้อยตรี ภราดร ธัญญาพันธุ์

สถาปนิก

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

นายสรารุช กาญจนพิมาย

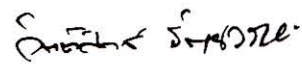
สถาปนิก

๒) การจัดสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

๓) การศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสารจากหน่วยงาน เอกสารวิชาการ รายงานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการพิจารณาการศึกษาที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และมีรายละเอียดสมบูรณ์มากที่สุด

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้เสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) ต่อคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการได้มีมติรับรองรายงานดังกล่าว โดยให้ถือว่าเป็นรายงานซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เพื่อให้ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณา รวมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบต่อไป

(นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ)

เลขานุการคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ
ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน การศึกษา เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาการศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคน และ Accessibility มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ไม่ได้เป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับคนทุกกลุ่มทุกเพศ ทุกวัย ทุกสภาพร่างกาย กล่าวคือ ทุกคนต้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในมิติทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาการศึกษาเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ได้พิจารณาการศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประชุม จัดสัมมนา ระดับชาติเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน พิจารณาศึกษากฎหมายที่มีสาระเกี่ยวกับ Accessibility รวมทั้งร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป โดยได้รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการดังกล่าวจัดทำเป็นรายงานผลการพิจารณาศึกษาขึ้นสำหรับเป็นรายงานฉบับตั้งต้น เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เพื่อใช้เป็นเอกสารที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนประเด็น Accessibility และขยายผลดำเนินการไปในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

รายงานผลการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑. ผลการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

๑) ความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน นอกจากจะหมายถึงสภาพแวดล้อมทางโครงสร้างพื้นฐาน อาคาร สถานที่ และระบบคมนาคม ยังรวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ เทคโนโลยี การสื่อสาร ข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) หรือเรียกว่า “AAA” จึงมีที่มาจาก “A” ตัวแรก คือ “Accessibility” หมายถึง การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ “A” ตัวที่สอง คือ “All” หมายถึง ทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกวัย และ “A” ตัวที่สาม คือ “Act” ที่มีความหมาย ๒ ประการ คือ (๑) Act หมายถึง พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย และ (๒) Act มาจาก Action หมายถึง การลงมือทำ หรือการลงมือปฏิบัติให้เป็นจริง จึงเป็นที่มาของ ยุทธศาสตร์สามเอ หรือ ยุทธศาสตร์ AAA หรือ ยุทธศาสตร์ Triple A

๒) หลักการพื้นฐานของ Accessibility มี ๓ ประการ ได้แก่

(๑) Universal Design หรือ UD หมายถึง การออกแบบที่เป็นสากล การออกแบบที่เป็นธรรมชาติ หรือการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ถือเป็นหลักการสำคัญที่สุดและหลักการต้นทาง ที่จะทำปลายทางให้ทุกคน เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

(๒) Assistive Technology หรือ AT หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นหลักการ เฉพาะกลุ่มเป้าหมายและมีความสำคัญรองลงมาจาก UD เป็นหลักเฉพาะที่มาตอบโจทย์เฉพาะกิจ เฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มคน ดังนั้น การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรมชาติและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งสองอย่างต้องไปคู่กันเสมอ

(๓) Reasonable Accommodation หรือ RA หมายถึง การช่วยเหลือที่สมเหตุ สมผลเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล โดยการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล เป็นการช่วยเหลืออย่างพอเพียงไม่ว่าจะ อยู่ในสถานการณ์ใด

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ AAA จึงเริ่มต้นด้วยการออกแบบในทุกระบบตามหลักการ ออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design หรือ UD) ซึ่งถือเป็นความคุ้มค่าและความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ หากประเทศไทยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA มีความสะดวกและปลอดภัย ทุกคนเข้าถึงและประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมสาธารณะ ก็จะทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวและลงทุน เป็นการเพิ่มรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล

๓) ความสำคัญของ Accessibility ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกัน (Inclusive Society) เป็นการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข หรือการร่วมทุกข์ร่วมสุขของคนในสังคม เป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) นอกจากนี้ Accessibility เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งมิติด้าน เศรษฐกิจ สังคม ท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ยังรวมถึงการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อให้สามารถขนย้าย หรืออพยพผู้คน และสร้างที่พักพิงชั่วคราวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และคนพิการ ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญของยุทธศาสตร์ AAA คือ คนพิการที่ต้องอยู่บนความท้าทายมากกว่าคนทั่วไป หากคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมสาธารณะแล้ว ก็จะเป็นเรื่องง่ายสำหรับ คนทั่วไปในสังคม

๔) ยุทธศาสตร์ AAA มีความเชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องกฎหมาย จิตสำนึก ความใส่ใจ ด้านเทคโนโลยี และการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น จึงต้องบูรณาการการทำงาน เข้าด้วยกันเพื่อสร้างให้ทุกคนในสังคมไทยมีจิตสำนึกร่วมกันว่า AAA เป็นเรื่องของตนเองและเป็นเรื่องของทุกคน ซึ่งในระยะยาวต้องผลักดันขับเคลื่อนให้มีกฎหมาย AAA ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องมีกระบวนการ ปรับเปลี่ยนความรู้และทัศนคติของสังคมไทยให้ความสำคัญต่อเรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เพื่อสร้างให้สังคมไทยเป็น “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (Inclusive Society) โดยเริ่มสร้างเข้าใจและ จิตสำนึกตั้งแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคราชการ ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันและหนุนเสริมซึ่งกันและกัน

๕) ยุทธศาสตร์ AAA จะเป็นจริงได้โดยกลไกจากจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐถือเป็นต้นทางในการจัดบริการสาธารณะที่จะช่วยให้การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะตามยุทธศาสตร์ AAA เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Public Procurement) ยังเป็นกระแสสำคัญในการผลักดัน AAA เพื่อการเข้าถึงสำหรับทุกคน ตามข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ย่อหน้าที่ ๓๒

๒. ข้อเสนอแนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

ผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) แสดงให้เห็นว่าประเด็น Accessibility มีความสำคัญและเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จต่อการขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมีข้อเสนอแนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) ดังนี้

๑) รัฐควรกำหนดประเด็น Accessibility ให้เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และแผนการเตรียมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

๒) รัฐควรจัดให้มีกฎหมาย AAA แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและนโยบายให้ผนวกรวมประเด็น AAA

(๑) ควรเพิ่มเติมหลักการ Accessibility ไว้ในกฎหมายที่จะมีขึ้นในอนาคต อาทิ ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ร่างกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

(๒) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย AAA ใน ๕ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) กำหนดให้ Accessibility เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม (๒) กำหนดให้มีผู้ตรวจสอบอิสระเพื่อติดตามและประเมินการดำเนินงานด้าน Accessibility (๓) เพิ่มเนื้อหาให้เป็นสากลและทันสมัยทุกด้าน (๔) จัดทำมาตรฐานของ Accessibility ในทุกมิติ และ (๕) จัดระบบงบประมาณให้มีจำนวนเหมาะสม เพียงพอ และใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ควรให้มีกฎหมาย AAA แบบบูรณาการ ซึ่งอาจจัดทำร่างกฎหมาย AAA ขึ้นใหม่หรือจัดทำเป็นประมวลกฎหมายว่าด้วย Accessibility โดยรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility ที่ครอบคลุมประเด็นทั้งหมดที่ได้กล่าวมา

๓) รัฐควรกำหนดมาตรการ ตรวจสอบ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย AAA โดยกำหนดมาตรการตรวจสอบ ติดตาม และสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ และกำหนดบทลงโทษ เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมาย AAA มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔) รัฐควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เรื่อง AAA อย่างกว้างขวาง ต่อเนื่อง และเป็นระบบ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งควรบรรจุเนื้อหา AAA ไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

๕) รัฐควรสนับสนุนให้มีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึก
ในประเด็น Accessibility ให้กับทุกภาคส่วน รวมทั้งควรสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยง
ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ตามหลัก “ประชารัฐ” เพื่อเสริมพลังให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องในสังคม
ได้มีส่วนร่วมในขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA และสร้างทัศนคติให้สังคมไทยได้ตระหนักว่ายุทธศาสตร์ AAA
เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม

คณะกรรมการสังคมฯ จึงเห็นว่าการปฏิรูปประเทศไทยในทุกด้าน การดำเนินงานตาม
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การขับเคลื่อนประเทศไปสู่
ไทยแลนด์ ๔.๐ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และความพยายามผลักดัน
ให้ประเทศไทยเป็นของศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว ด้านสุขภาพ
และด้านคมนาคม เป็นต้น ทุกเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไทยจะเป็นจริงไม่ได้เลย หากรัฐบาล
และทุกหน่วยงานยังละเลยการดำเนินการตาม “ยุทธศาสตร์ AAA”

สารบัญ

หน้า.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ
ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

ก -- ง

บทที่ ๑ บทนำ

- ๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา
- ๑.๒ วัตถุประสงค์
- ๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณาศึกษา
- ๑.๔ วิธีการพิจารณาศึกษา
- ๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑

๑

๒

๓

๓

๓

บทที่ ๒ แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๕

บทที่ ๓ การพิจารณาศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ โดยภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม

๑๑

๓.๑ บทนำ

๑๑

๓.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑๒

๓.๓ แนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๑๗

บทที่ ๔ การพิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ของสหภาพยุโรป

๑๙

๔.๑ บทนำ

๑๙

๔.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๑๙

๔.๓ แนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๒๖

บทที่ ๕ การพิจารณาศึกษากฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ - การทำสิทธิให้เป็นจริง

AAA : Accessibility for All Act - Make the Right Real

๒๗

๕.๑ บทนำ

๒๗

๕.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๒๘

๕.๓ แนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๓๒

บทที่ ๖ การพิจารณาศึกษาการยกเว้นกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ - ทำสิทธิให้เป็นจริง

๓๓

๖.๑ บทนำ

๓๓

๖.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

๓๕

๖.๓ แนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๔๖

	หน้า
บทที่ ๗ การสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”	๕๑
๗.๑ บทนำ	๕๑
๗.๒ ผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”	๕๒
๗.๓ แนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ	๖๗
บทที่ ๘ บทสรุปและข้อเสนอแนะต่อประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)	๗๑
๘.๑ ผลการพิจารณา	๗๑
๘.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๓
บรรณานุกรม	๗๕
ภาคผนวก	๗๗
ภาคผนวก ก. : อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD)	๗๙
ภาคผนวก ข. : ข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ แห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (General comment No. ๒ (๒๐๑๔) Article ๙ : Accessibility)	๑๔๓
ภาคผนวก ค. : บัญชีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)	๑๕๙
ภาคผนวก ง. : - ประมวลภาพการประชุมของคณะอนุกรรมการ - ประมวลภาพการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”	๑๖๕
ภาคผนวก จ. : - รายงานคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	๑๖๙
- รายงานที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ - รายงานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการ - รายงานคณะอนุกรรมการ	

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act) ถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคนรวมถึงคนพิการ และตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ ได้กำหนดให้ประเด็น Accessibility เป็นหลักการพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รวมทั้ง ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ได้รับความเห็นชอบจากการลงประชามติ (๗ สิงหาคม ๒๕๕๙) ก็ได้ให้ความสำคัญกับประเด็น Accessibility อย่างมาก โดยให้สภาพแวดล้อมสาธารณะหมายถึง อาคารสถานที่ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม การสื่อสาร ข้อมูลข่าวสาร บริการ ผลิตภัณฑ์ การเดินทาง และการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล เป็นต้น

ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก (Accessibility) ประกอบด้วย ๓ มิติ ได้แก่ มิติที่ ๑ การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม หรือเรียกว่า Universal Design (UD) เป็นกรอบใหม่ เป็นหลักใหญ่ที่ใช้ครอบคลุมทั้งหมดและเป็นอุดมคติ มิติที่ ๒ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หรือเรียกว่า Assistive Technology (AT) เป็นหลักเฉพาะที่มาตอบใจทุกเฉพาะกิจ เฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มคน ทั้งสองอย่างต้องไปคู่กันเสมอทั้งออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และ มิติที่ ๓ คือ การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลที่เรียกว่า Reasonable Accommodation (RA) เป็นเรื่องมนุษยต่อมนุษย เป็นการช่วยเหลืออย่างมีเหตุมีผล ผู้ให้ก็เต็มใจ ผู้รับ ก็ยินดี หรือเรียกแบบไทย ๆ ว่าเป็นการช่วยเหลืออย่างพอเพียงไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด*

Accessibility for All Act หรือ AAA หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดย “A” ตัวแรก คือ “Accessibility” หมายถึง การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ “A” ตัวที่สอง คือ “All” หมายถึง ทุกคน และ “A” ตัวที่สาม คือ “Act” ซึ่งมีความหมาย ๒ ประการ คือ (๑) Act หมายถึง พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย และ (๒) Act มาจาก Action หมายถึง การลงมือทำหรือการทำให้เป็นจริง นอกจากนี้ AAA ยังเป็นสัญลักษณ์ที่องค์กร The World Wide Web Consortium (W3C) ซึ่งเป็นองค์การที่ทำหน้าที่ดูแลมาตรฐานเว็บไซต์ ได้มอบให้กับเว็บไซต์ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับดีมากเป็นแนวทางขั้นสูงสุด เพื่อให้ผู้ใช้ทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้งานเนื้อหาเว็บไซต์ได้สูงสุด เว็บไซต์ที่มีสัญลักษณ์ AAA ถือเป็นเว็บไซต์ที่มีความสุดยอดด้านการออกแบบ สุดยอดด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้และสุดยอดของการพัฒนา ดังนั้น AAA นอกจากจะหมายความถึงการขับเคลื่อนเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ให้เกิดเป็นนโยบายและกฎหมาย AAA แล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

* มณฑิยา บุญตัน. (๒๕๕๑). บรรยาย เรื่อง “แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของคนพิการ” ในการเสวนา เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อคนทั้งมวล” จัดโดย คณะอนุกรรมการด้านคนพิการ คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชนสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สำหรับทุกคน อย่างไรก็ตาม Accessibility for All Act หรือ AAA มีที่มาจากประเด็นการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งอาจจะถูกมองว่าเป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคนพิการ แท้จริงแล้วคนพิการและผู้สูงอายุซึ่งต้องอยู่บนความท้าทายมากกว่าคนทั่วไป ถือเป็นเพียงตัวชี้วัดสำคัญหากสามารถทำให้คนพิการและผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมสาธารณะแล้ว สำหรับคนทั่วไปก็จะเป็นเรื่องง่าย

ความสำคัญของ Accessibility ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เป็นการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข หรือ การร่วมทุกข์ร่วมสุขของคนในสังคม และเป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) Accessibility นอกจากนี้ Accessibility เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ AAA นอกจากจะเห็นภาพชัดเจนในเชิงเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเฉลี่ยสุขแล้ว ยุทธศาสตร์ AAA ยังได้ถูกหยิบยกไปไว้ในเรื่องการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อให้สามารถขนย้ายหรืออพยพผู้คนและสร้างที่พักพิงชั่วคราวได้อย่างสะดวกและปลอดภัยเมื่อเกิดภัยพิบัติ ซึ่งถือเป็นการเฉลี่ยทุกข์หรือการรับมือกับความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน^๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่าประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม และมีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าไม่ได้เป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคน กลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม โดยเฉพาะ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อพิจารณาศึกษาประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

๓) เพื่อจัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย เพื่อใช้เป็นเอกสารตั้งต้นที่จะนำไปสู่การขยายผล ต่อยอด และศึกษาวิจัยในเชิงลึกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวต่อไป

^๒ มณฑิยา บุญตัน. (๒๕๕๙). อภิปรายในการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินนำยุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”. คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ได้กำหนดขอบเขตการพิจารณาศึกษา โดยการพิจารณาศึกษา และติดตามความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย ๔ ประการ ได้แก่ ๑) การขับเคลื่อนให้ประเด็น Accessibility เป็นวาระแห่งชาติ ๒) การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) หรือที่เรียกว่า “กฎหมายสามเอ” ๓) การบูรณาการ งบประมาณ การดำเนินงาน บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบ “ประชารัฐ” เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม และ ๔) การผลักดันให้เกิดการบังคับใช้กฎหมาย AAA ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๔ วิธีการพิจารณาศึกษา

๑) เชิญบุคคลและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณา อาทิ กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนักวิชาการที่ศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) จัดสัมมนาระดับชาติรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง “เดินหน้า ยุทธศาสตร์ AAA สู่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๓) ศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสารจากหน่วยงาน เอกสารวิชาการ รายงานวิจัย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) รับทราบความคืบหน้า ปัญหา และอุปสรรคจากการขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เพื่อเสนอต่อที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบ แล้วเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓) ได้เผยแพร่รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) ต่อผู้เกี่ยวข้อง ประชาชน และผู้สนใจ

หน้าว่าง

บทที่ ๒

แนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้^๓

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ขอลองย้อนมาดูหลักเหตุผล หลักการ หลักปรัชญาความคิดที่เป็นเบื้องหลัง ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการปฏิบัติ เพราะว่าในสังคมฐานสิทธิ ก็คือสังคมที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน หลักใหญ่ใจความที่มักจะพูดถึงกันบ่อย ๆ ก็คือเรื่องของความเสมอภาคในเรื่องของการเคลื่อนไหว ในเรื่องของการเดินทาง และในเรื่องของการเข้าไปใช้ประโยชน์จากบริการสาธารณะ ซึ่งเป็น ๑ ข้อในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิเสรีภาพในการเดินทางและในการเคลื่อนไหว ที่ภาษาฝรั่งเศสเรียก Freedom of Movement เสรีภาพในการแสดงออก แล้วก็รวมไปถึงเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทั้ง ๒ อย่างได้ถูกนำมาขยายผลในกติการะหว่างประเทศหลายฉบับ ล่าสุดมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไปเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และได้มีผลบังคับใช้แล้วในวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยเฉพาะกรณีของคนพิการหรือผู้สูงอายุ หรือคนที่มีความอ่อนแอเสียเปรียบในสังคม เวลาจะพูดถึงเรื่องของความเสมอภาค มักจะพยายามหาจุดที่เป็นต้นเหตุแห่งความไม่เสมอภาค ที่เห็นกันง่าย ๆ ก็คือเรื่องของความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม

คำว่า “สภาพแวดล้อม” เดิมทีหลายคนก็ไปคิดถึงเฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ เช่น อาคารสถานที่ ถนนหนทาง แต่เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปมีวิวัฒนาการมากขึ้นก็ทำให้เข้าใจมากขึ้นว่า สภาพแวดล้อมหมายถึงรวมถึงบริการ หมายถึงรวมถึงการสื่อสาร หมายถึงรวมถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ด้วย เพราะฉะนั้นคำว่า ความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ หรือเป็นสาระสำคัญอันหนึ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าเกิดความเสมอภาคขึ้นจริงหรือเปล่า เกิดความเป็นธรรมขึ้นจริงหรือเปล่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเองในมาตรา ๔ ก็ได้บัญญัติถึงเรื่องสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ อันนั้นก็กว้างไว้กว้าง ๆ ในมาตรา ๓๐ กล่าวเน้นย้ำถึงเรื่องของความเสมอภาค แล้วก็พูดถึงเรื่องของการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม มีทั้งเรื่องเพศ มีทั้งเรื่องของอายุ และทั้งเรื่องความพิการ แต่ก็ยังมองเห็นค่อนข้างยังไม่ชัดเจน เพราะว่าจะต้องอาศัยความเข้าใจหลายด้านหลายชั้นเหลือเกินถึงจะเข้าใจว่าการที่จะมีความเสมอภาคโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้นมีอะไรบ้าง

พอมาถึงในมาตรา ๔๐ ก็พูดถึงเรื่องการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งก็ถือว่าเป็นบริการชนิดหนึ่งในมาตรา ๔๙ พูดถึงเรื่องการศึกษา มาตรา ๕๔ เป็นมาตราที่คนพิการคุ้นเคยมาก่อน พออ่านแล้วก็พอเข้าใจได้ ที่บอกว่าคนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ อันนี้อาจจะพอมองเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

^๓ มณฑิร บุญตัน. (๒๕๕๑). บรรยาย เรื่อง “แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของคนพิการ” ในการเสวนา เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อคนทั้งมวล” จัดโดย คณะอนุกรรมการด้านคนพิการ คณะกรรมการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชนสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ว่าอธิบายได้ ๓ ลักษณะด้วยกัน ลักษณะแรกก็คือการจัดโดยการกำหนดตั้งแต่แรก ก็คือการออกแบบเป็นพื้นฐาน ในภาษาอังกฤษใช้คำต่าง ๆ กัน เช่น ในยุโรปใช้คำว่า Inclusive Design หรือ Design for All ในสหรัฐอเมริกาใช้คำว่า Universal Design (UD) คำ ๒ คำนี้แม้ว่านักคิดหรือนักเคลื่อนไหวหลายคนอาจจะให้คำอธิบายที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่ว่าพื้นฐานของแต่ละคนจะมาอย่างไรก็ตาม จริง ๆ แล้วก็ไม่ได้แตกต่างกันเท่าไร Inclusive ก็หมายถึงบูรณาการหรือการออกแบบที่ครอบคลุมถึงความต้องการของคนมากกลุ่มที่สุด ส่วน Universal ภาษาฝรั่งเศสอาจจะบอกว่าเป็นโรแมนติกหน่อย คืออันนี้ก็เกินไปโดยธรรมชาติของคนอเมริกันซึ่งมักจะชอบใช้ภาษาที่หือหวาดูแล้วโรแมนติก คำว่า Universal ก็คือเป็นสากล คำว่า เป็นสากลในที่นี้ก็คือตอบสนองรองรับความต้องการของคนมากกลุ่มที่สุดเช่นกัน เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะใช้คำว่า Universal Design หรือ Inclusive Design นั้นก็มุ่งประโยชน์ของคนมากกลุ่มที่สุด

นอกจากนี้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการได้ให้นิยามเอาไว้ค่อนข้างชัดว่าเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ (Goods and Services) ในลักษณะที่คนมากกลุ่มที่สุดสามารถใช้ได้โดยที่ไม่มีความจำเป็นต้องมีการดัดแปลงแก้ไข หมายความว่าออกแบบมาแล้ว ก่อสร้างมาแล้ว ผลิตออกมาแล้ว คนมากกลุ่มที่สุด รวมถึงคนพิการ รวมถึงผู้สูงอายุ รวมถึงผู้หญิงและผู้ชาย และรวมถึงคนที่มีลักษณะที่แตกต่างหลากหลายกันออกไปสามารถที่จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เลย

อย่างไรก็ตามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการก็ยังกล่าวต่อไปว่า การออกแบบที่เป็นสากลหรือ Universal Design ไม่ได้ตัด คือไม่ได้เป็นการไปตัดโอกาสหรือไม่ได้ไปปิดช่องไม่ให้มีการใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology : AT) ที่จำเป็นสำหรับบุคคลแต่ละคน นั่นก็หมายความว่า เรื่องการออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม กับการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้ง ๒ เรื่องนั้น ไม่ได้เป็นเรื่องขัดกัน เป้าหมายก็คือการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากผลิตภัณฑ์และบริการ ส่วนใหญ่ก็คือบริการสาธารณะ จะเป็นบริการทางด้านขนส่งสาธารณะ จะเป็นบริการข้อมูลข่าวสาร จะเป็นเรื่องของการเข้าถึงอาคารสถานที่ ถนนหนทาง อย่างไรก็ตามแล้วแต่ คำ ๒ คำนี้มักจะอยู่คู่กันเสมอ คำว่า Universal Design หรือการออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรมนั้น เป็นการมองภาพใหญ่ เป็นการมองภาพรวม เป็นการมองในลักษณะการเตรียมการเอาไว้ก่อน ถ้าเป็นภาษาของทางนักวางผังหรือเป็นการออกแบบสถาปนิกก็อาจจะมองไปที่เรื่องของการออกแบบ ถ้าเป็นการสร้างเมืองก็คงจะมองไปที่การวางผังเมืองไว้ก่อน ถ้าเป็นการสร้างอาคารก็คงมองไปที่เรื่องของการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ถ้าเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี ก็คงมองไปถึงเรื่องของการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือออกแบบเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นการกำหนดลักษณะไว้ตั้งแต่ต้นเป็นการมองการณ์ไกลหรือเป็นการวางแผนเตรียมรอนาคต ส่วน Assistive Technology (AT) หรือ Assistive Device เป็นการแก้ปัญหา จะเรียกว่าปัญหาเฉพาะหน้าก็ได้ หรือจะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะจุดก็ได้ มุ่งตรงไปที่ตัวปัญหาที่เห็นอย่างชัดเจนหรือที่ประจักษ์ หลายคนพยายามบอกว่าถ้ามีการออกแบบที่เป็นสากลแล้ว คือมี UD หรือมี Universal Design แล้วไม่จำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกก็ได้ จริง ๆ ไม่น่าจะใช้ เพราะว่าการออกแบบที่เป็นสากลนั้น ก็คงไม่ไปไกลจนถึงขนาดที่ว่าตอบโจทย์หรือตอบปัญหาได้ทุกเรื่อง ก็คงไม่ไปไกลถึงขนาดที่ว่าทุกคนสามารถที่จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ทันที ยกตัวอย่างง่าย ๆ ว่า ถ้าสร้างตึกมีลิฟต์ มีทางลาด มีห้องน้ำสำหรับคนที่ใช้วีลแชร์ แต่ไม่มีวีลแชร์ ดังนั้น คนพิการหรือคนที่เป็นอัมพาต

หรือเป็นโพลีโอก็คงไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากอาคารนั้นได้เช่นกัน เพราะฉะนั้น Universal Design หรือการออกแบบที่เป็นสากลนั้นก็ไม่ได้เป็นสูตรสำเร็จรูป เพียงแต่ว่าเป็นการเตรียมการเป็นการวางแผน ที่ครอบคลุม ที่ตอบโจทย์ในภาพรวมเอาไว้ ส่วนเทคโนโลยีหรือสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นก็ยังมีความ จำเป็นเฉพาะบุคคล จำเป็นเฉพาะเรื่อง จำเป็นเฉพาะกิจ จำเป็นเฉพาะหน้าอยู่ดี เพราะฉะนั้น ในกฎหมาย ไม่ว่าจะป็นอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการก็ตาม จึงกล่าวถึงคำว่า UD และ AT หรือ Universal Design กับ Assistive Technology เป็นของคู่กันเสมอ กล่าวคือ การที่คนพิการหรือผู้สูงอายุ หรือคนทั้งปวง หรือใครก็ได้จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากผลิตภัณฑ์ บริการ อาคาร สถานที่ ขนส่ง และเทคโนโลยี สารสนเทศ ต้องจับการออกแบบที่เป็นสากลหรือ UD มาแต่งงานกับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หรือมาแต่งงานกับ AT ถ้า ๒ คำนี้ แต่งงานกันเมื่อไรแล้ว สภาพแวดล้อมก็จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดย คนทุกคน ทุกกลุ่ม มีแต่ AT แต่ไม่มี UD ก็ไม่ได้ ก็จะเหมือนกับมี Wheelchair แล้วไม่มีทางลาด ก็จะเหมือนกับคนตาบอดที่มีคอมพิวเตอร์ มี Screen Reader แต่ว่า Website หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ได้รับการออกแบบมาดี เหมือนกับ Website ร้อยละ ๘๘ ในประเทศไทยในปัจจุบันที่ไม่เป็นสากล ต่อให้จะมีคอมพิวเตอร์ราคาแพงเท่าไรก็ตาม ต่อให้จะมี Screen Reader หรือโปรแกรมอ่านจอภาพ ที่ดีขนาดไหนก็ตาม แต่ถ้าระบบข้อมูลข่าวสารออกแบบที่ไม่เป็นสากลก็ไม่สามารถใช้ได้ ไม่สามารถเข้าถึง ได้เช่นกัน คนหูหนวกจะมีล่ามภาษามือที่เก่งขนาดไหนก็ตาม แต่ว่าภาษามือที่ใช้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐาน ไม่ได้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน

สำหรับ **หลักสิทธิมนุษยชน** ซึ่งให้น้ำหนักกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการเดินทาง และสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงออกเป็นฐานที่เอามาจัดเรื่องการจัดสภาพแวดล้อม เพราะว่าในบริบทของคนทั่วไปนั้น สิทธิเสรีภาพในการเดินทางมีตัวชี้วัดที่การจับกุม คุมขัง หรือข้อห้าม หรือระเบียบกฎเกณฑ์ที่จำกัดไม่ให้ คนเดินทางไปไหนมาไหน เพราะฉะนั้นศัตรูตัวร้ายกาจของคนทั่วไปในเรื่องของการเดินทางมักจะอยู่ที่เรื่อง ของรูปแบบการบริหาร และรูปแบบการปกครอง ถ้าสังคมเป็นเผด็จการ สิทธิเสรีภาพในการเดินทางหรือ ในการเคลื่อนไหวของบุคคลก็ถูกจำกัด ในทำนองเดียวกัน สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก หรือการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารสำหรับคนทั่วไป ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ก็อยู่ที่การปกครอง และการบริหาร บ้านเมือง ถ้าบ้านเมืองเป็นเผด็จการ การแสดงออก การชุมนุม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารก็ถูกจำกัด ทุกอย่าง ก็เป็นความลับไปหมด แต่ถ้าเป็นประชาธิปไตย การแสดงออกก็มีสิทธิเสรีภาพ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารก็ทำได้ อย่างเต็มที่ เสรีภาพในการแสดงออกก็เป็นไปได้ แต่ถ้าสำหรับกลุ่มคนบางกลุ่ม เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ และชนเผ่าที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ไปไกลกว่าที่กล่าวมา นั่นคือ สิทธิเสรีภาพ ในการเดินทาง แคบกว่าคุณมีสิทธิเสรีภาพในการเดินทาง ต่อไปนี้เขาไม่จับกุมคุมขังแล้ว เขาไม่ห้าม เดินทางไปไหนก็ได้ ไม่พอสำหรับคนพิการและสำหรับผู้สูงอายุ เพราะว่ายังมีสภาพแวดล้อมที่สร้างความพิการ เป็นสภาพแวดล้อมที่สร้างข้อจำกัด เพราะว่าเวลาเขาคิดที่จะสร้างอะไรสักอย่าง ไม่ต้องเอาสภาพแวดล้อม ตามธรรมชาติ หรือเอาสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น มนุษย์มีนิสัยอย่างหนึ่งก็คือชอบคิดถึงแต่สิ่ง ที่ตัวเองใช้ได้ หรือได้ประโยชน์ แต่คนอื่นจะใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ไม่ค่อยคิดถึง เพราะฉะนั้นเวลา จะสร้างสถานที่ต่าง ๆ สร้างระบบขนส่งที่จะช่วยทำให้คนเดินทางโดยอิสระเสรี เมื่อคนพิการ เมื่อผู้สูงอายุ เป็นคนกลุ่มน้อยเป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจในการที่จะตัดสินใจ พอผู้ออกแบบ ผู้ก่อสร้างคิดถึงประโยชน์ใช้สอย ก็คิดถึงประโยชน์ใช้สอยของตนเองเป็นหลัก ถามว่าคนเหล่านี้เป็นคนเลวร้ายไหม ไม่ใช่แต่เป็นธรรมชาติ

ของมนุษย์ที่ใครคิดคนนั้นก็ต้องนึกถึงประโยชน์ใช้สอยที่ตัวเองใช้สอยอยู่ ก็เลยมีสภาพแวดล้อม ดีกราม บ้านช่อง ถนนหนทางที่เป็นตัวสร้างความพิการ

หลายท่านอาจจะงง หลายท่านบอกว่าความพิการมีอยู่แล้วในตัวมนุษย์ แต่ทฤษฎีใหม่ในวิธีการมอง ความพิการแบบใหม่ ความพิการไม่ได้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ความพิการเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่มี ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก เพราะฉะนั้น ถ้าสภาพแวดล้อมดี ความตาบอดของนายมณฑิเยร์ ก็เป็นเพียงอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล การเป็นอัมพาตของคุณธีรยุทธก็เป็นเพียงอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล แต่การตาบอดของนายมณฑิเยร์กับความเป็นอัมพาตครึ่งตัวหรือค่อนตัวของคุณธีรยุทธ กลายเป็น ความพิการ เมื่อการออกแบบไม่เป็นสากล ไม่เป็นธรรม เป็นตัวสร้างความพิการขึ้นมาทันที เพราะฉะนั้น เมื่อจะขจัดความพิการในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสียเปรียบ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ต้องไปขจัดที่การออกแบบหรือการพัฒนาสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกัน ในกรณีของการแสดงออกหรือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร จะบอกว่าต่อไปนี้ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ โดยเสรี ไม่เป็นความลับอีกต่อไป แค่นี้ไม่พอ เพราะในมิติของความพิการหรือในมิติของชนเผ่าที่มีความ หลากหลายทั้งทางภาษาและวัฒนธรรม คุณบอกว่าข้อมูลเปิดเผยแล้ว เอามาวางไว้แล้วตรงหน้าคุณ ถ้ามว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้กับทุกกลุ่มทุกคนหรือเปล่า ก็ไม่ใช่ การที่เขาไม่สามารถ จะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ อาจจะมีเหตุผลต่าง ๆ นานา เหตุผลแรกก็คือ รูปแบบของข้อมูลข่าวสาร นั้นไม่เป็นสากล ไม่เอื้อต่อการอ่าน ไม่มีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ยกตัวอย่างง่าย ๆ ราชการขอใช้ โดยบอกว่าสะดวกดีก็คือ Electronic File ที่เป็น PDF เขาบอกสะดวกดี อันนี้ก็เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะคนตาบอดซึ่งไม่สามารถอ่านไฟล์ PDF ได้ ถึงแม้ว่าคุณจะพูดว่าข้อมูลเปิดเผยแล้ว มีให้เห็นตาตาแล้ว แต่ข้อเท็จจริงก็คือไม่สามารถเข้าถึงได้ ไม่สามารถ ใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนั้น ข้อมูลที่เป็นภาษาไทยกลาง ซึ่งเป็นสำเนียงของชาวอยุธยา แล้วตอนหลัง โดยอำนาจรัฐก็ทำให้พูดใช้กันทั่วประเทศ ประชาชนที่เป็นชนเผ่าบางชนเผ่าก็ไม่สามารถเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์ได้เช่นกัน เพราะฉะนั้นก็ทำให้เขาขาดโอกาสในการที่จะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์หรือ ความรู้ที่เป็นตัวชี้วัดความอยู่รอดของเขา ชีวิตเขาจะเป็นจะตายหรือไม่ บางทีขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารเช่นกัน เพราะฉะนั้นข้อมูลข่าวสารจำเป็นจะต้องอยู่ในรูปแบบที่เป็นมิตรกับคนทุกกลุ่ม ทั้งโดยวิธีการออกแบบรูปแบบของข้อมูลข่าวสารนั้นตั้งแต่ต้น หรือโดยใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หรือทั้งบริการแปลให้เป็นภาษาที่ชนเผ่าที่มีความหลากหลาย ทั้งเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภาษา สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ กระบวนการในการเคารพความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงจะครบ พูดเฉย ๆ ว่าเคารพในสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญ แล้วไม่ไปไหนเลยก็ไม่มีประโยชน์ และไม่ใช่นิรโทษกรรม

กล่าวได้ว่า ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก (Accessibility) ประกอบด้วย ๓ มิติด้วยกัน ได้แก่ มิติที่ ๑ การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม หรือเรียกว่า Universal Design (UD) เป็นกรอบใหม่ เป็นหลักใหญ่ที่ใช้ครอบคลุมทั้งหมดและเป็นอุดมคติ และมิติที่ ๒ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หรือเรียกว่า Assistive Technology (AT) เป็นหลักเฉพาะที่มาตอบโจทก์เฉพาะกิจ เฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มคน ทั้งสองอย่าง ต้องไปคู่กันเสมอทั้งออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ส่วนมิติที่ ๓ คือ การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล ที่เรียกว่า Reasonable Accommodation (RA) เป็นเรื่องมนุษย์ต่อมนุษย์ เป็นการช่วยเหลืออย่างมีเหตุมีผล ผู้ให้ก็เต็มใจ ผู้รับ ก็ยินดี ถ้าพูดแบบไทย ๆ เป็นการช่วยเหลืออย่างพอเพียงไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด

นอกจากนั้น มีคำที่คนพยายามพูดถึงกันบ่อย ๆ ก็คือ คำว่า มาตรฐานเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ หรือที่ภาษาฝรั่งเรียกว่า Accessibility Standard เป็นข้อกำหนดที่นำหลักการการออกแบบที่เป็นสากลกับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกมากำหนดร่วมกันในลักษณะที่มองโลกตามความเป็นจริงมากขึ้น ส่วนหลักพื้นฐานที่ใช้คำว่า Universal Design กับ Assistive Technology นั้นก็ไม่ทิ้งเพียงแต่ว่าทำอะไรให้อยู่ในโลกตามความเป็นจริง ไม่ห่างไกลความเป็นจริงมากจนเกินไป ก็คือ **มากำหนดมาตรฐานเพื่อการเข้าถึงร่วมกัน ที่เรียกว่า Accessibility Standard ก็มีทั้งระดับนานาชาติหรือระดับสากล** ที่รู้จักกันในบางเรื่องก็ใช้ร่วมกันได้ เช่น Accessibility Standard ในเรื่องของข้อกำหนดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมที่ ISO ได้ให้การรับรองไว้แล้ว หรือ Accessibility Standard ที่สหภาพโทรคมนาคมสากลได้ให้การรับรองไว้ หรือ Accessibility Standard มาตรฐานเพื่อการเข้าถึงที่องค์การ World Wide Web Consortium หรือ W3C ได้ให้การรับรองไว้ หรือ Accessibility Standard ที่เกี่ยวกับเรื่องของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่องค์การเดซีได้วางไว้แล้วก็มีสมาชิกتابอดนำไปใช้ทั่วโลก ในขณะเดียวกันก็มี Accessibility Standard เกี่ยวกับเรื่องของการออกแบบในเชิงสถาปัตยกรรม ซึ่งแต่ละภูมิภาคแต่ละประเทศก็พยายามที่จะมี Accessibility Code ที่เป็นของตนเอง เนื่องจากว่าคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของประชากรภายในประเทศของตนเป็นหลัก ก็มีข้อโต้แย้งโต้เถียงกันมากมายว่าขนาดหรือ Size ของคนเอเชียกับคนยุโรปต่างกัน เพราะฉะนั้นน่าจะใช้มาตรฐานต่างกันหรือไม่อย่างไร บางท่านก็บอกว่าจริง ๆ แล้วน่าจะใช้ Accessibility Standard ที่สามารถจะประยุกต์ ใช้ร่วมกันทั่วโลก เพราะว่าสถานที่ที่เป็นสาธารณะนั้นย่อมต้องรองรับประโยชน์ใช้สอยของคนทั่วโลก อันนั้นก็ถกเถียงกัน แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อยกเว้นบางเรื่อง เพราะถ้าใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วโลก ก็อาจจะมีความกระทบถึงค่าใช้จ่าย บางสถานที่ก็ไม่จำเป็นต้องรองรับประโยชน์ใช้สอยของคนทั่วโลกก็ได้ ก็เลยมีที่มาของการกำหนดมาตรฐานที่ต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีมาตรฐาน ถ้าไม่มีเลยก็อาจจะต่างคนต่างทำแล้วก็ไม่ตรงกัน ไม่สอดคล้องกัน ในท้ายที่สุดก็อาจจะเป็นปัญหาขึ้นมาได้ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานนั้นจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัต ไม่มีหรือที่มาตรฐานจะหยุดนิ่ง อาจจะต้องการเปลี่ยนแปลง เพราะว่าเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ถ้าเป็นมาตรฐานทางด้านสถาปัตยกรรม อาจจะมีความเป็นไปได้ว่าหยุดนิ่งมากกว่า คงที่มากกว่า แต่ถ้าเป็นมาตรฐานทางด้านเทคโนโลยีนั้นจำเป็นต้องเป็นพลวัต หรือ Dynamic อยู่เสมอ

ฉะนั้น จึงอยากจะฝากเอาไว้ ๔ คำที่ว่านี้ ได้แก่ ๑) การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม ๒) สิ่งอำนวยความสะดวกหรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ๓) ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล และ ๔) มาตรฐานเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ซึ่งจะเป็นตัวนำไปสู่การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ร่วมกันของคนทุกคนหรือคนทุกกลุ่มตามเจตนารมณ์ ความพิการหรือความด้อยโอกาสในสังคม ฐานสิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นตัวสร้างขึ้น สังคมเป็นตัวกำหนดว่าจะจัดสิ่งเหล่านี้ได้หรือไม่ อย่างไร โดยที่มีเจตนารมณ์ร่วมกัน และกำหนดแนวทางที่เป็นเจตนารมณ์ร่วมของสังคมว่า ในท้ายที่สุดแล้วต้องการให้สังคมนี้เป็นสังคมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน

สิ่งที่อยากเห็นก็คือ สังคมหรือสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน เพราะว่าในอนาคตความหลากหลาย ความซับซ้อนของสังคมก็จะมีชัดเจน ยิ่งคนตายช้าเท่าไรก็จะมีคนพิการมากขึ้น ยิ่งสังคมเป็นอุตสาหกรรมมากเท่าไร ก็จะมีคนพิการมากขึ้น ยิ่งการแพทย์เจริญขึ้นเท่าไร ก็จะมีคนพิการมากขึ้น หลายคนอาจจะเถียงว่ายิ่งการแพทย์เจริญขึ้นเท่าไร จะสามารถป้องกันความพิการได้ แต่สัจธรรมก็คือยิ่งการแพทย์เจริญขึ้นเท่าไร คนก็จะตายยากขึ้น แล้วก็จะมีความพิการมากขึ้นด้วย คนสูงอายุมากขึ้นเท่าไรก็มีความพิการมากขึ้น เพราะฉะนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในวันนี้เพื่ออนาคตจะเป็นตัวชี้วัดว่าสังคมเป็นสังคมแบบไหน จะเป็นตัวชี้วัดว่าสังคมนั้นจะเป็นสังคมที่อีก ๓๐ - ๔๐ ปี ข้างหน้า ปรากฏว่าคนส่วนใหญ่ใช้ไม่ได้หรือเปล่า ท่านทั้งหลายหลายคนก็คงเป็นผู้กำหนดนโยบาย หลายคนก็เป็นผู้บริโภค ก็ลองคิดกันดูว่าต้องการให้สังคมในอนาคตเป็นอย่างไร

บทที่ ๓

การพิจารณาศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ โดยภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม^๔

๓.๑ บทนำ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒ เรื่อง พิจารณาการศึกษาการรื้อสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ได้แก่ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาคลังความรู้ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการและผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยได้กล่าวถึงการพิจารณาศึกษาประเด็น Accessibility ถือเป็นประเด็นสำคัญและควรได้รับการส่งเสริมให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ หรือ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) ซึ่งเป็น ๑ ใน ๙ อนุสัญญาสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการเป็น ๑ ใน ๗ ฉบับ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีสาระสำคัญประการหนึ่ง ที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม คือ ประเด็น Accessibility หรือที่เรียกต่างๆ กันไป อาทิ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ อารยะสถาปัตยกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวล เป็นต้น

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับปี ๒๕๔๐ และปี ๒๕๕๐ รวมทั้งร่างรัฐธรรมนูญที่ยกร่างแล้วในปี ๒๕๕๙ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็น Accessibility ไว้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผนวกไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดหน้าที่ของรัฐ จึงแสดงให้เห็นว่าประเด็น Accessibility มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจสูงขึ้นเรื่อย ๆ นั่นคือ Accessibility ไม่ได้เป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคนพิการอีกต่อไป หากแต่เป็นประเด็นของทุกคนในสังคม

สหภาพยุโรป (European Union : EU) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีการรวมตัวขนาดใหญ่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และการเมืองได้พิจารณาศึกษาและยกร่าง “European Accessibility Act : EAA” จึงแสดงให้เห็นว่าประเด็น Accessibility กำลังเป็นที่สนใจของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ภาคอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication

^๔ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

Technology : ICT) ได้นำประเด็น Accessibility มาใช้เป็นความได้เปรียบเชิงธุรกิจ นั่นคือไม่เป็นประเด็นในเชิงเอื้ออาทรหรือมนุษยธรรมเช่นในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญมากกับเรื่อง Accessibility ซึ่งมีตัวอย่างในการดำเนินงานด้านดังกล่าวมากมาย

๓.๒ ผลการพิจารณาศึกษาการดำเนินงานของภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการจึงเห็นควรเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ศึกษาศึกษาเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกำหนดแนวทางการผลักดันให้ประเด็น Accessibility เป็นประเด็นสาธารณะร่วมกัน ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้ขอให้หน่วยงานหลัก รวม ๖ หน่วยงาน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย กฎ ระเบียบ กิจกรรมและการดำเนินงานด้าน Accessibility ในบริบทของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาร่วมกัน ดังต่อไปนี้

๑. กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ชี้แจงว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้ความสำคัญต่อประเด็น Accessibility จึงได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์โดยใช้การท่องเที่ยวของผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุมีจำนวนสูงกว่าคนพิการ และหากสามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุได้ดีแล้วคนพิการจะเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ด้วย โดยในปี ๒๕๕๙ นี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น

๑.๑ โครงการ World Tourism day วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๙ ภายใต้รูปแบบงานการท่องเที่ยวสำหรับทุกคน หรือ Tourism for all

๑.๒ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น คู่มือการให้บริการนักท่องเที่ยวพิการ จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์และผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวพิการและผู้สูงอายุ โดยแบ่งหลักสูตรออกเป็น ๒ ส่วน คือ การให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหวและการให้บริการกับนักท่องเที่ยวตาบอดตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ให้สถานประกอบการท่องเที่ยวจัดบริการสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ และกิจกรรม โครงการส่งเสริมศิลปะสำหรับคนตาบอด เป็นต้น

๑.๓ โครงการประกวดและคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โดยสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ซึ่งรับผิดชอบดูแลสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้การออกแบบสิ่งก่อสร้างมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ อาทิ ที่จอดรถ ทางลาด และห้องน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ ได้ประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และภาคเอกชน

๒. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือเรียกว่า กระทรวงไอซีที มีภารกิจงานด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้กับประชาชนทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ทุกคนมีความรู้และมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยมีกิจกรรม และโครงการหลากหลาย อาทิ

๒.๑ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้บริการได้ ปัจจุบันมีจำนวนประมาณ ๒,๐๐๐ แห่ง

๒.๒ ขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy : DE) ซึ่งเป็นนโยบายหลักที่จะเพิ่มศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ตามยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพชีวิตทางสังคม (Digital Society) เพื่อใช้ดิจิทัล

ในการยกระดับคุณภาพชีวิตคนในสังคม ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวอยู่ระหว่างการรับฟังความเห็นสาธารณะ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒.๓ โครงการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและบริการพื้นฐานของรัฐอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเท่าเทียม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ให้ได้รับการฝึกอบรมความรู้ด้านไอซีที เพื่อเพิ่มทักษะจากใช้ประโยชน์จากดิจิทัล สร้างรายได้ และสร้างอาชีพ จำนวน ๘,๐๐๐ ราย ภายใต้วงเงินงบประมาณ ๑๒ ล้านบาท

๒.๔ โครงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มีระบบอำนวยความสะดวก มีมาตรฐาน เพื่อให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นในการใช้งานดิจิทัลหรือเทคโนโลยีได้มากขึ้น

๒.๕ โครงการบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายเพื่อประโยชน์สาธารณะสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่ให้บริการสาธารณะอื่น ๆ

๒.๖ โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม เพื่อให้ทุกหมู่บ้านมีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ โดยปัจจุบันมีจำนวนกว่า ๓๐,๐๐๐ หมู่บ้าน ที่ยังไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้ และคาดว่าต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จะสามารถดำเนินการได้ประมาณ ๖ พันหมู่บ้าน และถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลัก เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ทั้งนี้ ได้ประสานงานร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา เพื่อติดตั้งจุดบริการอินเทอร์เน็ตไร้สาย (Free Wi-Fi) ให้กับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

๒.๗ การดำเนินงานตามกฎกระทรวงไอซีทีภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร และบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้มีการดำเนินการมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว และอยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎกระทรวงเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ทัวถึง และทันสมัย

๓. สำนักบริการโทรคมนาคมโดยทั่วถึงและเพื่อสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดบริการโทรคมนาคมเพื่อคนพิการ ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๗ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการโครงการเพื่อให้บริการสำหรับคนพิการ ดังนี้

๓.๑ โครงการเดซี (Digital Accessible Information System : DAISY) หรือ โครงการสนับสนุนการขยายบริการห้องสมุดทางโทรศัพท์ เป็นโครงการส่งเสริมให้คนตาบอดสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในลักษณะของบริการห้องสมุดเสียงทางโทรศัพท์ หมายเลข ๑๔๑๔ โครงการประสบความสำเร็จอย่างสูง มีจำนวนผู้ใช้งานบริการเฉลี่ย ๓ แสนครั้งต่อเดือน

๓.๒ โครงการศูนย์บริการการถ่ายทอดการสื่อสาร เพื่อให้บริการแก่ผู้พิการ (Thai Telecommunication Relay Service : TTRS) เพื่อเป็นศูนย์อำนวยความสะดวกให้คนพิการทางการได้ยินสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่สามได้ โครงการนี้ประสบความสำเร็จมากพอสมควร และจะพัฒนาโครงการต่อไป

๓.๓ โครงการจัดตั้งศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านไอซีที ซึ่งประกาศแผนไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่ขณะนี้อยู่ระหว่างการเตรียมจัดทำแผนใหม่และอยู่ระหว่างการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีเนื้อหาหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

๓.๔ โครงการให้บริการภายใต้กลไก (Universal Service Obligation : USO) หรือการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการสังคม โดยเก็บเงินจากผู้ประกอบการโทรคมนาคมมาใช้ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนทุกคน รวมถึงผู้ด้อยโอกาสในสังคม และประชาชนในชนบทห่างไกลสามารถเข้าถึงบริการโทรคมนาคมพื้นฐานได้โดยสะดวก ในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสนเทศอย่างเท่าเทียมกันทั่วทั้งประเทศ

๓.๕ โครงการจัดทำซิมการ์ดราคาพิเศษสำหรับคนพิการทุกกลุ่ม เนื่องจากในการประมูลคลื่นความถี่ย่าน ๙๐๐ MHz และ ๑๘๐๐ MHz ในช่วงที่ผ่านมา กสทช.ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ ให้จัดทำซิมการ์ดราคาพิเศษสำหรับคนพิการทุกกลุ่มเริ่มออกบรรจุภัณฑ์ (Package) สำหรับคนพิการทุกกลุ่มภายใน ๑ ปี ทั้งนี้ ได้เชิญผู้แทนจากสมาคมคนพิการในแต่ละประเภทเข้าร่วมหารือกับ กสทช. เพื่อศึกษาความต้องการที่แท้จริงในการกำหนดอัตราค่าบริการแล้ว และ กสทช. จะได้หารือกับผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตเพื่อพิจารณากำหนดราคาค่าบริการที่เหมาะสมและหาจุดสมดุลทั้งในด้านผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ คาดว่าจะมีข้อยุติเรื่องการกำหนดราคาค่าบริการเร็ว ๆ นี้

๔. กองพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม ชี้แจงข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการเรื่องของการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับคนทุกกลุ่ม ดังนี้

๔.๑ สร้าง พัฒนา และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง เพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ในด้านการเดินทาง ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงคมนาคม คือ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖

๔.๒ กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงคมนาคมดำเนินการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งสถานที่และยานพาหนะสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะคนพิการและผู้สูงอายุให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ด้วยการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างและสถานที่เดิมให้เป็นไปตามกฎกระทรวงสำหรับโครงสร้างใหม่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและเป็นไปตามมาตรฐานของการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design : UD) เพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งเน้นกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดมากที่สุดก่อน โดยมองว่าหากคนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ก็จะสามารถทำให้คนทุกกลุ่มเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เช่นกัน

๔.๓ จัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องหลังจากมีกฎกระทรวงดังกล่าว อาทิ การศึกษาและพัฒนาการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ มีการศึกษาต้นแบบภาคบริการขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางราง และทางอากาศ เพื่อจัดทำเป็นต้นแบบบริการขนส่งให้คนทุกกลุ่มเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งมีการออกแบบรายละเอียดเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการจัดทำเป็นต้นแบบ รวมถึงกระจายไปยังหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

๔.๔ จัดทำคู่มือการให้ความช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุ

๔.๕ เตรียมจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมผู้ให้บริการภาคขนส่ง ในการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก สำหรับคนทุกกลุ่มที่มาใช้บริการให้มีความสะดวกและปลอดภัยมากขึ้น และจัดการฝึกอบรมวิธีดำเนินการตามคู่มือของคนพิการแต่ละประเภท

๔.๖ โครงการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่ง โดยเฉพาะมาตรฐานยานพาหนะ ซึ่งยังมีปัญหาสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุไม่สามารถใช้บริการได้ เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำให้สอดคล้องกับการใช้งานในประเทศไทย

๔.๗ โครงการศึกษาสำรวจการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วประเทศในด้านคมนาคม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นการศึกษา สำรวจ และติดตามเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ในภาคคมนาคมขนส่งทั่วประเทศ

๔.๘ จัดทำข้อเสนอแนะประกอบคำของบประมาณสำหรับปรับโครงสร้างพื้นฐานเก่าที่ยังไม่มีงบประมาณปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ทั้งนี้ กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการเกี่ยวกับประเด็นการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับทุกคนมาอย่างต่อเนื่อง และในระยะเวลา ๑๐ ปีข้างหน้าจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านคมนาคมขนส่ง และคาดหวังว่าในอนาคตคนทุกกลุ่มจะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

๕. กลุ่มส่งเสริมสิทธิ กองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า พก. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนพิการและทุกคน ภายใต้กฎหมายต่าง ๆ ที่รองรับ และมีกลไกที่ขับเคลื่อนผ่านทางคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภาคส่วนทั้งองค์กรด้านคนพิการ และผู้แทนจากทุกกระทรวง โดยมีแผนงานโครงการต่าง ๆ อาทิ

๕.๑ การติดตามการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ โดยให้หน่วยงานภาครัฐจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ๕ ประเภท ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายสัญลักษณ์ และบริการข้อมูล รวมถึง ติดตามการดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU) กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๕.๒ โครงการชุมชนต้นแบบเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และขยายพื้นที่ให้ครบทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

๕.๓ การผลักดันการจัดระบบขนส่งมวลชนที่เอื้อต่อคนพิการ เช่น รถเมล์ขานดำ รถไฟฟ้า รถแท็กซี่ รวมทั้งการสัญจรทางน้ำ ทางราง และทางอากาศ เป็นต้น

๕.๔ การจัดอบรมแนวทางการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design : UD) ให้กับสถาปนิก และนายช่างโยธา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๕ การจัดประกวดคัดเลือกสถานที่ดีเด่นที่เอื้อต่อคนพิการ

๕.๖ การจัดทำ Application ชื่อ Thai Accessibility Places ที่จะแจ้งสถานที่ที่เอื้อและไม่เอื้อต่อคนพิการ

๕.๗ การส่งเสริมสนับสนุนภาครัฐและเอกชนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

๕.๘ โครงการปรับสภาพที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ โดยมุ่งเน้นว่าคนพิการสามารถดำรงชีวิตและเข้าถึงบริการได้อย่างอิสระ สะดวก และปลอดภัย ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคครบทุกมิติทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๕.๙ การขับเคลื่อนโครงการสร้างชุมชนต้นแบบที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของทุกคน ซึ่งปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เริ่มจากชุมชนต้นแบบเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดน่านร่อง ๑๐ จังหวัด ได้แก่ นครพนม ขอนแก่น พิษณุโลก กาญจนบุรี ชลบุรี ตาก ภูเก็ต กระบี่ พังงา และน่าน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จะดำเนินการขยายพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงเพิ่มจังหวัดใหม่ทั่วทุกภาค จำนวน ๒๒ จังหวัด ภาคกลาง ได้แก่ นครปฐม นครนายก สุพรรณบุรี ปราจีนบุรี และสมุทรสาคร ภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน สุโขทัย กำแพงเพชร และอุทัยธานี ภาคอีสาน ได้แก่ ชัยภูมิ บึงกาฬ มุกดาหาร เลย ร้อยเอ็ด สกลนครและอุบลราชธานี โดยพื้นที่ดำเนินการส่วนใหญ่จะรวมถึงสวนสาธารณะหรือสถานที่ที่ท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

๖. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ตั้งข้อสังเกตว่า ปัญหาที่ผ่านมาเป็นที่ทราบกันดีว่าไม่ใช่ปัญหาเชิงเทคนิค แต่เป็นปัญหาในเชิงทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังได้ดำเนินการ เรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ดังนี้

๖.๑ จัดทำโครงการประสานเครือข่ายทางวิชาการเกี่ยวกับการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก

๖.๒ ศึกษาวิธีกำหนดหลักสูตรด้านการออกแบบที่เป็นสากล ให้เป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้คนที่เตรียมไปทำงานในอนาคตทุกสาขาอาชีพให้คำนึงถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย และในเบื้องต้นให้คำนึงถึงคนพิการซึ่งมีข้อจำกัดมากที่สุดก่อน ทั้งนี้ จะได้ประสานกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อผลักดันประเด็นดังกล่าวต่อไป

๖.๓ จัดตั้งศูนย์วิจัยและบริการออกแบบ ทำหน้าที่ประสานงานเครือข่ายและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ มีการถอดแบบองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงการออกแบบที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๖.๔ จัดทำโครงการร่วมกับเครือข่ายคนพิการฝึกอบรมคนพิการเพื่อทำการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility Audit) ให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากในปัจจุบันการตรวจสอบอาคารสถานที่ต่าง ๆ ยังมีมาตรฐานการตรวจสอบที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๖.๕ จัดทำคู่มือมาตรฐานการตรวจสอบ

๖.๖ พิจารณาศึกษารูปแบบของสหวิชาชีพที่จะร่วมกันตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๖.๗ จัดทำหลักสูตรสำหรับรับรองผู้ที่จะไปทำหน้าที่ตรวจสอบ หรือ Accessibility Auditor ในอนาคตต่อไป

๖.๘ ให้บริการรับปรึกษาและออกแบบทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน โดยจะมีทั้งมหาวิทยาลัยและเครือข่ายคนพิการที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาต่อไป

๓.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้อภิปรายและตั้งข้อสังเกตอย่างกว้างขวาง โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ สรุปได้ ดังนี้

๑. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๑.๑ ควรประสานติดตามทุกหน่วยงานให้ส่งข้อมูลในส่วนของ กฎ ระเบียบ ประกาศ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินงานต่อไป

๑.๒ ควรสนับสนุนการดำเนินงานของกระทรวงคมนาคมในการจัดทำมาตรฐานระบบขนส่งสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทของประเทศไทย และใช้เป็นมาตรฐานในการจัดซื้อยานพาหนะในระบบขนส่งสาธารณะ ก่อสร้างอาคารการขนส่งสาธารณะ รวมถึงบริเวณนอกอาคาร และการใช้ถนน เช่น สัญญาณจราจรที่เป็นสัญญาณข้ามถนนอัจฉริยะ ทางลาดระหว่างถนนและทางเดิน เป็นต้น

๑.๓ ควรนำร่างกฎกระทรวงมหาดไทย “กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกของอาคารเพื่อคนพิการ ผู้สูงอายุ และทุกคนสามารถเข้าถึงได้ พ.ศ.” มาร่วมกันพิจารณารายละเอียดในโอกาสต่อไป ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานด้าน Accessibility ทั้งนี้ ร่างกฎกระทรวงดังกล่าว กรมโยธาธิการและผังเมืองได้จัดทำร่างเสร็จแล้วและอยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ

๑.๔ ควรเชิญหน่วยงานด้านการศึกษาเข้าร่วมประชุมในโอกาสต่อไป เพื่อร่วมขับเคลื่อนงานด้าน Accessibility โดยสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย ครู และอาจารย์ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญต่อความสำเร็จในด้านจัดการศึกษา เรื่อง Accessibility

๑.๕ ควรนำเสนอประเด็น Accessibility ในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อให้เห็นถึงความคุ้มค่าในการดำเนินงาน Accessibility โดยถือเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้คนที่รอความช่วยเหลือพิเศษมีจำนวนลดลงส่งผลต่อระบบสวัสดิการไทยให้ลงไปสู่คนที่มีความต้องการที่แท้จริง การจัดสวัสดิการเฉพาะกลุ่มจะลดลง รวมถึงความได้เปรียบในเชิงเศรษฐกิจ อาทิ การนำประเด็น Accessibility มาใช้ประชาสัมพันธ์ในด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

๑.๖ ควรผลักดันให้ประเด็น Accessibility ได้เข้าไปอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

๒. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กระทรวงไอซีที : ควรติดตามและกำหนดตัวชี้วัด กรณีการจัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ อาทิ การจัดประกวดและมอบรางวัลสำหรับหน่วยงานรัฐที่ดำเนินการได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นต้น

๒.๒ กระทรวงคมนาคม

๒.๒.๑ ควรเชิญผู้แทนคนพิการแต่ละประเภทเข้าไปมีส่วนร่วมในจัดทำมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้น และควรเร่งดำเนินการเพื่อให้ระบบขนส่งสาธารณะ

ที่กำลังเกิดขึ้น อาทิ รถไฟฟ้าสายสีม่วง ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ครอบคลุม และทันสมัย

๒.๒.๒ ควรดำเนินการปรับระบบคมนาคม ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการโครงการสร้างชุมชนต้นแบบที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของทุกคน รวมถึง ควรประสานความร่วมมือกับภาควิชาการเพื่อใช้ทรัพยากรและองค์ความรู้ร่วมกัน

๒.๓ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการควรขับเคลื่อนโครงการสร้างชุมชนต้นแบบที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของทุกคน โดยพื้นที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็น สวนสาธารณะ วัด และสถานที่ท่องเที่ยว จึงควรประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อเสนอแนะแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการดำเนินการตามโครงการ และกระทรวงคมนาคม เพื่อจัดบริการเดินทางไปยังสถานที่เหล่านั้น เป็นต้น

๓. ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของทุกหน่วยงาน

๓.๑ ควรใช้หลักการ Accessibility for All กล่าวคือ คนพิการและผู้สูงอายุถือเป็นตัวชี้วัดที่ดี หากคนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ก็จะช่วยทำให้ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เท่าเทียมกัน

๓.๒ ควรจัดทำมาตรฐานการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ในทุกมิติของสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ อาคาร สถานที่ ระบบขนส่งสาธารณะ ผลิตภัณฑ์ บริการสาธารณะ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบไอซีที เป็นต้น

๓.๓ ควรพิจารณาข้อเสนอแนะของสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย ที่ได้รวบรวมข้อมูลและเสนอแนะประเด็นการเข้าถึงบริการการท่องเที่ยว ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านคมนาคม ด้านการสนับสนุนอาชีพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว รวมถึงด้านการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว และด้านเอกสารสำคัญ เป็นต้น

โดยที่ ทุกหน่วยงานเห็นสอดคล้องกันว่าประเด็น Accessibility เป็นประเด็นสาธารณะ ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มคนพิการ แต่คนพิการและผู้สูงอายุเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของ Accessibility ซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง เป็นประเด็นที่ต้องร่วมมือกันข้ามกระทรวง ทบวง กรม ดังนั้น ประเด็น Accessibility จึงถือเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยการเชื่อมโยงและบูรณาการงานส่วนต่างๆ ของทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมเข้าด้วยกัน ทั้งด้านความรู้ งบประมาณ และมาตรการทางกฎหมาย ตลอดจนใช้หลักการ “ประชารัฐ” เพื่อให้สิทธิของคนพิการเป็นจริง และนำไปสู่การเป็น “สังคมที่ทุกคนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (Inclusive Society)

ดังนั้น คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการจึงจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสัมมนาเพื่อขับเคลื่อนและยกระดับให้ประเด็น Accessibility เป็นประเด็นระดับชาติ เป็นประเด็นสาธารณะ และเป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อทุกคนหรือคนทั้งหมด โดยทุกหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานร่วมกัน มีความเชื่อมโยง มีกฎหมาย และงบประมาณสนับสนุน อย่างเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ตลอดจนนำไปสู่การผลักดันให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

บทที่ ๔

การพิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ของสหภาพยุโรป^๔

๔.๑ บทนำ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา “ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป” เพื่อเป็นแนวทางในการร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act) หรือเรียกย่อๆ ว่า AAA หรือ AAA Law Triple A Law กฎหมายสามเอ หรือกฎหมาย Triple A เป็นต้น

เอกสารประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในประเด็นเรื่อง “ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป” ได้แก่

๑. เอกสารเรื่อง “แนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” ของนายมนตรี บุณยตัน ซึ่งได้รวบรวมจากการสัมมนาเมื่อ ๘ ปีก่อน สำหรับใช้เป็นเอกสารหลักในการนำเสนอหลักการ และแนวคิด เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจต่อหลักการของ Accessibility

๒. ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

๒.๑ ร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องการเข้าถึงเว็บไซต์ และการใช้งานจากโทรศัพท์มือถือของหน่วยงานภาครัฐ

๒.๒ ร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการ

๔.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาศึกษาร่างกฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป และเห็นว่าร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวซึ่งเสนอโดยคณะกรรมการสหภาพยุโรป อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภายุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวต้องผ่านการพิจารณาและความเห็นชอบจากสภายุโรป และคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป เสียก่อนจึงจะมีผลบังคับใช้ได้ ส่วนกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้นำมาพิจารณาศึกษา คือ กฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงเว็บไซต์และการใช้งานจากโปรแกรมโทรศัพท์มือถือของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะและมีความเกี่ยวเนื่องกัน

ทั้งนี้ กฎหมายแห่งสหภาพยุโรปแบ่งลำดับความสำคัญของกฎหมายออกเป็น ๔ ลำดับชั้น ดังนี้

๑) กฎบัตรแห่งสหภาพยุโรป (Charter)

๒) สนธิสัญญา (Treaty)

^๔ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

๓) กฎระเบียบ (Regulation)

๔) กฎระเบียบ (Directive)

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้นำร่างกฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรปทั้ง ๒ ฉบับ มาพิจารณาศึกษาเพื่อจัดทำร่างกฎหมายฉบับของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับดังกล่าวมีสถานะเป็น Directive โดยจะมีผลผูกพันประเทศสมาชิกได้ก็ต่อเมื่อประเทศสมาชิกต่างๆ ได้ออกกฎหมายภายในของประเทศตนเองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ Directive แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับดังกล่าวก็ยังมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับประเทศที่เป็นเอกราชในสหภาพยุโรป แต่สิ่งสำคัญที่คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการจะต้องพิจารณาก็คือ เนื้อหาของกฎหมายฉบับดังกล่าวว่าประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง รวมถึงบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการติดตามและประเมินผลที่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าว ในขณะที่กฎหมายของประเทศไทยโดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ ส่วนเรื่องการบังคับใช้กฎหมายย้อนหลังไม่ได้นั้น ย่อมเป็นไปตามหลักสากลอยู่แล้ว สำหรับเรื่องมาตรฐานก็เป็นเรื่องสำคัญอีกอย่างหนึ่งเมื่อกล่าวถึงเรื่องของ Accessibility เนื่องจาก กฎหมายดังกล่าวได้ระบุถึงเรื่องของมาตรฐานทั้งมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเป็นการทั่วไปกับมาตรฐานที่หน่วยงานได้กำหนดขึ้น สาเหตุที่มีการเพิ่มเรื่องโปรแกรมโทรศัพท์มือถือ (Mobile application) ไว้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง Accessibility ก็เพราะว่า Mobile application อาศัยเทคโนโลยีเช่นเดียวกันกับเทคโนโลยีการจัดทำเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาและเทคโนโลยีในการเขียนโปรแกรม

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่กฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้ก็คือ การบูรณาการขั้นต่ำสุด (Minimum harmonisation) ส่วนมาตรฐานในการปฏิบัตินั้น ย่อมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น มาตรฐานก็จะเป็นเครื่องมือในการช่วยให้เทคโนโลยีสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการสื่อสารทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ แม้กระทั่งการใช้เทคโนโลยีจากแบบฟอร์มหรือระบบต่างๆ ดังนั้น กฎหมายก็จะต้องมีการติดตามและประเมินผล รวมถึงมีการทบทวนอยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายไทยโดยส่วนใหญ่ที่จะถูกนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง ถึงแม้ว่ากฎหมายไทยจะได้กำหนดเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายไว้ก็ตาม แต่จะต้องพิจารณาด้วยว่ากฎหมายแต่ละฉบับนั้นได้กำหนดบทลงโทษไว้ด้วยหรือไม่

ข้อสังเกตตามหมวด ๖ ของคำสั่งของรัฐสภายุโรปและสภายุโรปเกี่ยวกับการประมาณการของกฎหมาย ระเบียบ และบทบัญญัติการบริหารงานของรัฐสมาชิกที่เกี่ยวกับความต้องการการเข้าถึงสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการก็คือ ได้มีการอ้างอิงถึงกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ Directive ๒๐๑๔/๒๔/EU, Directive ๒๐๑๔/๒๔/EU and Directive ๒๐๑๔/๒๕/EU, The Preparation and Implementation of Programmes under Regulation (EC) No ๑๓๐๓/๒๐๑๓, Article ๓๗ of Regulation (EU) No ๑๓๑๕/๒๐๑๓ และตามภาคผนวกก็ยังสามารถกำหนดไว้ว่า สิ่งที่ต้องประกอบการจะต้องทำ คือ การกำหนดความต้องการ (Requirement) และการกำหนดมาตรฐานทางเทคนิค (Technical Standard) ของสินค้าและบริการ แต่ไม่ได้เจาะจงว่ามีอะไรบ้าง ฉะนั้น หากนำเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎหมายไทย จะต้องบัญญัติให้ครอบคลุมถึงเรื่องดังกล่าวด้วย รวมถึงการบัญญัติรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ไว้ด้วย

เมื่อคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาศึกษากฎหมายของสหภาพยุโรปแล้ว **จะต้อง** นำสาระสำคัญที่ได้มาเปรียบเทียบกับร่างกฎหมาย **Accessibility** ของประเทศไทยว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ Accessibility อาทิ พระราชบัญญัติอุปสรรคทางสถาปัตยกรรม (The Architectural Barriers Act of ๑๙๖๘ (ABA) พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพ (The Rehabilitation Act of ๑๙๗๓) พระราชบัญญัติเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่มีความพิการ (The Technology Related Assistance for Individuals with Disabilities Act of ๑๙๘๘) พระราชบัญญัติชาวอเมริกันผู้พิการ (The Americans with Disabilities Act of ๑๙๙๐ (ADA)) พระราชบัญญัติการเข้าถึงการติดต่อสื่อสารและวิดีโอศตวรรษที่ ๒๑ (The Twenty - First Century Communications and Video Accessibility Act of ๒๐๑๐ (CVAA)) จะเห็นได้ว่ากฎหมายด้านคนพิการของประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นเรื่องเฉพาะต่าง ๆ ซึ่งคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการอาจจะต้องนำมาประมวลร่วมกันกับกฎหมายสหภาพยุโรปด้วย รวมถึงกฎหมายของสาธารณรัฐเกาหลีใต้และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ รวมถึงการผลักดันเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนั้น จึงเห็นควรนำเรื่อง **Accessibility** ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงเร่งผลักดันให้มีการยกย่องพระราชบัญญัติ Accessibility ในขณะเดียวกันสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ก็ได้ให้ความสนใจเรื่องดังกล่าวด้วยเช่นกัน

โครงสร้างของสหภาพยุโรปในการที่ออกกฎหมายจะมีอยู่ ๓ โครงสร้างหลัก คือ

๑) คณะกรรมาธิการยุโรป (The European Commission) ประกอบด้วย ฝ่ายข้าราชการประจำจากประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป จำนวน ๒๘ ประเทศ ทำหน้าที่เสนอกฎหมาย

๒) รัฐสภายุโรป (The European Parliament)

๓) คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (The Council of The European Union)

กระบวนการเสนอกฎหมายเพื่อพิจารณามีขั้นตอน คือ Commission จะทำหน้าที่ยกร่างข้อเสนอ (Proposal) ขึ้นมา จะเห็นได้ว่า Proposal สามารถเสนอได้จากหลายช่องทาง ทั้งโดยพลเมือง (The citizens) รัฐสภายุโรป (The European Parliament) ภายหลังจากนั้น ก็จะเข้าสู่การพิจารณาในวาระแรก ชั้นรับหลักการ เมื่อรัฐสภาพิจารณาระเบียบวาระแรกเสร็จ ก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาระเบียบวาระแรกของคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป หากทั้ง ๒ ฝ่าย พิจารณารับหลักการร่วมกันแล้ว ก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๒ โดยจะมีการตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาเพื่อพิจารณากฎหมาย ภายหลังจากนั้นก็จะเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๓ ต่อไปตามลำดับ

กฎหมายของสหภาพยุโรป (European Union: EU) แบ่งออกเป็น ระดับสูงสุด ประกอบด้วย สนธิสัญญา (Treaty), กฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป (The Charter of Fundamental Rights of the European Union) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป (The European Convention on Human Rights) รองลงมาคือ Regulation เป็นกฎระเบียบที่เสนอโดยคณะกรรมาธิการยุโรป และต้องได้รับความเห็นชอบโดยคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปร่วมกับสภายุโรป เป็นกฎระเบียบที่มี

ผลบังคับใช้โดยตรงกับทุกประเทศสมาชิกเปรียบเสมือนเป็นกฎหมายของทุกประเทศสมาชิกไปโดยปริยาย โดยประเทศสมาชิกไม่จำเป็นต้องไปออกกฎหมายภายในเพื่อรองรับ Regulation นี้อีกแต่อย่างใด ส่วน Directive เป็นกฎระเบียบที่เสนอโดยคณะกรรมการการยุโรป และต้องได้รับความเห็นชอบโดยคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปพร้อมกับสภายุโรป อีกทั้งเป็นกฎระเบียบที่มีผลบังคับใช้กับประเทศสมาชิกทุกประเทศเช่นกัน แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้กฎระเบียบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีอยู่แล้วในระดับประเทศสมาชิกมีกรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยหวังผลเพียงให้การปฏิบัติของประเทศสมาชิกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหภาพยุโรป ส่วนวิธีการที่ประเทศสมาชิกจะปฏิบัติอย่างไร ขึ้นอยู่กับความสะดวกและความเหมาะสมของประเทศสมาชิก ดังนั้น เมื่อสหภาพยุโรปได้มีการออก Directive ขึ้นมาแล้ว ประเทศสมาชิกจะต้องนำไปออกกฎหมายภายในประเทศของตนเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ของ Directive นั้นด้วย

กฎหมายที่คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาศึกษามี ๒ ฉบับ ดังนี้

๑. ข้อเสนอระเบียบรัฐสภายุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยว่าด้วยการเข้าถึงเว็บไซต์และการใช้งานจากโปรแกรมโทรศัพท์มือถือของหน่วยงานภาครัฐ (Proposal for a Directive of The European Parliament and of The Council on the Accessibility of The Websites and Mobile Applications of Public Sector Bodies) ได้มีการเสนอโดยคณะกรรมการยุโรป ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๒ แต่ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภาในวาระที่ ๒ และกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ระบุถึงที่มาว่าประเทศต่างๆ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวและได้ปฏิบัติตามมาตรฐานแนวทางการพัฒนาและออกแบบเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ เพื่อให้สังคมออนไลน์ได้มาตรฐานและเท่าเทียมกันทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (The Standard of Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) ๒.๐ แต่เนื่องจากไม่ครอบคลุมประเทศสมาชิกของ EU จึงจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายฉบับดังกล่าวโดยทำเป็นข้อเสนอ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับแนวโน้มต่อเรื่องสังคมดิจิทัล (Digital Society) โดยกำหนดให้ผู้ใช้ (User) สามารถเข้าถึงข้อมูล (Information) กับการบริการ (Services) ได้ จะเห็นได้ว่า

ร่างกฎหมาย Accessibility ฉบับนี้จะกำหนดไว้ตั้งแต่การออกแบบ (Designing) การสร้าง (Constructing) การบำรุงรักษา (Maintaining) และการปรับปรุงเว็บไซต์และโปรแกรมโทรศัพท์มือถือให้ทันสมัย (Updating Websites and Mobile Applications) แต่ไม่ผูกพันกับเว็บไซต์และโปรแกรมโทรศัพท์มือถือของสถาบันต่างๆ ของสหภาพ (Union Institutions) รวมถึงมีการอ้างอิงถึงนโยบายที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนปฏิบัติการการให้บริการของภาครัฐผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการยุโรป (The Commission's eGovernment Action Plan ๒๐๑๑ – ๒๐๑๕) และวาระด้านดิจิทัลสำหรับยุโรป (A Digital Agenda for Europe) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Convention on the Right of Persons with Disabilities) ยุทธศาสตร์ความพิการยุโรป (The European Disability Strategy ๒๐๑๐ – ๒๐๒๐) รวมถึงกฎระเบียบสหภาพยุโรป (EU Regulation) ที่เกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยกรณีที่มีการเขียนข้อเสนอ (Proposal) อาจจะไม่ได้รับรู้ถึงบันทึกหลักการและเหตุผลชัดเจนมาก แต่ของสหภาพยุโรปจะมีการระบุถึงที่มาของกฎหมายอย่างชัดเจนถึง ๒๘ ข้อด้วยกัน

เนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ได้มีการเสนอกฎหมายเฉพาะเรื่องของ Website เท่านั้น ต่อมาได้มีการเสนอกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องของ Mobile Applications ไว้ด้วย หากพิจารณาตามโครงสร้างของกฎหมายแล้วจะมีมาตราที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๑๓ มาตรา ดังนี้

มาตรา ๑ ได้กำหนดถึงหลักการ ขอบเขต และช้อยกเว้นไว้ว่า

เพื่อปรับปรุงการทำงานของตลาดภายใน กฎระเบียบนี้มีจุดมุ่งหมายที่ใกล้เคียงกับกฎหมาย กฎระเบียบ และบทบัญญัติการบริหารงานของรัฐสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเข้าถึงเว็บไซต์และโปรแกรมโทรศัพท์มือถือของหน่วยงานภาครัฐ

แต่ก็ยังมีช้อยกเว้น กล่าวคือ เว็บไซต์และโปรแกรมโทรศัพท์มือถือดังต่อไปนี้ ได้รับการยกเว้นจากขอบเขตของกฎระเบียบนี้ อาทิ เรื่องของการกระจายเสียง (Broadcasting) และเรื่องของ องค์กรพัฒนาเอกชน (Non – governmental organization (NGOs)) โรงเรียน โรงเรียนอนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้วย รวมถึงรูปแบบไฟล์สำนักงานเผยแพร่ก่อนวันที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง หรือกรณีสื่อที่กำหนดด้วยเวลาบันทึกก่อน (Pre – records time – based media) หรือ สื่อที่กำหนดด้วยเวลาออกอากาศสด (Live time – Based media) หรือแผนที่ออนไลน์และบริการแผนที่ (Online maps and mapping services) หรือการทำสำเนารายการสะสมมรดก (Reproductions of Heritage collections items) องค์กรที่ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือพัฒนา และมีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานภาครัฐ (Third party content) รวมถึงเนื้อหาของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมระบบ อินทราเน็ตขององค์กรหนึ่งเข้ากับอินทราเน็ตของอีกองค์กรหนึ่ง และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใช้ภายในองค์กร ซึ่งเป็นบริการและการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เหมือนกับอินเทอร์เน็ต แต่จะเปิดให้ใช้เฉพาะสมาชิกในองค์กรเท่านั้น (Content of Extranets and Intranets)

มาตรา ๑ a การบูรณาการขั้นต่ำ (Minimum Harmonisation)

มาตรา ๒ ได้กำหนดคำนิยามต่างๆ อาทิ คำว่า “มาตรฐาน” (Standard) “มาตรฐานยุโรป” (European standard) “มาตรฐานที่ได้รับการบูรณาการ” (Harmonised standard) “หน่วยงานภาครัฐ” (Public sector body) “สื่อที่กำหนดด้วยเวลา” (Time – based media) “การสะสมทางมรดก” (Heritage collection) “เกณฑ์การวัดข้อมูล” (Measurement data) และ “โปรแกรมมือถือ” (Mobile applications)

บัญญัติ ความต้องการเข้าถึงเว็บไซต์และโปรแกรมมือถือ (Requirements for the accessibility of websites and mobile applications)

มาตรา ๓ a ภาระที่ไม่ได้สัดส่วน (Disproportionate burden)

มาตรา ๔ ข้อสันนิษฐานที่สอดคล้องกับการเข้าถึงเว็บไซต์และโปรแกรมมือถือ (Presumption of conformity with the accessibility requirements for websites and mobile applications)

มาตรา ๕ (เนื้อหาของมาตรา 5 เดิมได้นำมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในร่างมาตรา 4)

มาตรา ๖ มาตรการเพิ่มเติม (Additional measures)

มาตรา ๗ การตรวจสอบและการรายงาน (Monitoring and reporting)

มาตรา ๗ a กระบวนการบังคับใช้ (Enforcement procedure)

มาตรา ๘ การใช้สิทธิของคณะผู้แทน (Exercise of the delegation)

- มาตรา ๙ คณะกรรมาธิการ (Committee)
- มาตรา ๑๐ การเปลี่ยนตำแหน่ง (Transposition)
- มาตรา ๑๑ ทบทวน (Review)
- มาตรา ๑๒ ผลบังคับใช้ (Entry into force)
- มาตรา ๑๓ มีผลถึง (Addressees)

๒. ข้อเสนอระเบียบรัฐสภายุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยว่าด้วยการประมาณกฎหมาย กฎระเบียบ ระเบียบและบทบัญญัติการบริหารของประเทศสมาชิกที่เกี่ยวกับความต้องการการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการ (Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States as regards the accessibility requirements for products and service) โดยมีเนื้อหา จำนวน ๗ หมวด รวมทั้งหมด ๓๐ มาตรา ดังนี้

หมวด ๑ บทบัญญัติทั่วไป (มาตรา ๑ - ๒)

มาตรา ๑ ขอบเขต

๑. ให้นำหมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๕ และหมวด ๗ ไปใช้กับผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้

(a) คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์และระบบปฏิบัติการ (Computer hardware and operating systems)

(b) สถานีปลายทางที่ให้บริการโดยตนเอง (Self-service terminals)

- เครื่องถอนเงินอัตโนมัติ (Automatic teller machines)

- เครื่องจำหน่ายตั๋วอัตโนมัติ (Ticketing machines)

- เครื่องลงรับบริการ (Check-in machines)

๒. ให้นำหมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๕ และหมวด ๗ ไปใช้กับการให้บริการดังต่อไปนี้

(a) บริการโทรศัพท์และอุปกรณ์ปลายทางของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นสูง (Telephony Service and Related Consumer Terminal Equipment with Advanced Computing Capability)

(b) บริการสื่อภาพและเสียง และอุปกรณ์ของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นสูง (Audiovisual media services and related consumer equipment with advanced computing capability)

(c) การบริการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศ ทางบก ทางราง และทางน้ำ (Air, Bus, Rail and Waterborne Passenger Transport Services)

(d) การบริการธนาคาร (Banking services)

(e) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Books)

(f) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

มาตรา ๒ ได้กำหนดคำนิยามต่างๆ อาทิ การเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการ (accessible products and services) การออกแบบสำหรับทุกคน (Universal Design) บุคคลที่มีข้อจำกัดการทำงาน (Persons with functional limitations) คนพิการ (Persons with Disabilities) ผลิตภัณฑ์ (Product) บริการสื่อภาพและเสียง (Audiovisual media services)

หมวด ๒ ความต้องการในการเข้าถึงและการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ (Accessibility requirements and free movement) (มาตรา ๓ – มาตรา ๔)

มาตรา ๓ ความต้องการในการเข้าถึง (Accessibility requirements)

มาตรา ๔ การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ (Free movement)

หมวด ๓ ภาระผูกพันของผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ (Obligations of economic operators) (มาตรา ๕ – มาตรา ๑๒)

มาตรา ๕ หน้าที่ของผู้ผลิต (Obligations of manufacturers)

มาตรา ๖ ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจ (Authorised representatives)

มาตรา ๗ หน้าที่ของผู้นำเข้า (Obligations of importers)

มาตรา ๘ หน้าที่ของผู้จัดจำหน่าย (Obligations of distributors)

มาตรา ๙ กรณีภาระหน้าที่ของผู้ผลิตในฐานะที่เป็นผู้นำเข้าและเป็นผู้จัดจำหน่าย (Case in which obligations of manufacturers apply to importers and distributors)

มาตรา ๑๐ บัตรประจำตัวของผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ (Identification of economic operators)

มาตรา ๑๑ หน้าที่ของผู้จัดให้บริการ (Obligations of service providers)

มาตรา ๑๒ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานและภาระที่ไม่ได้สัดส่วน (Fundamental alteration and disproportionate burden)

หมวด ๔ มาตรฐานที่ได้รับการบูรณาการ ข้อมูลเฉพาะทางด้านเทคนิคทั่วไปและการตกลงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ (Harmonised Standards, Common Technical Specifications and Conformity of Products and Services) (มาตรา ๑๓ – มาตรา ๑๖)

หมวด ๕ การควบคุมตลาด การปฏิบัติตาม และกระบวนการป้องกันแห่งสหภาพ (Market surveillance, Compliance and union safeguard procedure) (มาตรา ๑๗ – มาตรา ๒๐)

หมวด ๖ ความต้องการการเข้าถึงในกฎหมายของสหภาพอื่น (Accessibility requirements in other union legislation) (มาตรา ๒๑ – มาตรา ๒๓)

หมวด ๗ การใช้อำนาจและบทบัญญัติสุดท้าย (Implementing powers and final provisions) (มาตรา ๒๔ – มาตรา ๓๐)

ตามกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียจะมีบทบัญญัติในเชิงบังคับว่า รัฐจะต้องจัดให้มีการบริการสาธารณะอะไรบางอย่าง ซึ่งผลจากการมีบทบัญญัติเช่นนี้จะทำให้กฎหมายเกิดความยุ่งยั้งขึ้น เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากประเทศไทยมีระบบการบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็นกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย Accessibility ดังกล่าวจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงต่าง ๆ ด้วย ดังนั้น การจัดทำร่างกฎหมายดังกล่าวควรดำเนินงานร่วมกับกระทรวงต่าง ๆ แบบบูรณาการด้วย

นักวิชาการกลุ่มภาคีเครือข่ายในหลาย ๆ กลุ่ม นักวิชาชีพเฉพาะก็ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของ Accessibility ด้วยเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ในส่วนของภาคประชาสังคมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย Accessibility นั้น เห็นควรกำหนดให้สมาคมพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยทำหน้าที่เป็นกลไกกลาง ภาควิชาการเห็นควรกำหนดให้เป็นกลุ่มนักวิชาชีพเฉพาะ และภาครัฐเห็นควรกำหนดให้เป็นกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว

๔.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวาง โดยสรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act) หรือเรียกย่อๆ ว่า AAA จำนวน ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. ควรเริ่มต้นด้วยการดำเนินงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยที่สุดจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อเรื่องดังกล่าวโดยตรง และจะต้องมีคณะทำงานฝ่ายวิชาการทำงานร่วมกัน

๒. ควรกำหนดแนวทางในการร่างกฎหมายร่วมกันโดยกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวข้องในแบบบูรณาการ

๓. ควรเปรียบเทียบเนื้อหาและสาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวว่าประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง รวมถึงบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการติดตามและประเมินผลกับร่างกฎหมาย Accessibility ของประเทศไทยว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด

๔. ควรเปรียบเทียบมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเป็นการทั่วไปกับมาตรฐานที่หน่วยงานกำหนดขึ้น

๕. ควรเพิ่มเรื่องโปรแกรมโทรศัพท์มือถือ (Mobile application) ไว้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง Accessibility

๖. ควรนำเรื่อง Accessibility ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทที่ ๕

การพิจารณาศึกษากฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ - ทำสิทธิให้เป็นจริง AAA : Accessibility for All Act – Make the Right Real^๖

๕.๑ บทนำ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” (Accessibility) โดยเชิญที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการเข้าร่วมประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นในการกำหนดประเด็นกรอบคิด แนวทางการขับเคลื่อน และการผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า กฎหมาย AAA

เอกสารประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในประเด็น เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” ได้แก่

๑. เอกสารสรุปคำบรรยาย เรื่อง “แนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” ของนายมนเทียร บุญตัน ซึ่งได้รวบรวมจากการสัมมนาเมื่อ ๘ ปีก่อน สำหรับใช้เป็นเอกสารหลักในการนำเสนอหลักการ และแนวคิดเพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจต่อหลักการของ Accessibility

๒. ร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

๒.๑ ร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องการเข้าถึงเว็บไซต์และการใช้งานจากโทรศัพท์มือถือของหน่วยงานภาครัฐ

๒.๒ ร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการ

ในการพิจารณาศึกษาเบื้องต้น คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานออกเป็น ๒ ด้าน คือ ๑) ด้านกฎหมาย และ ๒) ด้านยุทธศาสตร์ชาติ

๑. ด้านกฎหมาย – กำหนดแนวทางการร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ออกเป็น ๒ แนวทาง คือ

๑) ยกร่าง AAA ใหม่ เพื่อจัดทำกฎหมายว่าด้วย Accessibility

๒) การจัดทำเป็นประมวลกฎหมายว่าด้วย Accessibility โดยรวบรวมกฎหมาย Accessibility ทั้งหมดที่มีอยู่ อาทิ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เป็นต้น

๒. ด้านยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อผลักดันให้ประเด็น Accessibility เป็นวาระแห่งชาติ และถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป

^๖ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ อาคารรัฐสภา ๒

๕.๒ ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)” โดยเชิญที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการเข้าร่วมประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน AAA มี ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ควรทำความเข้าใจกับผู้กำหนดนโยบายหรือผู้มีอำนาจการตัดสินใจ ให้สนับสนุนการขับเคลื่อน AAA มากที่สุด

๑.๒ ควรส่งเสริมให้คนพิการ ผู้สูงอายุ และภาคประชาสังคมมีพลังอำนาจในการมีส่วนร่วมดำเนินการขับเคลื่อน AAA

๑.๓ ควรสนับสนุนให้ฝ่ายปฏิบัติหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility ซึ่งมีอยู่แล้ว อาทิ กฎหมายควบคุมอาคาร และกฎหมายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น ซึ่งได้ประกาศใช้ฉบับบัญญัติแล้วหลายฉบับ โดยเฉพาะการบังคับใช้กับกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยหรือมีกรอบแนวคิดที่แตกต่าง เช่น นักวิชาการคมนาคม มีแนวคิดว่าการออกแบบระบบคมนาคมต้องมุ่งเน้นปริมาณการเดินทางสูงสุด เน้นหลักเศรษฐกิจและความคุ้มค่าในการลงทุน โดยไม่ได้มองเรื่องฐานสิทธิการเดินทาง

๑.๔ ควรเพิ่มบทกำหนดโทษต่อเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และประชาชนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. มิติของ Accessibility กำหนดให้ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งอาจแบ่งมิติเป็น ๔ ด้าน ได้แก่

๒.๑ ของใช้ หรือผลิตภัณฑ์ ในชีวิตประจำวันทั่วไป

๒.๒ อุปกรณ์และเครื่องมือ อาทิ โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ภาพ (วิดีโอโฟน) คอมพิวเตอร์ และโทรทัศน์ เป็นต้น

๒.๓ สภาพแวดล้อมสาธารณะ อาคารสถานที่ และบ้านเรือน อาทิ ทางลาด ไฟสัญญาณฉุกเฉิน ป้ายตัวอักษรวิ่ง เป็นต้น

๒.๔ โครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ฟังเมือง ระบบขนส่งคมนาคม ระบบอินเทอร์เน็ต ระบบกระจายเสียงและโทรทัศน์ และระบบโทรคมนาคม เป็นต้น

ทั้งนี้ ในแต่ละมิติจะมีมาตรการและความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ในการประเมินผลการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility Impact Assessment : AIA) ที่แตกต่างกันออกไป มิติใดที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมสูง ก็มักจะได้รับการคาดหวังสูงตามไปด้วย ซึ่งในแต่ละมิติต่างก็ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากมายหลายฉบับ ดังนั้น จึงต้องกำหนดกลไกหรือเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไปตามความคาดหวังของแต่ละมิติ กล่าวคือ มิติที่มีความคาดหวังสูง เช่น โครงสร้างพื้นฐาน และระบบขนส่งมวลชน ก็จำเป็นต้องใช้กฎหมาย AAA สำหรับมิติที่มีความคาดหวังต่ำก็ใช้กลไกหรือการสนับสนุนส่งเสริมได้

๓. การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility ซึ่งมีอยู่แล้ว มี ๕ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

๓.๑ ควรกำหนดแนวคิด ให้ Accessibility ไม่ได้เป็นประเด็นของคนพิการเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งด้านความปลอดภัย ความสะดวก ความสามารถในการเข้าถึง และการใช้ประโยชน์

๓.๒ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้บริการ องค์กรของผู้ใช้บริการ และองค์กรวิชาชีพ เป็นต้น

๓.๓ ควรกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบอิสระ เพื่อติดตาม และประเมินการดำเนินงานโครงการ ด้าน Accessibility ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง อาทิ การกำหนดนโยบาย การออกแบบ การประมวล การก่อสร้าง และการตรวจรับงาน เป็นต้น รวมถึง มีกลไกในการประเมินผลกระทบด้านการเข้าถึง (Accessibility Impact Assessment : AIA) เพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับใช้อย่างแท้จริง ซึ่งทั้งในปัจจุบัน และอนาคตมีโครงการที่กำลังดำเนินงานจำนวนมาก ทั้งการสร้างอาคารสถานที่ การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ อาทิ รถไฟฟ้าสายสีเหลือง รถไฟฟ้าสายสีชมพู รถไฟความเร็วสูง การก่อสร้างศาลากลางจังหวัด และการพัฒนาระบบบริการด้วยดิจิทัล เป็นต้น

๓.๔ ควรเพิ่มเนื้อหาสาระให้ครอบคลุม เป็นสากล และทันสมัยทุกด้าน

๓.๕ ควรจัดระบบงบประมาณให้มีจำนวนเหมาะสม เพียงพอ และใช้จ่ายได้อย่างรวดเร็ว

๔. การจัดทำประมวลกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่อง Accessibility โดยจัดทำเป็นกฎหมายกลาง เพื่อกำหนดหลักการกว้าง ๆ ด้านความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ โดยประกอบด้วย การดำเนินการที่สำคัญ ๖ ประการ ได้แก่

๔.๑ รวบรวมหลักการสำคัญเกี่ยวกับ Accessibility จากกฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำมาบูรณาการกัน อาทิ

๔.๑.๑ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๔.๑.๒ กฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

๔.๑.๓ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

๔.๑.๔ กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม

๔.๑.๕ กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๔.๑.๖ กฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์

๔.๑.๗ กฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

๔.๑.๘ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

๔.๑.๙ กฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

๔.๑.๑๐ กฎหมายการขนส่งและจราจร

๔.๒ ควรเพิ่มเติมกลไกในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และบทกำหนดโทษ โดยแยก รายละเอียดแต่ละด้านออกจากกัน อาทิ การศึกษา อาชีพ การแพทย์ เป็นต้น ซึ่งล้วนมีรายละเอียดที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป และไม่สามารถรวมไว้ในฉบับเดียวกันได้ทั้งหมด ทั้งนี้ หากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายกลางดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

๔.๓ ควรรวบรวมและจัดทำมาตรฐานกลางของ Accessibility ในทุกมิติ โดยมีหน่วยงานดูแล มาตรฐานเป็นการเฉพาะ เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับ หรือแต่ละหน่วยงานต่างจัดทำมาตรฐานของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

๔.๔ ควรจัดกลไกติดตาม ตรวจสอบ และระบบกำกับให้ Accessibility เกิดขึ้นจริงมี มาตรฐานถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละประเภท/แต่ละคน

๔.๕ ควรจัดกลไกในการประเมินผลกระทบในการเข้าถึง (Accessibility Impact Assessment : AIA) และกำหนดบทลงโทษ

๔.๖ ควรจัดระบบให้บทบัญญัติของกฎหมายแต่ละฉบับสามารถบูรณาการกันได้

๕. การยกร่างกฎหมายใหม่ โดยนำหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญของ Accessibility บัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะเพียงฉบับเดียว ซึ่งกระบวนการที่จะให้ทุกภาคส่วนมาร่วมจัดทำกฎหมาย ให้เป็นฉบับเดียวกันต้องใช้เวลาพอสมควรและอาจจะมีความยุ่งยากค่อนข้างมาก

๖. การเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศว่าด้วยเรื่อง Accessibility โดยเฉพาะด้านแนวทางการร่าง AAA ซึ่งแบ่งได้ ๒ แบบ ได้แก่

๖.๑ แนวทางตามร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นกฎหมายกลาง ที่กำหนดหลักการไว้ แล้วไปอ้างอิงมาตรฐานในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยที่มาตรฐานจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในทุก ๕ ปี

๖.๒ แนวทางการจัดให้มี AAA ฉบับเดียว เช่น กรณีกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ที่กำหนดรายละเอียดของทุกเรื่องไว้ในกฎหมายฉบับเดียว

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีปัญหาในการกำหนดมาตรฐาน ที่แต่ละหน่วยงานต่างกำหนดมาตรฐานของตนเอง ไม่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานกลาง อาทิ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีที ไม่ได้นำมาตราฐานชาติไปใช้บังคับใช้ แต่จัดทำเป็นมาตรฐานแบบย่อของกระทรวงเอง จึงทำให้การตรวจสอบการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของเว็บไซต์ทำได้เพียงภาพรวมเท่านั้น นอกจากนี้ สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม หรือ สมอ. ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านมาตรฐาน ก็ยังมีปัญหาความล่าช้าในการรอปะเทศมาตรฐาน อาทิ รอบการปรับปรุงมาตรฐานซึ่งจะต้องทำในทุก ๕ ปี แต่ต้องใช้เวลา รอปะเทศมาตรฐานกว่า ๓ ปี เหลือเวลาใช้มาตรฐานดังกล่าวเพียง ๒ ปี เกิดความล่าช้าอย่างมาก นอกจากนั้น เนื่องจากเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มาตรฐานจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยมาตรฐานที่อยู่ระหว่างรอการประกาศของ สมอ. ได้แก่ มาตรฐานสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-book ซึ่งเป็นการกำหนดให้มีมาตรฐานเดียวกับการจัดทำ E-book

๗. การบูรณาการกฎหมายเกี่ยวกับ Accessibility ควรเริ่มต้นดำเนินการ ๒ ประการสำคัญ ดังนี้

๗.๑ ควรกำหนดหลักการ Accessibility ไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับให้ครบถ้วนทุกบริบทของกฎหมายที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการยกร่างกฎหมาย เพื่อกำหนดหน่วยงานที่จะทำหน้าที่บูรณาการงานดังกล่าว หรือมอบหมายหน้าที่ให้กับหน่วยเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยเพิ่มอำนาจในกฎหมายนี้ให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานติดตามตรวจสอบกฎหมายทุกฉบับให้ดำเนินการไปตามนำหลักการ Accessibility

๗.๒ ควรเพิ่มเติมหลักการ AAA ไว้ในร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ซึ่งทุกกระทรวงถูกกำหนดให้ใช้หลักเกณฑ์ในร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ที่ขณะนี้อยู่ในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในชั้นของคณะกรรมการธิการ เป็นร่างกฎหมายที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจเป็นอย่างมาก รวมทั้ง หน่วยงานที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กรก็ได้ให้ความสำคัญต่อกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจาก ครอบคลุมทั้งเรื่องอาคาร สถานที่ ระบบขนส่ง และเทคโนโลยี จึงเห็นควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐพ.ศ. รวม ๓ ประการ ดังนี้

๗.๒.๑ เสนอแก้ไข ร่าง กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ในมาตรา ๘ กำหนดหลักการของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ๔ ประการ คือ (๑) คุ่มค่า (๒) โปร่งใส (๓) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ (๔) ตรวจสอบได้ ดังนั้น ควรเสนอเพิ่มเติมหลักการ Accessibility หรือหลักประกันการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เพิ่มเป็นหลักการที่ ๕ ไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว หรืออาจจะนำหลักการ Accessibility เสริมเข้าไปในประเด็นหลักการความคุ้มค่า อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับเฉพาะหน่วยงานของรัฐแต่การปรับของภาครัฐก็ย่อมส่งผลต่อการปรับตัวของภาคเอกชนต่อไปในอนาคต

๗.๒.๒ ปรับเพิ่มหลักการ Accessibility ไว้ในร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ในหมวด ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการในการป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ นอกจากประโยชน์ในการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างแล้วยังต้องคำนึงถึงประเด็นการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของทุกคนด้วย

๗.๒.๓ เพิ่มเติมกระบวนการการทำงานของผู้สังเกตการณ์ (Independent Monitor : IM) ไว้ในร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. เพื่อทำหน้าที่ในการสังเกตการณ์กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึงการตรวจรับงาน เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าการจัดซื้อจัดจ้างจะละเมิดกฎหมายใด หรือจะทำให้รัฐเสียหายหรือไม่ และจัดทำข้อเสนอแนะหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดซื้อจัดจ้าง

๘. แนวทางการจัดทำ AAA แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน แต่จัดทำควบคู่ไปด้วยกัน ดังนี้

๘.๑ เสนอปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างถือเป็นกฎหมายที่ป้องกันหรือการเริ่มต้นกำหนดมาตรฐานด้าน Supply Side ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายจัดซื้อจัดจ้าง

๘.๒ เสนอปรับปรุงกฎหมายที่เพิ่มพลังอำนาจในการตรวจสอบให้กับประชาชนหรือด้านความต้องการของภาคประชาชน (Demand Side) อาทิ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยเพิ่มเติมหลักประกันในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของผู้บริโภค รวมถึงการเพิ่มเติมกลไกการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และกำหนดบทลงโทษ

๙. จัดให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานการเข้าถึงสำหรับคนทั้งมวล โดยระบุกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานกลาง กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้เงินงบประมาณของรัฐที่จะดำเนินการโครงการใด ๆ ต้องคำนึงถึงมาตรฐานการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายฉบับนี้ เพื่อบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ดำเนินการให้บริการสาธารณะ อาคารสถานที่ การเดินทางหรือบริการอื่น นอกจากนั้น ควรจัดทำรายละเอียดมาตรฐานการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ในแต่ละเรื่องเพื่อกำหนดกระบวนการจัดการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ คล้ายกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๑๐. ผลักดันให้บรรจุเรื่อง Accessibility ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อไป ซึ่งถือเป็นตัวชี้นำที่จะทำให้เกิดการบูรณาการความหลากหลายของกฎหมาย ผู้ประกอบการ หน่วยงานราชการ และเป็นจุดเริ่มต้นของชุดนโยบายต่าง ๆ ในการบริหารประเทศ

๕.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)” โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน AAA โดยครอบคลุมมิติของ Accessibility ทุกด้าน
๒. แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility
๓. จัดทำประมวลกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่อง Accessibility เป็นกฎหมายกลาง
๔. ยกร่างกฎหมายใหม่เพียงฉบับเดียว โดยนำหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญของ Accessibility บัญญัติไว้ในกฎหมาย และเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
๕. บูรณาการกฎหมายเกี่ยวกับ Accessibility
๖. เสนอปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ป้องกันหรือการเริ่มต้นกำหนดมาตรฐานด้าน Supply Side ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายจัดซื้อจัดจ้าง
๗. จัดให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานการเข้าถึงสำหรับคนทั้งมวล
๘. ผลักดันให้บรรจุเรื่อง Accessibility เป็นวาระแห่งชาติ ระบุในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นตัวชี้นำที่จะทำให้เกิดชุดนโยบายต่าง ๆ ในการบริหารประเทศ

บทที่ ๒

การยกร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ – ทำสิทธิให้เป็นจริง^๗

๒.๑ บทนำ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดประชุมครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติเพื่อพิจารณาศึกษากฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม อาทิ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กรมท่าอากาศยาน กรมการขนส่งทางบก กรมการท่าเรือแห่งประเทศไทย กรมเจ้าท่า การรถไฟแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สภาสถาปนิก สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในประเด็นข้อจำกัดของการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะและแนวทางยกร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะให้ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) อย่างเท่าเทียม ทั่วถึง เป็นธรรม สะดวก ปลอดภัย และ ทันสมัย โดยสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

นายมนต์เกียรติ บุญตัน ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะประเด็นแนวคิด หลักการ และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ รวม ๑๒ ประเด็น ดังนี้

๑. แนวคิดของการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ (Accessibility) เป็นเรื่องของสังคมไทยทุกภาคส่วนที่จะต้องร่วมมือและช่วยกันขับเคลื่อน จึงได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าหารือกับ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในโอกาสที่ได้เข้าพบปะเนื่องจากการเลือกตั้ง เป็นกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ณ ทำเนียบรัฐบาล ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้ให้ความสนใจและสนับสนุน

^๗ คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมหมายเลข ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติ

๒. การจัดทำกฎหมายที่มีลักษณะบูรณาการเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน ที่เรียกว่า พระราชบัญญัติการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

๓. แนวคิดของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะให้ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้มี ๒ แบบ ดังนี้

๓.๑ ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาไว้ในชุดข้อมูลความรู้หรือจัดทำเป็นคู่มือ

๓.๒ ยกร่างกฎหมายฉบับใหม่โดยการนำเอากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมาเชื่อมโยงกัน

๔. การผลักดัน AAA ให้อยู่ในวาระแห่งชาติ โดยการนำไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีของประเทศไทย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งได้หารือกับพันเอก วินัย คงสมพงษ์ ที่ปรึกษาประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และนายวิเชียร ชวลิต รองประธานกรรมการคนที่สอง ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมแล้ว

๕. การกำหนดมาตรฐานทางเว็บไซต์ขององค์การมหาชน เห็นควรเสนอสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สธอ.) กำหนดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาและออกแบบเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (The Standard of Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) ๒.๐)

โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ เนคเทคจะต้องร่วมมือกับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เพื่อจัดทำมาตรฐานเว็บไซต์กับมาตรฐานสิ่งพิมพ์ เนื่องจากมาตรฐานดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะอำนวยความสะดวกให้ทุกคน รวมทั้งผู้สูงอายุและคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมกัน

๖. การจัดทำมาตรฐานความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (Minimum Requirement) สำหรับคนทุกคน トラบใดที่ยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ トラบนั้นก็จะนำมาซึ่งข้ออ้างของหน่วยงานต่างๆ หรือผู้ให้บริการสาธารณะบางแห่งที่จะปฏิเสธหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องการเข้าถึงสภาพแวดล้อมอันเป็นสาธารณะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ อนึ่ง จะต้องพิจารณาศึกษาว่า สมอ. เคยนำมาตรฐานไปบังคับโดยผลของกฎหมายหรือไม่ และ สมอ. มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานกลางสำหรับการให้บริการหรืออุปกรณ์ที่เป็นสาธารณะอย่างไร

๗. การสนับสนุนสถาบันพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ: เนคเทค (National Electronics and Computer Technology Center: NECTEC) เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เคยวิเคราะห์และมีข้อเสนอถึงรัฐมนตรีแล้ว

๘. การสนับสนุนงานวิจัย และนำผลงานวิจัยไปขยายผล ให้ประเทศไทยเกิดการพัฒนาด้านการผลิตผลงานวิจัยในเชิงเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๙. การบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility โดยที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility อยู่ในหลายกระทรวง ซึ่งกฎหมายบางฉบับก็ก้าวหน้า บางฉบับก็ล่าช้า อีกทั้งยังไม่ได้นำมาจัดลำดับเรียงเรียงหมวดหมู่เข้าไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะด้วยวิธีการนำมาจัดทำเป็นประมวลกฎหมาย หรือวิธีการยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมา

๑๐. ประเทศฟิลิปปินส์มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับคนพิการออกมาหลายฉบับก่อนประเทศไทย แต่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายมากกว่าประเทศไทย จึงส่งผลให้เรื่องของการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ก้าวหน้าไปได้ช้ามาก

๑๑. ประเทศญี่ปุ่นมีแนวคิดเรื่องสังคมฐานพุทธมหายานซึ่งมีแนวคิดทางสังคมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเป็นเอกภาพร่วมกัน (Social Harmony) แตกต่างจากประเทศไทยที่ไม่มีการสอนเรื่องสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Inclusive Society) จึงทำให้งานบูรณาการไม่ประสบความสำเร็จ

๑๒. ปัญหาที่ต้องเร่งทำความเข้าใจและแก้ไข ได้แก่

๑๒.๑ กรุงเทพมหานคร ควรยกเลิกการใช้คำว่า “ลิฟต์สำหรับคนพิการ” และใช้คำว่า “ลิฟต์สำหรับทุกคนแทน” เพราะจะทำให้เป็นข้อจำกัดในเรื่องการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

๑๒.๒ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ควรสนับสนุนเรื่องการกำหนดมาตรฐานบริการหรือการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการโทรทัศน์ ซึ่งคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้เคยหารือร่วมกับ กสทช. และได้มีหนังสือสอบถามความคืบหน้ากับ กสทช. แล้ว เป็นที่ทราบดีว่า กสทช. ได้ประกาศหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดให้มีบริการเสียงบรรยายภาพ (Audio Description: AD) กับคำบรรยายแบบปิดหรือคำบรรยายภาพแทนเสียง (Closed Captioning: CC) ไปแล้ว จึงเห็นว่า มาตรฐานเหล่านี้ควรจะได้รับ การประกาศลงไปที่กล่องแปลงสัญญาณ (Set-top Box) ของโทรทัศน์ดิจิทัล (TV Digital) หรือ โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ที่ผู้ให้บริการนำมาจำหน่าย ทั้งนี้ หากไม่มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอาจจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงของทุกคนได้ นอกจากนี้ กสทช. ควรกำหนด ความจำเป็นขั้นพื้นฐานใหม่ โดย กำหนดจำนวนชั่วโมงของการบริการที่ประชาชนเข้าถึงรายการตามความต้องการประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ แทน กำหนดจำนวนชั่วโมงของการบริการที่เป็นข่าวสารและสาระประโยชน์

๗.๒ ผลการพิจารณาศึกษาข้อมูลและความคิดเห็นของ ๑๓ หน่วยงาน

สาระสำคัญของข้อมูลและความคิดเห็นของ ๑๓ หน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม มีดังนี้

๑.กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย - อยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งร่างกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวมีความคืบหน้าไปมากแล้ว คงเหลือการประชุมของคณะอนุกรรมการอีกหนึ่งครั้งก็จะแล้วเสร็จ หลังจากนั้นจะนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมอาคารเพื่อพิจารณาตามขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ ตามหลักการของร่างกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้อาคารสาธารณะทุกอาคารจะต้องจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกโดยไม่จำกัดขนาดพื้นที่ ส่วนรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกจะเป็นไปตามร่างมาตรฐานกรมโยธาธิการและผังเมือง (มยพ ๖๓๐๑) จะเห็นได้ว่า สาระสำคัญตามกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกฯ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดขนาดของอาคารไว้ เช่น อาคารราชการที่มีขนาดพื้นที่บริการตั้งแต่ ๓๐๐ ตารางเมตรขึ้นไปจะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก เป็นต้น แต่ร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่ไม่ได้กำหนดพื้นที่ไว้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด ถ้าอาคารก่อสร้างเป็นอาคารราชการแล้วก็ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกทันที

กรณีสัญญาไฟเดือนภัยฉุกเฉินภายในอาคารสำหรับคนหูหนวกจะนำไปกำหนดไว้ในมาตรฐานฯ นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๘ ยังได้กำหนดไว้ว่า ถ้าเป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ หรือมีลักษณะสูงเป็นพิเศษ การออกแบบก่อสร้าง สถาปนิกจะต้องรับรองว่าคนพิการสามารถเข้าใช้ได้ด้วย ส่วนร่างมาตรฐาน มยผ ๖๓๐๑ ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงของกรมโยธาธิการและผังเมืองให้ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น และอยู่ระหว่างรอการพิจารณาของคณะอนุกรรมการเช่นเดียวกัน

๒. กระทรวงคมนาคม - ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการเชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะ เช่น การขนส่งรถไฟฟ้าสายสีม่วง เป็นต้น และมีการเชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะทางน้ำ ณ ท่าเรือสะพานพระนั่งเกล้า ซึ่งในอนาคตข้างหน้าจะมีการก่อสร้างเป็นสถานีเรือ และจะมีโครงการปรับปรุงท่าเทียบเรือที่มีขนาดใหญ่ให้เป็นสถานีเรือที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้สำหรับรองรับคนทุกกลุ่ม รวมทั้งคนพิการด้วย สำหรับแบบโป๊ะเรือที่กรมเจ้าท่าใช้ในปัจจุบันเป็นแบบที่มีสะพานเชื่อมและมีลูกรอกเคลื่อนบนโป๊ะ ซึ่งเป็นแบบที่ใช้มาเป็นระยะเวลาประมาณ ๔๐ - ๕๐ ปี ในขณะที่โป๊ะเรือสมัยใหม่ที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับคนพิการจะมีจุดหมุนฝังไว้ในโป๊ะ

กิจกรรมที่กรมเจ้าท่าได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ AAA คือ กรมเจ้าท่าได้จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในอาคารที่ทำการของกรมเจ้าท่าทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน ๑๑ แห่ง และในการตั้งงบประมาณกรมเจ้าท่าก็ได้ผนวกสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการไว้ในโครงการก่อสร้างอาคารที่ทำการของกรมเจ้าท่าด้วย สำหรับท่าเทียบเรือกรมเจ้าท่าได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกไว้เช่นกัน จำนวน ๗ แห่ง คือ ภาคตะวันออก จำนวน ๒ แห่ง และภาคใต้ จำนวน ๕ แห่ง ส่วนข้อจำกัดและอุปสรรคในเรื่อง AAA นั้น โดยภารกิจของกรมเจ้าท่ามีหน้าที่ก่อสร้างท่าเทียบเรือเท่านั้น เมื่อก่อสร้างท่าเทียบเรือเสร็จก็จะส่งมอบให้กับกรมธนารักษ์ดูแลรับผิดชอบต่อไป ซึ่งกรมธนารักษ์จะทำสัญญาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชนเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการแทน สำหรับการจัดหาเครื่องมือขึ้นลงเรือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับคนพิการนั้น จะต้องไปบังคับเข้ากับคู่สัญญาที่มารับสัมปทานกับกรมธนารักษ์แทน สำหรับโป๊ะเทียบเรือ กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดจะกระทำการออกแบบโป๊ะเทียบเรือก็ได้ ส่วนที่มีการอ้างมาตรฐานของกรมเจ้าทานั้น ก็เป็นการนำเอาแบบของกรมเจ้าท่ามาใช้ จะเห็นได้ว่า หน่วยงานของรัฐหลายๆ หน่วยงานทำการออกแบบโป๊ะเทียบเรือเองตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้นๆ ที่ต้องการใช้ ทั้งในส่วนของกรมโยธาธิการและผังเมืองเทศบาลบางแห่งก็มีการออกแบบเองด้วยเช่นกัน

สำนักงานนโยบาย และแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคมมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับ Accessibility for All ที่มุ่งเน้นให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ทั้งในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและระบบการขนส่งสาธารณะ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพต่าง ๆ โดยไม่เน้นเฉพาะแต่คนพิการเท่านั้น ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา กระทรวงคมนาคมก็ได้ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งอาคาร สถานที่ และยานพาหนะมาเป็นลำดับ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยกระทรวงคมนาคมได้

ดำเนินการให้ทุกหน่วยงานดำเนินการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกของอาคารและภารกิจของตนเอง รวมถึงจัดทำแผน ปฏิบัติการในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งในเรื่องของรถไฟ ท่าเรือ และท่าอากาศยานต่าง ๆ เพื่อให้รัฐจัดทำแผนปฏิบัติการ และมีการของบประมาณในการแก้ไขปรับปรุง แต่ในบางส่วนกระทรวงคมนาคมของงบประมาณไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เป็นภารกิจหลัก ขณะนี้กระทรวงคมนาคมได้เสนอแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคการขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุไว้ และจะเสนอเข้าเป็นยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อีกทั้งยังจะเสนอบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในปีนี้ด้วย

ส่วนเรื่องของกฎหมายนั้น กระทรวงคมนาคมมีแนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์เรื่องของนโยบาย และกฎหมายที่กำลังเสนออยู่ ซึ่งมีข้อหนึ่งที่ได้เสนอทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้เป็นฉบับเดียวกัน

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กระทรวงคมนาคมได้สำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วประเทศ ในภาคของการคมนาคมเอง ซึ่งในโครงการแรกเป้าหมายของกระทรวงการคมนาคมจะศึกษาสำรวจ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ทุกคนเข้าถึงได้ทั่วประเทศ ขณะนี้กำลังเข้าสู่โครงการที่สอง และคาดว่าจะทำสี่โครงการ เมื่อดำเนินการครบแล้วทั้งสี่โครงการก็จะทำสรุปและนำเสนอโครงการเพื่อจัดทำของบประมาณในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่อไป

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการทำอากาศยาน ปัจจุบันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) สำหรับคนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จะมีนโยบาย แนวยุทธศาสตร์ และแนวทางปฏิบัติที่ดีอยู่แล้วก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏปัญหาในทางปฏิบัติอยู่ เนื่องจากคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ใช้วีลแชร์ไม่สามารถเดินขึ้นอากาศยานด้วยตัวเองได้ จึงส่งผลให้คนพิการกลุ่มดังกล่าว รวมถึงกลุ่มคนหูหนวกและคนตาบอดยังคงถูกปฏิเสธมิให้เดินทางทางอากาศยานโดยสายการบินต้นทุนต่ำ คนหูหนวกยังถูกปฏิเสธมิให้นั่งติดกัน การขมวดិតค้นรวมทั้ง Safety Procedures และการบินเชิงบนเครื่องบินยังเป็นอุปสรรคเนื่องไม่จัดบริการคำบรรยายแทนเสียง หรือไม่มี Subtitle ที่เป็นภาษาไทย นอกจากนี้ การที่บริษัทการทำอากาศยานลงทุนจัดซื้อรถลิฟต์ยก (High lift Loader) เป็นเงินจำนวนมากและจอดกระจายอยู่ทั่วไปตามสนามบินต่างๆ นั้น ยังเป็นประเด็นปัญหาสำคัญว่า

๓. ศูนย์บริการการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (Thai Telecommunication Relay Service: TTRS) เพื่อให้บริการแก่คนพิการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. เป็นระยะเวลา ๕ ปีแล้ว และกำลังจะครบกำหนดอายุสัญญา จึงอยู่ในระหว่างรอการพิจารณาของ กสทช.

๔. สำนักส่งเสริมและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - คณะอนุกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎกระทรวงนั้น ได้รับคำสั่งแต่งตั้งภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งได้จัดประชุมคณะอนุกรรมการ และได้อนุมัติเครื่องมือและเครื่องช่วยอุปกรณ์สำหรับคนพิการแล้วเมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ขณะนี้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำลังปรับปรุงโครงสร้างใหม่เพื่อที่จะให้อยู่ภายใต้แผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแผนดังกล่าวได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ แต่ประเด็น

หลักที่จะทำให้เว็บไซต์เป็นไปตาม AAA ได้นั้น จะต้องนำเรื่องดังกล่าวไปกำหนดไว้เป็นเป้าหมายหลักอีกเช่นกัน เพื่อนำไปเป็นฐานให้หน่วยงานภาครัฐบังคับใช้ให้เป็นทางการและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

โดยที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรับผิดชอบเรื่องกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๐ (๖) และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงดำเนินการให้ลักษณะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทุกคน (For All)

สำหรับการจัดตั้งกระทรวงใหม่ที่เรียกชื่อว่า กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มี ๕ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร ดิจิทัล ๒) การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ๓) การส่งเสริมการสร้างบริการดิจิทัล ๔) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และ ๕) การพัฒนาสังคมดิจิทัล

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงได้ดำเนินการในเรื่องของกฎกระทรวงดังกล่าวเมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา เนื้อหาของกฎกระทรวงฯ ประกอบด้วย ๓ เรื่อง คือ หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการ ดังนี้ ๑) จัดให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ๒) จัดให้มีอุปกรณ์ต่างๆ ให้กับคนพิการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และ ๓) จัดฝึกอบรมความรู้ให้กับคนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยดำเนินการโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

เรื่องการจัดฝึกอบรมนั้น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดฝึกอบรมให้กับคนพิการและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี รวมทั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยได้พยายามจัดเนื้อหาการฝึกอบรมที่ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ และนำเนื้อหานั้นๆ ไปเรียนรู้หรือสอนได้ด้วยตนเอง

ส่วนเรื่องกำหนดให้หน่วยงานจัดให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดฝึกอบรมให้กับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานหรือบุคคลที่พัฒนาเว็บไซต์ และภาคเอกชนต่างๆ ด้วย แต่โครงการดังกล่าวไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว อย่างไรก็ตาม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็ยังผลักดันอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดตั้งหน่วยงานมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เรียกชื่อว่า สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ช่วยผลักดันเว็บไซต์มาตรฐานของรัฐ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังได้ผลักดันการจัดเว็บมาตรฐานของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเว็บไซต์ Accessibility ให้คนพิการและทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เป็นฉบับแรก ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำประชาวิจารณ์เรื่องการจัดทำมาตรฐานเว็บไซต์ Accessibility เป็นฉบับที่สอง ซึ่งได้จัดทำประชาวิจารณ์มาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐด้วยเช่นกัน ขณะนี้อยู่บนเว็บไซต์ของ สรอ.

นอกจากนี้ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องตัวชี้วัดประสิทธิภาพของเว็บไซต์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (กพร.) มอบหมาย ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้กับหน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง กรม กล่าวคือ คะแนนตัวชี้วัดจะต้องอยู่ในเกณฑ์อัตราส่วนร้อยละ ๘๔ ทั้งนี้ เกณฑ์มาตรฐานเว็บ Accessibility อยู่ในหมวดตามที่ กพร. กำหนดไว้ด้วย

ขณะนี้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ระหว่างการปรับปรุงร่างกฎกระทรวงฯ โดยสำนักกฎหมายกับสำนักส่งเสริมฯ ส่วนคู่มือล่าสุดที่สำนักส่งเสริมฯ ได้จัดทำขึ้นเป็นภาษาไทย จัดทำขึ้นภายใต้มาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐ ทั้งนี้ กระบวนการจัดทำดังกล่าวได้คำนึงถึงคนพิการด้วยแล้ว

๕. สถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มีหน้าที่คอยให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังเพื่อให้เกิดการสร้างความรู้ การวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการผลิตอุปกรณ์ เช่นเดียวกับกฎหมายของสหภาพยุโรป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้สูงอายุ และสร้างเศรษฐกิจที่จะเกิดจากการสร้างอุปกรณ์ดังกล่าวขึ้น

ขณะนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ได้พยายามที่จะนำเสนอเศรษฐกิจกระแสใหม่ที่เรียกว่าเศรษฐกิจสีดอกเลา (Silver Economy) ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่จะรองรับสังคมผู้สูงอายุ ระบบดังกล่าวจะกำหนดให้ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น อุปกรณ์ทุกอย่างที่ผลิตขึ้นมารองรับเรื่องดังกล่าวจะทำให้เกิดตลาดที่ใหญ่ขึ้น แต่ปัญหาที่สำคัญของกระทรวงวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันก็คือ กระทรวงวิทยาศาสตร์เป็นหน่วยงานที่มีขนาดเล็ก มีผลงานทางด้านคนพิการและผู้สูงอายุยังไม่ค่อยจะกว้างขวางมากนัก ผลงานในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นผลงานของนักเรียนที่อยู่ในระดับมหาวิทยาลัย ฉะนั้นสิ่งประดิษฐ์หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมปัจจุบันโดยส่วนมากจะนำเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้น จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ได้ทำให้กระทรวงวิทยาศาสตร์กำหนดไว้เป็นภารกิจหลัก กล่าวคือ การลดการนำเข้าอุปกรณ์จากต่างประเทศ โดยการสร้างความรู้ในระยะยาวสำหรับการทำอุตสาหกรรมของประเทศไทย มุ่งเน้นด้านสภาอุตสาหกรรมเป็นหลักให้เกิดขึ้นในอนาคต เพื่อรองรับผู้สูงอายุและคนพิการในด้านต่าง ๆ เช่น วัสดุก่อสร้าง การท่องเที่ยว เสื้อผ้า แฟชั่น อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สุขภาพทางการแพทย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ยังได้ดำเนินการภายใต้รูปแบบ ต้นแบบ โมเดลต่าง ๆ ในด้านบริการการสื่อสารสำหรับคนหูหนวก อาทิ "ศูนย์ถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย" (Thai Telecommunication Relay Service) หรือเรียกสั้นๆ ว่า ศูนย์ TTRS ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่าง กสทช. กับมูลนิธิสากลเพื่อคนพิการ และยังได้พยายาม ที่จะจัดให้มีคำบรรยายแทนเสียง รวมถึงการจัดทำมาตรฐานร่วมกับ สมอ. ด้วย สำหรับมาตรฐานอื่นๆ ที่อยู่ระหว่างการรอลงนามจากกระทรวงอุตสาหกรรม อาทิ มาตรฐานเครื่องช่วยฟังเล่ม ๑ และ เล่ม ๒ ซึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการผลิตเครื่องช่วยฟังในประเทศไทย แต่เดิมเครื่องช่วยฟังประเทศไทยจะนำเข้าจากต่างประเทศทั้งหมด แต่ขณะนี้เครื่องช่วยฟังดังกล่าวได้ผลิตขึ้นในประเทศไทยแล้วและอยู่ระหว่างการพัฒนามาตรฐานเพื่อให้เท่าเทียมกับต่างประเทศ นอกจากมาตรฐานเครื่องช่วยฟังแล้วยังรวมถึงมาตรฐานสื่อพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์หรือ E-Pub อุปกรณ์ของสำนักงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ เช่น เครื่องพิมพ์มัลติฟังก์ชัน (Multifunction Printer) ทั้งหลายที่คนพิการจะต้องใช้ มาตรฐานของรหัสบาร์โค้ด

๒ มิติ ที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้คนตาบอดสามารถเข้าถึงได้หรือที่เรียกว่า GR Code เป็นต้น สิ่งที่กระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกำลังดำเนินการอยู่ก็คือ การนำเทคโนโลยีดังกล่าวไปใช้ แต่จะดำเนินการผ่านภาครัฐเสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากภาคเอกชนมีข้อจำกัดด้านการตลาดสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ

มีข้อสังเกตว่า ร้านเบ็ดเตล็ดในประเทศญี่ปุ่น แม้แต่กรรไกรตัดเล็บยังมีแว่นขยายอยู่เหนือกรรไกรตัดเล็บ ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจสีดอกเลา (Silver Economy) จะเห็นได้ว่าการที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีบ้านต้นแบบหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นแบบจึงส่งผลให้ไม่มีตลาดรองรับ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว และมีจำนวนผู้สูงอายุจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ วัสดุอุปกรณ์ของผู้สูงอายุที่ใช้ในชีวิตประจำวันจึงควรให้ความสำคัญเช่นเดียวกันด้วย หน่วยงานของรัฐมักคิดและทำการวิจัยแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งไม่เพียงพอ

๖. สถาสถาปนิก - มีส่วนร่วมกับเรื่องของการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD) เป็นระยะเวลาประมาณ ๓๐ กว่าปีแล้ว โดยเริ่มจากการแปลมาตรฐานอุตสาหกรรมให้กับ สมอ. จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มเข้ามามีบทบาทในเรื่องของ Universal Design เป็นระยะเวลาไม่นาน ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการตราพระราชบัญญัติการเข้าถึง (Accessibility Act) โดยจัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๕ นอกจากนั้นสถาสถาปนิกได้มีส่วนร่วมร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกฯ และจัดฝึกอบรมให้กับกรมโยธาธิการและผังเมืองด้วย เรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับ UD มีข้อสำคัญอยู่ ประการหนึ่งคือ Design for All ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่จะเข้าใจแต่เพียงคำว่า “การออกแบบเพื่อกลุ่มชน” เท่านั้น แต่แท้จริงแล้วคำดังกล่าวแปลว่า “การออกแบบเพื่อทุกๆ คน” ซึ่งตามแนวคิดของต่างประเทศมองว่า การที่คนมีความสามารถแตกต่างกันนั้นจะไม่ใช้คำว่า “พิการ” แต่จะใช้คำว่า “Disable” แทน ขณะที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) กลับมองว่า คนต่างกันตามมาตรฐานเท่านั้นเอง แต่ที่พิการนั้นคืออาคารสถานที่ สิ่งของเครื่องใช้ต่างหากที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ฉะนั้นจึงเป็นความผิดของสถาปนิก (Designer) ฉะนั้น เรื่องของ UD ไม่ใช่ปัญหาของคนพิการเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของทุกคน ในช่วงชีวิตของแต่ละคนจะต้องมีความพิการอย่างแน่นอน แม้เกิดอาการท้องเสียก็เรียกว่า Disable แล้ว ดังนั้น การออกแบบและการสร้าง ห้องน้ำจะต้องจัดให้มีราวมือจับเพื่อที่จะไม่ให้ผู้ใช้บริการห้องน้ำเกิดลื่นหกล้มภายในห้องน้ำได้ ฉะนั้น สิ่งที่ประเทศไทยดำเนินการเกี่ยวกับเรื่อง UD อยู่ในปัจจุบันยังมีความล่าช้ามาก อีกทั้งสถาสถาปนิกยังได้มีส่วนร่วมในยกร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกฯ โดยการเพิ่มเรื่อง Accessibility ไว้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรี และผู้สูงอายุ รวมถึงยังได้บรรจุเรื่องของ UD ไว้ในส่วนของผังเมืองด้วยประมาณ ๒๐ จังหวัดทั่วประเทศ

เรื่องของสถาปัตยกรรม สถาสถาปนิกได้ดำเนินการในหลายๆ เรื่องทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำประมวลกฎหมาย Accessibility นั้น อาจเกิดข้อขัดข้องบางประการระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเองอันเนื่องมาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility ของแต่ละหน่วยงานมีความทับซ้อนกัน ฉะนั้น การที่จะนำกฎหมายแต่ละฉบับมาประมวลรวมกันได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การที่กรุงเทพมหานครได้ให้ความห่วงใยในประเด็นการจัดบริการพิเศษด้านคนพิการ และผู้สูงอายุ นั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดีอยู่แล้ว แต่หน่วยงานที่ควรคำนึงถึงอีกหน่วยงานหนึ่งก็คือ การเคหะแห่งชาติ ซึ่งแม้ว่าจะมีการออกแบบชั้นล่างของอาคารไว้เป็นห้องพักสำหรับผู้สูงอายุก็ตาม แต่เนื่องจากผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จึงอาจส่งผลให้เกิดปัญหาจำนวนห้องพักสำหรับผู้สูงอายุอาจจะไม่เพียงพอตามมา หลัก UD จะต้องสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคด้วยเสมอ ซึ่งหากไม่คำนึงถึงเรื่องดังกล่าวแล้วอาจจะเป็นเรื่องที่ผิดต่อกฎหมายที่เรียกว่า พระราชบัญญัติความไม่เท่าเทียม (Discrimination Act) เช่นเดียวกับกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาได้

๗. สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ - ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า สมาคมสถาปนิกสยามฯ เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาชีพซึ่งสื่อสารโดยตรงกับสมาชิกที่เป็นสถาปนิก องค์กรวิชาชีพ วิศวกร และสถาปนิกอื่นอีก ๓ สาขา คือ ภูมิทัศน์สถาปนิกที่ดูแลงานด้านภายนอกอาคาร งานตกแต่งภายในอาคาร และงานด้านผังเมือง โดยผลงานที่ผ่านมาสมาคมได้ให้ความสำคัญกับความรู้ทางด้าน UD คือการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคารบ้านเรือนเป็นหลัก มีความร่วมมือกับหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) กรุงเทพมหานคร กรมโยธาธิการและผังเมือง ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ เป็นต้น และจัดงานนิทรรศการด้านสถาปนิกขนาดใหญ่ เพื่อใช้เป็นเวทีในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ UD ด้วย

นอกจากนี้สมาคมสถาปนิกสยามฯ ยังมีผลงานที่สำคัญที่ร่วมกับ สสส. เช่น การปรับปรุงบ้านใจดี ทาวน์เฮ้าส์ใจดี อาคารใจดี เมืองใจดี เป็นต้น

ปัจจุบันเรื่องของ UD ได้รับการตอบรับจากสังคมไทยเป็นอย่างดี และในส่วนของสถาบันอุดมศึกษายังได้บรรจุเรื่องของ UD ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยอีกด้วย เช่น มหาวิทยาลัยศรีปทุมได้บรรจุเรื่องการพัฒนาเมืองและพัฒนาชุมชนไว้ในหลักสูตร เป็นต้น ประกอบกับมีการลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติงานอย่างจริงจัง รวมถึงยังได้รับการสนับสนุนจากคณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี

การออกแบบอาคาร และการออกแบบสภาพแวดล้อมของเมืองล้วนจะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเป็นหลัก จะเห็นได้ว่า นักศึกษารุ่นใหม่ก็ได้รับเอาแนวความคิดเรื่องดังกล่าวไปปฏิบัติตามด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ สมาคมสถาปนิกสยามฯ ยังให้การสนับสนุนการประกวดผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์และการออกแบบอาคารเพื่อที่จะทำให้เกิดการผลักดันหลักการของ UD ด้วยอีกทางหนึ่ง

๘. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม - มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งผลงานที่ผ่านมา สมอ.ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ซึ่งปัจจุบันมีมาตรฐานจำนวนทั้งหมด ๑๖ เล่ม อาทิ มาตรฐานรถวีลแชร์ทั้งแบบธรรมดาและแบบใช้ไฟฟ้า มาตรฐานในกลุ่มอุปกรณ์ช่วยเดินไม่ว่าจะเป็นไม้ค้ำยัน และไม้เท้าสามขา ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการเร่งจัดทำเครื่องอุปกรณ์ช่วยเดินโดยใช้แขนสองข้าง สำหรับผลิตภัณฑ์ที่จะต้องใช้เทคโนโลยีมากขึ้น สมอ. ได้ร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เช่น สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนามของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นต้น โดยการทำมาตรฐานเท่าเทียมและข้อสะโพกเทียม นอกจากนี้ยังทำวิธีการทดสอบมาตรฐานเครื่องช่วยฟัง ขณะนี้ สมอ. ได้ดำเนินงานร่วมกับสถาบันก่อสร้างแห่งประเทศไทยนำมาตรฐานที่

สมอ. ประกาศไปแล้ว เช่น สุขภัณฑ์ โถส้วม รวนน้ำ ฝักบัว เป็นต้น นำมาแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นของผู้สูงอายุและคนพิการ และในอนาคต สมอ. มีแผนการที่จะดำเนินการผลิตเพิ่มเติม เช่น ประตู ลูกบิด พื้นไม้ ทางลาด ก๊อกน้ำ รวนมือจับ เป็นต้น

สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สมอ. ได้วางแผนงานผลิตร่วมกับสถาบันก่อสร้างแห่งประเทศไทยไว้ เช่น โตะ เก้าอี้ โซฟา และเตียงนอน เป็นต้น

ปัจจุบัน สมอ. มีมาตรฐานกลางที่ถือปฏิบัติอยู่แล้ว แต่ด้วยปัจจัยที่สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว จึงส่งผลให้ความต้องการจำเป็น (Requirement) เพิ่มมากขึ้น ซึ่งขณะนี้ สมอ. ยังไม่ได้ประกาศเป็นมาตรฐานเล่มใหม่ออกมา สำหรับมาตรฐานของ สมอ. ที่สามารถนำไปบังคับใช้ได้ในฐานะเป็นกฎหมายนั้น จะอยู่ในกลุ่มของผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เนื่องจากมาตรฐานของ สมอ. เป็นมาตรฐานทั่วไป และมีลักษณะเป็นการส่งเสริม แต่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้นำเอามาตรฐานของ สมอ. ไปใช้อ้างอิงเมื่อมีการประกาศกระทรวงสาธารณสุข เช่น กรณีถุงบรรจุโลหิตจะต้องเป็นไปตาม มอก. ๑๒๙๘ เป็นต้น

๙. การศูนย์วิจัยและสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) - ในฐานะเป็นสถานอุดมศึกษาได้จัดทำหลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยได้บรรจุรายวิชา UD ไว้ในหลักสูตรดังกล่าวด้วย และยังมีศูนย์วิจัยที่ทำการศึกษารื่อง Accessibility ทั้งในส่วนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งจะทำเรื่องของวิศวกรรมการแพทย์ (Medical Engineering) ไม่ว่าจะเป็นการทำด้านมเทียม รถเข็น และเครื่องอ่านที่ใช้เลนส์ผ่านตาช่วยแทนการใช้เมาส์

ส่วนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จะทำในเรื่องของสภาพแวดล้อม และการออกแบบผลิตภัณฑ์ แนวโน้ม ที่จะผลักดันเรื่อง AAA สจล. เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ตัวอย่างเห็นได้ชัดในกรณีของประเทศญี่ปุ่น จะทำเรื่องของกายภาพในระดับที่ดีโดยผ่านทางสำนักขนส่งทางราง กระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และท่องเที่ยวแห่งญี่ปุ่น (Ministry of land infrastructure transport and tourism: MLIT) ซึ่งเป็นหน่วยงาน มีระบบการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน ที่สำคัญในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ญี่ปุ่นออกกฎหมายเพื่อการเคลื่อนที่อย่างราบรื่นสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการและอื่น ๆ (New Barrier-free Law ๒๐๐๖) และตั้งเป้าหมายว่า ประเทศญี่ปุ่นจะต้องจัดอุปสรรคให้หมดภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๐

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นการดำเนินการข้ามหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่น่าสนใจภายในหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง ซึ่งถ้าประเทศไทยโดยกระทรวงคมนาคมมีการทำงาน ร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจะเป็นสิ่งที่ดี เพราะฉะนั้น ถ้าจะให้ดำเนินการเรื่อง AAA อย่างเป็นทางการแล้ว

การผลักดันทางด้านการศึกษา ได้กำหนดหลักสูตรออกเป็น ภาควิชาการออกแบบภายใน ภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม และภาควิชาผังเมือง ขณะนี้ สจล. ได้จัดให้มีหลักสูตรสหสาขาขึ้น เรียกว่า ภาควิชานวัตกรรม จะเห็นได้ว่าโครงสร้างอย่างหนึ่งของประเทศญี่ปุ่นที่น่าสนใจก็คือ การสนับสนุนโดยภาครัฐผ่านใน ๓ ระดับ เช่น มีเงิน ๑๐๐ บาท ต้องการทำฟุตบอลในราคา ๑๐๐ บาท รัฐระดับท้องถิ่นจะให้เงินสนับสนุน จำนวน ๓๐ บาท รัฐระดับจังหวัดหรือระดับภูมิภาคจะให้เงินสนับสนุน จำนวน ๓๐ บาท และรัฐระดับชาติจะให้เงินสนับสนุน จำนวน ๓๐ บาท

๑๐. สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร - เป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบ บริหารจัดการเพื่อให้บริการอย่างเสมอภาคกับคนทุกกลุ่มในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ทางลาด ราวจับ ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายสัญลักษณ์ และการบริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็น ในโรงพยาบาลที่สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๙ แห่ง และศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๖๘ แห่ง ได้จัดให้มีช่องทางพิเศษต่าง ๆ สำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในการเข้าถึงบริการของโรงพยาบาล และศูนย์บริการสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังจัดให้มีบริการแท็กซี่สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ มีการติดตั้งสัญญาณจราจรที่เป็นสัญญาณข้ามถนนอัจฉริยะ รวมถึงจัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกไว้ประจำหน่วยงานบริการของกรุงเทพมหานคร เช่น สำนักงานเขตก็จะจัดรถเข็นไว้ให้ ระบบการขนส่งรถไฟฟ้าบีทีเอส ก็จะจัดอุปกรณ์สำหรับการเคลื่อนไหวให้ผู้ที่จำเป็นจะต้องได้รับอุปกรณ์สนับสนุน เป็นต้น

ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครก็จะมุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่จะให้บริการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานคร ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการออกแบบทางเท้าสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และยังมีข้อจำกัดในเรื่องของมาตรฐาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดบริการลิฟต์ในสถานีขนส่งรถไฟฟ้าบีทีเอส หรือการจัดบริการรถแท็กซี่

กรุงเทพมหานครยังมีบทบาทที่สำคัญโดยการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครในการดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร เช่น การจัดระเบียบสายไฟตามเสาไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้มีประกาศไว้แล้ว

ข้อจำกัดของกรุงเทพมหานครเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาหาแนวทางช่วยเหลือสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขององค์ความรู้ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายที่ทำงานด้านคนพิการไม่ว่าจะเป็นกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ก็มีองค์ความรู้เรื่องเกี่ยวกับคนพิการ จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันยังมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานแบบเชื่อมโยงร่วมกันของฝ่ายบริหารอยู่ ส่วนเรื่องงบประมาณเป็นข้อจำกัดของการจัดสรรมากกว่าที่จะเป็นข้อจำกัดของการมีอยู่ ก็คงจะเป็นไปได้ยาก ส่วนศักยภาพในการทำงานของกรุงเทพมหานคร ย่อมเห็นได้ชัดอยู่แล้วว่ากรุงเทพมหานครมีบุคลากรที่มีศักยภาพ เพียงแต่จะเชื่อมกันอย่างไรเพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เรื่องของกรุงเทพมหานครไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้บริการรถแท็กซี่ รถไฟฟ้า บีทีเอส และทางข้ามถนน เป็นต้น ไม่ใช่นโยบายเพื่อคนพิการเท่านั้น แต่เป็นนโยบายที่จะอำนวยความสะดวกให้ประชาชนทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ปัจจุบันกลับพบว่า การจัดสรรงบประมาณยังเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่ได้รับการผลักดันให้เป็นรูปธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น จะต้องหาแนวทางสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดย การเพิ่มพูนความรู้ ศักยภาพ และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

หน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นเจ้าของบริการนั้น ๆ เช่น เป็นเจ้าของพื้นที่ เป็นผู้ให้สัมปทาน เป็นผู้กำหนดกฎหมาย และเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน เป็นต้น จะต้องคำนึงถึงหลักของการออกแบบเพื่อคนทั้งมวลด้วย รวมถึงการบังคับให้ผู้เข้าไปใช้พื้นที่จะโดยการได้รับสัมปทานก็ดี หรือการเช่าก็ดี จะต้องปฏิบัติตามหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ฉะนั้น ถ้าจะมีการขออนุญาตเดินรถสาธารณะ ขอเส้นทาง เดินรถใหม่จะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม ความสะดวก ความปลอดภัย ความทั่วถึง และความเป็นธรรมด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรกำหนดไว้

ใน AAA รวมถึงควรมีการติดตาม การซ่อมบำรุง การปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาทำเรือเพื่อรองรับจำนวนผู้โดยสารที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามมาด้วย

ประเด็นที่ควรพิจารณาก็คือ UD ไม่ใช่เรื่องเฉพาะคนพิการเท่านั้น ดังนั้นจะต้องทำความเข้าใจกับหน่วยงานทางด้านการเงินการคลังในกรณีที่มีการของบประมาณด้วย อีกประการหนึ่งก็คือเรื่องการมีส่วนร่วมในการทำโครงสร้างพื้นฐานทั้งหลายจะต้องเริ่มตั้งแต่การร่วมกันคิด ร่วมกันสร้าง และร่วมกันรับผิดชอบด้วย ขณะนี้การรถไฟฯ ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ได้รับมอบหมายให้ขยายเส้นทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นระยะทางประมาณ ๒๐๐ กว่า กิโลเมตร จึงเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ สตรีก็ดี คนพิการก็ดี ผู้สูงอายุก็ดี สถาปนิกก็ดี เข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นเริ่มโครงการด้วย รวมถึงจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว กรณีเมื่อการเดินทางของประชาชนเกิดประสบปัญหาขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ฟ้องกรุงเทพมหานครกับบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) กรณีไม่ได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในเบื้องต้นศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษายกฟ้อง ต่อมาได้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษากลับให้กรุงเทพมหานครสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกบนสถานีรถไฟฟ้า โดยกำหนดให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๙ ภายหลังจากครบกำหนดครบกำหนดดังกล่าวแล้ว ก็ได้ติดตามการดำเนินการของกรุงเทพมหานครเรื่อยมา ผลปรากฏว่า กรุงเทพมหานครก็ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จะเห็นได้ว่า ประเด็นปัญหาดังกล่าวยังคงมีข้อขัดข้องในเรื่องของข้อกฎหมายเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองสูงสุด จึงจำเป็นต้องทำเรื่องขอความเห็นไปยังกรุงเทพมหานครแทนว่า กรุงเทพมหานครมีอุปสรรคหรือเหตุขัดข้องประการใดที่ไม่สามารถดำเนินการสร้างให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และกรุงเทพมหานครทราบหรือไม่ว่าได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ ซึ่งตามมาตรา ๗๕/๔ ได้กำหนดไว้ว่า “เมื่อปรากฏว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลปกครองไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลปกครองไต่สวนแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าการที่มีได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลปกครองอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับชำระค่าปรับต่อศาลปกครองตามจำนวนที่สมควร ครั้งละไม่เกินห้าหมื่นบาท ทั้งนี้ ศาลปกครองอาจแจ้งผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล ผู้ควบคุมหรือนายกรัชมณฑรี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือสั่งการ หรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้ และแจ้งผลให้ศาลปกครองทราบ”

สำหรับการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามคำบังคับของศาลปกครองสูงสุดของกรุงเทพมหานครนั้น ปัจจุบันศาลปกครองกลางได้มีหนังสือไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า ได้รับการตอบรับว่าอยู่ระหว่างการดำเนินการ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ได้มีการแถลงต่อศาลปกครองกลางว่ากรุงเทพมหานครดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ขั้นตอนต่อไปศาลปกครองกลางก็น่าจะมีหนังสือไปยังกรุงเทพมหานครเพื่อเรียกมาดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

๑๑. สำนักบริการโดยทั่วถึงและเพื่อสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) - ได้ให้การสนับสนุนเรื่อง AAA อยู่แล้ว ตามความในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐ และพระราชบัญญัติ ประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๔ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ตามมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ก็ได้กำหนดให้มีภารกิจด้านการจัด ให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (Universal Service Obligation: USO) ที่ทำให้ทุกคนสามารถใช้บริการด้านโทรคมนาคมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ในด้าน USO ที่ได้ดำเนินการมากก็คือ จัดตั้งศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (Thailand Telecommunication Relay Service: TTRS) สำหรับคนหูหนวก ร่วมกับเนคเทคและสมาคมคนหูหนวก แห่งประเทศไทยที่ทำให้คนหูหนวกสามารถติดต่อสื่อสารได้กับคนทั่ว ๆ ไป รวมถึงตู้คืออส (Thai Telecommunication Relay Service Kiosk) ที่ติดตั้งตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ศูนย์การค้า เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนประมาณมากกว่า ๑๕๐ ตู้ ทั่วประเทศ ซึ่งมีผลตอบรับที่ดีและมีผู้ใช้งานจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดให้มีบริการข้อมูลข่าวสารระบบเดซีผ่านโครงข่ายโทรคมนาคม (DAISY) ที่ร่วมกับ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย โดยการจัดเลขหมาย ๑๔๑๔ เป็นสื่อศูนย์กลางที่จะให้คนตาบอด สามารถรับฟังเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้ ผลจากการดำเนินการที่ผ่านมาได้มีการขยายคู่สายจาก จำนวน ๑๒๐ คู่สาย เป็นจำนวน ๑๕๐ คู่สาย โดยมีเนื้อหาสาระจำนวนมากกว่า ๒,๒๐๐ เรื่อง และมีผู้ใช้งานจำนวนมากกว่า ๑๔๐,๐๐๐ ครั้งต่อเดือน นอกจากนี้ กสทช. ยังจัดตั้งศูนย์อินเทอร์เน็ต (USO NET) ขึ้น เพื่อรองรับสำหรับ คนพิการในการเข้าถึงการสื่อสารทางเทคโนโลยีและสารสนเทศในหลายๆ ที่ทั่วประเทศ เช่น โรงเรียน คนตาบอดเชียงใหม่ เป็นต้น ตลอดจนได้จัดประมูลคลื่นความถี่ ๑๘๐๐ MHz กับ ๙๐๐ MHz นั้น กสทช. จะกำหนดให้มีขิมการค้าราคาพิเศษสำหรับคนพิการ ซึ่งคาดว่าจะจัดให้มีขึ้นภายในต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ความครอบคลุมทั่วถึงของสัญญาณคลื่นความถี่นั้น ในช่วงที่เปิดประมูลคลื่นความถี่ กสทช. ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ว่าจะดำเนินการให้ครอบคลุมร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ทั่วประเทศ และในส่วนที่ยัง ไม่ครอบคลุมถึง กสทช. ยังมี USO เป็นกลไกหลักที่คอยให้การสนับสนุนอยู่

๑๒. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีนโยบายขับเคลื่อนเรื่องของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับทุกคน พก. มีการประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ อยู่ตลอด และยังขับเคลื่อนโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้วย อาทิ ชุมชนต้นแบบ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ เกาะเกร็ด และ ๑๐ จังหวัดน่าน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ขยายเพิ่มขึ้น อีก ๒๓ จังหวัด และใน ๑๐ จังหวัดน่านก็ได้ขยายพื้นที่ต่อด้วย นโยบายว่า ควรดำเนินการเชื่อมโยงทุกมิติ เข้าด้วยกัน เช่น เชื่อมโยงโรงพยาบาล สถานศึกษา วัด สถานที่ ท้องเที่ยวภายในจังหวัดเข้าด้วยกัน เป็นต้น และบูรณาการภายในจังหวัดที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ ณ จังหวัดน่าน ในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ นอกจากนี้ พก. ก็ยังได้ติดตามการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งขณะนี้ มีจำนวน ๔๓,๐๒๔ แห่ง จัดสิ่งอำนวยความสะดวกไปแล้ว ๒๒,๒๕๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๔

๑๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ มนุษย์ได้กล่าวถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อรองรับไว้สำหรับสังคมผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์การลด

ความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงการกำหนดกลไก สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ให้ครอบคลุม ทั้งเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ คนยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง สิทธิต่าง ๆ อาทิ ด้านสาธารณสุข การหารายได้ยังชีพ สวัสดิการต่าง ๆ ในขณะเดียวกันแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ และร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ก็ยังได้กำหนดเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการไว้ด้วย เช่นกัน ทั้งนี้ สภาพัฒนาเศรษฐกิจฯ ได้จัดการสัมมนาประจำปีขึ้นในวันศุกร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแผนพัฒนา เศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยตรง เพื่อที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจฯ จะได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่างๆ ไปปรับปรุงให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น

๖.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม มีสาระสำคัญรวม ๓๒ ประเด็น ดังนี้

- ๑) ควรกำหนดรหัสงบประมาณด้านคนพิการเพื่อให้หน่วยงานสามารถรับไปดำเนินการและของบประมาณได้ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เร่งดำเนินการ
- ๒) ควรจัดให้งบประมาณด้านคนพิการรวมอยู่ในกลุ่มคนทั่วไป โดยไม่ควรแบ่งแยกงบประมาณเฉพาะสำหรับคนพิการเท่านั้น
- ๓) ควรดำเนินการออกแบบ แก้วไข และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกโดยการร่วมกันของทุกกลุ่มงานหรือกลุ่มคนทุกกลุ่มไปในคราวเดียวกันเชิงบูรณาการ ซึ่งจะเป็นการลดภาระด้านงบประมาณลง
- ๔) ควรออกแบบผังเมือง กรอบระยะเวลาดำเนินงาน และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเดินทาง
- ๕) ควรจัดตั้งหน่วยงานกลาง ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรง และกำหนดแนวนโยบาย กฎหมายหลักหรือกฎหมายกลางที่สามารถใช้ร่วมกันและสามารถบูรณาการระเบียบของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันได้ หน่วยงานต่างๆ ก็จะสามารถดำเนินกิจกรรมภายใต้ภารกิจของหน่วยงานตนเองได้โดยสามารถนำเอามาตรฐานกลางมาอ้างอิง
- ๖) ควรเร่งทำการแก้ไขแบบแปลนโปะะเรือมาตรฐานของกรมเจ้าท่า ซึ่งใช้มาเป็นเวลานานกว่า ๕๐ – ๖๐ ปี ให้เป็นโปะะเรือสมัยใหม่ที่สะดวก ปลอดภัย และรองรับการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะคนพิการที่ใช้รถวีลแชร์
- ๗) ควรกำหนดให้ทุกสายการบินใดใช้บริการรถลิฟต์ยก เพื่อให้เก้าอี้ขึ้นขึ้นได้
- ๘) ควรกำหนดให้ทุกสายการบินไม่ปฏิเสธคนหูหนวกนั่งติดกัน
- ๙) ควรกำหนดให้ทุกสายการบินสร้างคำบรรยายแทนเสียงในขณะชมวีดิทัศน์ safety procedure และ subtitle ที่เป็นภาษาไทย สำหรับวีดิทัศน์การบิน

๑๐) ควรสร้างบ้านตัวอย่างที่สามารถรองรับและมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ โดยมอบกระทรวงวิทยาศาสตร์ดำเนินการ

๑๑) ควรสร้างอาคารที่ทุกคนใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย อาทิ ติดตั้งไฟสัญญาณภัยลิฟต์ติดกระจก เป็นต้น

๑๒) ควรสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงานวิจัย ผลิต หรือศูนย์จำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนหูหนวก เช่น นาฬิกาปลุกชนิดสั่น ไฟสัญญาณเตือนภัย ประตูที่มีสัญญาณไฟเตือน เป็นต้น โดยมอบกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดำเนินการ

๑๓) ควรกำหนดนโยบายให้การเคหะแห่งชาติออกแบบที่อยู่อาศัยโดยคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

๑๔) ควรระบุใน AAA เพื่อให้ หน่วยงานแต่ละหน่วยงานข้ามหน่วยงานของตนเองได้

๑๕) ควรสนับสนุนเรื่ององค์ความรู้ด้านคนพิการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กรุงเทพมหานครนำไปดำเนินงาน

๑๖) ควรสร้างโอกาส แรงจูงใจ และให้การสนับสนุนทุกภาคส่วนที่สนใจดำเนินการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก

๑๗) ควรนำเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกมาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพิจารณางบประมาณแบบองค์รวม เช่น การสร้างถนนจะต้องประกอบไปด้วยไฟฟ้า และประปา เป็นต้น

๑๘) ควรคำนึงเรื่องของระบบที่นึ่งบนรถบริการขนส่งสาธารณะที่ให้ สตรีมีครรภ์ เด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการรับบริการได้

๑๙) ควรมุ่งเน้นการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๓ เรื่อง คือ ความเท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม

๒๐) ควรจัดสรรสัญญาณคลื่นความถี่ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มคนในทุกพื้นที่

๒๑) ควรผลักดันให้มีการบริการคำบรรยายแทนเสียงในห้องเรียน ทุกระดับการศึกษา

๒๒) ควรสนับสนุนด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีการเรียนการสอนในห้องเรียน อาทิ สมาร์ทบอร์ด แท็บเล็ต และอินเทอร์เน็ตไร้สาย (ไวไฟ).

๒๓) ควรผลักดันให้มีคำบรรยายภาพแทนเสียงในสื่อสารสนเทศต่างๆ เพื่อให้คนหูหนวกสามารถเข้าถึงเว็บไซต์และเทคโนโลยีสารสนเทศได้

๒๔) ควรผลักดันให้กำหนดจำนวนชั่วโมงของการบริการที่คนพิการเข้าถึงรายการตามความต้องการของคนพิการ แทน กำหนดจำนวนชั่วโมงของการบริการที่เป็นข่าวสารและสาระประโยชน์ เพื่อให้คนพิการมีส่วนร่วมกับสังคม ไม่ถูกกำหนดให้ใช้ชีวิตจริงจึงมากจนเกินไป

๒๕) ควรออกแบบผลิตภัณฑ์โดยมุ่งเน้นเรื่องของ UD เป็นหลัก โดยไม่ควรถูกออกแบบเฉพาะเจาะจงให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับคนพิการเท่านั้น

๒๖) ควรขับเคลื่อนเรื่อง AAA โดยภาครัฐ เพื่อให้ภาครัฐและภาคประชาสังคมดำเนินงานและใช้งบประมาณร่วมกัน

๒๗) ควรพิจารณาว่างบประมาณที่มีอยู่ควรจัดสรรอย่างไรให้สามารถครอบคลุมกลุ่มคนทุกกลุ่มมากกว่าที่จะมองว่า จะต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับคนพิการแต่เพียงอย่างเดียว

๒๘) ควรกำหนดใน AAA ให้ผู้ขออนุญาตเดินรถสาธารณะ หรือขอเส้นทาง เดินรถใหม่จะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม ความสะดวก ความปลอดภัย ความทั่วถึง และความเป็นธรรมด้วย

๒๙) ควรติดตามการซ่อมบำรุง การปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนารถสาธารณะเพื่อความปลอดภัย

๓๐) ควรเผยแพร่หลักการว่า UD ไม่ใช่เรื่องเฉพาะคนพิการเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม

๓๑) ควรกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานทั้งหลาย และสิ่งอำนวยความสะดวกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การร่วมกันคิด ร่วมกันสร้าง และร่วมกันรับผิดชอบ

๓๒) ควรจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วกรณีเมื่อประชาชนเกิดประสบปัญหาเนื่องจากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก หรือใช้ไม่ได้

๒. ข้อเสนอแนะจากคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ต่อหน่วยงานและภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญ รวม ๑๐ ประเด็น ดังนี้

๑) ควรเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลักดันให้คนพิการ ผู้สูงอายุ และประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวภายใต้กรอบของกฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้

๒) ควรนำกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่อง Accessibility ทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประมวลรวมกัน พร้อมทั้งนำแนวคิด หลักการ และสาระสำคัญของเรื่อง Accessibility มาจัดทำเป็นกฎหมายกลาง และคู่มือการใช้กฎหมายดังกล่าว

๓) ควรผลักดันให้บรรจุเรื่อง Accessibility ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดที่จะทำให้เกิดการบูรณาการความหลากหลายของกฎหมาย รวมถึงบูรณาการการดำเนินงานของผู้ประกอบการ หน่วยงานราชการ และภาคประชาสังคม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของชุดนโยบายต่าง ๆ ในการบริหารประเทศ

๔) ควรนำเรื่อง Accessibility ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เนื่องจากกระบวนการที่จะให้ทุกภาคส่วนมาร่วมจัดทำกฎหมาย Accessibility ให้เป็นฉบับเดียวกันต้องใช้เวลาพอสมควรและอาจมีความยุ่งยากตามมา ฉะนั้น ควรเริ่มต้นด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนขอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility รวมถึงการเพิ่มเติมบทกำหนดโทษต่อเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการ และประชาชนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕) ควรพิจารณารวบรวมและจัดทำมาตรฐานเกี่ยวกับทุกมิติของ Accessibility ให้เป็นมาตรฐานกลาง โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานมาตรฐานเป็นการเฉพาะ พร้อมทั้งจัดให้มีกลไกการประเมินผลกระทบในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก Accessibility (Accessibility Impact Assessment : AIA) และกำหนดบทลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานไว้ด้วย

๖) ควรกำหนดแนวทางการยกย่อง AAA โดยเลือกแบบใดแบบหนึ่งของกฎหมายต่างประเทศ คือ (๑) แนวทางตามร่างกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป และ (๒) แนวทางตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ที่จัดให้มีกฎหมาย AAA ฉบับเดียว และกำหนดรายละเอียดของทุกเรื่องไว้ในกฎหมายฉบับนั้น

๗) ควรนำหลักการ Accessibility ไปบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับเพื่อให้เกิดความครอบคลุมทุกบริบท ควบคู่ไปกับการยกย่องกฎหมายโดยกำหนดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่บูรณาการงานดังกล่าว หรือมอบหมายหน้าที่ให้กับหน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทำหน้าที่ต่อไป โดยเพิ่มอำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ ด้วยการกำหนดให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับ ควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และปรับแก้กฎหมายทุกฉบับให้ดำเนินการไปตามหลักการ Accessibility

๘) ควรพิจารณาเพิ่มเติมหลักการ AAA ไว้ในร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ในปัจจุบันถูกแบ่งแยกออกตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง ภายใต้หลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐเดียวกัน

๙) ควรกำหนดแนวทางการจัดทำ AAA โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน และจัดทำควบคู่ไปด้วยกัน คือ (๑) กฎหมายที่บังคับใช้กับภาครัฐหรือการสนับสนุนจากภาครัฐ (Supply Side) และ (๒) กฎหมายที่เพิ่มพลังอำนาจและตรวจสอบให้กับประชาชนหรือภาคประชาชน (Demand side) โดยการเพิ่มหลักประกันในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของผู้บริโภค รวมถึงการเพิ่มกลไกการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และกำหนดบทลงโทษ

๑๐) ควรจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานการเข้าถึงสำหรับคนทั้งมวล โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้เงินงบประมาณของรัฐดำเนินโครงการใดๆ ต้องคำนึงถึงมาตรฐานการเข้าถึงตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

หน้าว่าง

บทที่ ๗

ผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”^๘

๗.๑ บทนำ

ทัศนคติที่คับแคบของคนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในแวดวงระดับสูงของรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติเป็นอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ของการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ ข้อมูลข่าวสาร การเดินทางและขนส่ง สภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ หลักฐานที่แจ่มชัดที่สุดคือทำเนียบรัฐบาลและอาคารรัฐสภา

อาคารสถานที่ทั้งสองแห่งนี้มีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติที่สูงอายุและจำเป็นต้องใช้เก้าอี้เข็น (วีลแชร์) อีกทั้งมีคนพิการเข้าไปประชุมเป็นประจำมาร่วมยี่สิบปี มีการปรับปรุงอาคารสถานที่และก่อสร้างเพิ่มเติม แต่การออกแบบไม่มีความเป็นสากลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม หรือที่เรียกติดปากกันว่าไม่มีอารยสถาปัตย์ เมื่อศูนย์กลางการบริหารของประเทศเป็นต้นแบบที่ใช้ไม่ได้ ผู้มีอำนาจหน้าที่ระดับชาติก็ปล่อยปละละเลยไปตามสภาพ แล้วจะไปหวังให้หน่วยงานอื่นๆ ทำตามนโยบายที่สั่งออกไปได้อย่างไร เพราะแม้แต่ผู้ที่สั่งเองก็ไม่ได้หันกลับมาองความรับผิดชอบของตัวเอง

ปัญหานี้จึงเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้อนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ เป็นการผลักดันให้มีการออกกฎหมายเพื่อการเข้าถึงของคนทั้งมวล

จากการสัมมนาผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอข้อคิดเห็นที่สำคัญ ๔ ประการคือ ๑) สนับสนุนให้มียุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน - "การเข้าถึง" เป็นการเข้าถึงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม การเข้าถึงการเดินทาง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงบริการสาธารณะ "การเข้าถึง" เป็นการเข้าถึงของคนทั้งมวล คือไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง คนทุกกลุ่มทุกเพศทุกวัยทุกสภาพร่างกาย ฯลฯ จะต้องสามารถเข้าถึงได้ ๒) สนับสนุนให้มีการพัฒนากฎหมายการเข้าถึงของคนทั้งมวล (Accessibility for All Act : AAA) – กฎหมายฉบับนี้ควรกำหนดสาระสำคัญในเรื่องแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ที่จะช่วยขจัดทัศนคติที่คับแคบ การมีส่วนร่วมของคนพิการและผู้มีส่วนได้รับผลกระทบ ความเป็นสากลและยึดหยุ่นตามลักษณะความจำเป็นในการเข้าถึง มาตรการส่งเสริมและพัฒนา (เชิงวิจัย) และมีบทลงโทษที่สอดคล้องกับแนวคิดการเลือกปฏิบัติ ๓) ควรมีเนื้อหาสาระว่าด้วยการเข้าถึงในร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของ สนช. ด้วยร่างกฎหมายฉบับนี้มีเหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ "ความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน" ในสังคมที่คำนึงถึงความเป็นธรรมดังเช่นกรณีของประเทศไทยที่ให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ การจัดซื้อจัดจ้างใด ๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของคนทั้งมวล หากมีการละเลยจะนำไปสู่ปัญหาประเด็นการฟ้องร้อง

^๘ คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (๒๕๕๙). สรุปผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” จัดโดย คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ – ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒.

ดั่งกรณีรถไฟฟ้ายูบีทีเอส สุดท้ายรัฐจะเสียประโยชน์ด้วยการเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุงแก้ไขโครงการ ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายมากกว่าการออกแบบตามหลักสากลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ (Universal Design) และ ๔) ควรกำหนดยุทธศาสตร์ AAA ให้เป็นแนวทางที่มีการวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เหมาะสม

การออกกฎหมายเพื่อการเข้าถึงของคนทั้งมวลเป็นสิ่งที่ดี แต่การมีกฎหมายไม่ได้หมายความว่า จะบรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์จึงต้องมีหลายแนวทางในการดำเนินงานเพื่อเป็นผลในทางปฏิบัติ เช่น (ก). การเข้าถึงการศึกษา (ข). การเข้าถึงอาชีพและการทำงาน (ค). การเข้าถึงขนส่งสาธารณะ (ง). การเข้าถึงเพื่อการท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ (จ). การพัฒนากฎหมายและวิชาการ (ฉ). การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น การเข้าถึงเชิงประเด็นที่กำหนดเป็นยุทธศาสตร์จะเห็นการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามประเด็น

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ AAA จะต้องครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ มิติที่ ๑ การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม หรือเรียกว่า Universal Design (UD) มิติที่ ๒ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก หรือเรียกว่า Assistive Technology (AT) และมิติที่ ๓ คือ การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล ที่เรียกว่า Reasonable Accommodation (RA)

ผลการสัมมนาจะนำไปสู่การขับเคลื่อนเรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของคนทั้งมวลอย่างเป็นจริงเป็นจัง ซึ่งจะทำให้ทุกคนในสังคมได้ใช้ทรัพยากรอันเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของคนทั้งชาติได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระเบียบวาระแห่งชาติว่าด้วยการเข้าถึงของคนทั้งมวลจะเป็นจริงได้หรือไม่ อยู่ที่ทัศนคติของผู้บริหารประเทศว่าจะมีขนาดกว้างหรือแคบแค่ไหน^๙

๗.๒ ผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ และคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในมิติทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ โดยผู้ร่วมสัมมนาฯ ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกันของคนทั้งมวล รวมจำนวน ๒๐๐ คน สรุปสาระสำคัญ รวม ๖ ด้าน ดังนี้

๑. คำกล่าวรายงาน และคำกล่าวเปิดการสัมมนาในพิธีเปิดการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

๑.๑ คำกล่าวรายงาน - นายมณฑิเตอร์ บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสังคมฯ คนที่หนึ่ง และประธานคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ กล่าวรายงานการสัมมนา สรุปได้ ดังนี้

^๙ สุภธรรม มงคลสวัสดิ์ . (๒๕๕๙). วาระแห่งชาติว่าด้วยการเข้าถึงของคนทั้งมวล . เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคมกิจการเด็กเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ตามที่คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ หรือ Accessibility ซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจสูงขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นที่ยอมรับแล้วว่า Accessibility ไม่ได้เป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิการคนพิการ และคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในมิติทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงเห็นควรจัดการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนประเด็น Accessibility ให้เป็นวาระแห่งชาติ นำไปสู่การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) และเกิดการบูรณาการงานในรูปแบบ “ประชารัฐ” ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อเปิดเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อเสนอแนะต่อประเด็น Accessibility ซึ่งจะได้นำเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

การสัมมนาระดับชาติในครั้งนี้ ได้รับเกียรติจาก ดร.พิเชษฐ ดุรงคเวโรจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ยุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศไทย” และได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายด้าน อันประกอบด้วย อาจารย์ศักดิ์ชัย ยวงตระกูล อดีตอุปนายกคนที่หนึ่ง สภาสถาปนิก ศ.ดร.สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ดร.ทวิศักดิ์ กอนันตกุล ที่ปรึกษาอาวุโสผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์ ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ และดำเนินรายการโดย นายกฤษณะ ละไล ประธานมูลนิธิอารยสถาปัตย์เพื่อคนทั้งมวล นอกจากนี้ ได้รับเกียรติจากผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและสื่อมวลชน รวมจำนวน ๒๐๐ คน

๑.๒ คำกล่าวเปิด - นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง
กล่าวเปิดการสัมมนา สรุปได้ ดังนี้

การจัดสัมมนาของคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือประเด็น Accessibility for All Act : AAA ในครั้งนี้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่ยังขาดความพร้อมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ ทั้งนี้ไม่เพียงแต่กลุ่มคนพิการเท่านั้น ยังต้องรวมถึง ผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน สตรี และผู้ด้อยโอกาส โดยการสัมมนาครั้งนี้ ถือเป็นนิมิตหมายอันดีในการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา เพื่อขับเคลื่อนให้เป็นวาระแห่งชาติ และนำไปสู่การผลักดัน ๔ เรื่องสำคัญ ได้แก่ ๑) การกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ ๒) กำหนดให้นำไปสู่การออกกฎหมายให้พื้นที่สาธารณะต้องคำนึงถึงมาตรฐานสากลเพื่อให้กลุ่มคนพิการตลอดจนกลุ่มผู้ด้อยโอกาส สตรี เยาวชน และผู้สูงอายุได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ๓) ผลักดันให้มีการพิจารณางบประมาณเชิงบูรณาการ และ ๔) ผลักดันให้บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในอนาคต

สำหรับประเด็นการจัดพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้นั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อผลักดันการบูรณาการการกู้ชีพซึ่งได้กำหนดแผนบูรณาการระบบการกู้ชีพในประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากล ซึ่งจะผลักดันให้ออกกฎหมายกำหนดให้อาคารขนาดใหญ่และพื้นที่สาธารณะจะต้องมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น ดังนั้น เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้น่าจะผนวกรวมเป็นเรื่องเดียวกันได้ในการบัญญัติกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อรองรับทั้งคนปกติและคนด้อยโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะทั้งในยามปกติและเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในการสัมมนาครั้งนี้ถือเป็นนิมิตหมายที่ดี ในการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับเกียรติจาก ดร.พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาเป็นผู้นำการอภิปราย จึงเชื่อมั่นว่าการจะนำไปสู่การบรรจุให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติมีความเป็นไปได้อย่างยิ่ง รวมถึงการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาในวันนี้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการที่จะช่วยขับเคลื่อนให้สิ่งต่าง ๆ ที่คาดหวังไว้เป็นจริงได้ในอนาคต และขอให้การสัมมนาในครั้งนี้จงบรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย ในอันที่จะอำนวยความสะดวกให้พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ให้ ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นจริง

๒. ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ยุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศไทย” โดย ดร.พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สรุปได้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ Accessibility for All Act หรือ AAA ถือเป็นการตั้งโจทย์ใหม่ที่เปลี่ยนไปว่า การจะทำอะไรนั้นจะต้องคำนึงถึงทุกคนทั่วไปไม่ใช่เพียงเฉพาะกลุ่มคนพิการเท่านั้น ถือเป็นการสร้างวัฒนธรรม AAA เพื่อให้สังคมยอมรับ เช่นเดียวกับอาหารฮาลาล (Halal Food) ซึ่งเป็นอาหารของชาวมุสลิม แต่ทุกคนก็สามารถกินได้ไม่เพียงชาวมุสลิมเท่านั้น ปัจจุบันธุรกิจการส่งออกอาหารฮาลาลสามารถส่งออกขายในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมได้มากกว่าประเทศที่เป็นมุสลิม ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวคิด AAA ที่ไม่ใช่เป็นการดูแลเฉพาะกลุ่มคนด้อยโอกาสหรือคนพิการเท่านั้นแต่ต้องรวมถึงทุกคน จึงถือเป็นการเปลี่ยนบริบทของสังคม เป็นการให้การศึกษาและการรับรู้กับเยาวชนของชาติ เพื่อสร้างให้ AAA เป็นวัฒนธรรมหนึ่งของสังคม เพื่อนำประเด็นของคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส กลับมาใส่ไว้ในสมการของคนทั่วไปด้วย ดังนั้น การทำความเข้าใจกับสังคมจึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ได้ง่ายขึ้น

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ที่ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย ซึ่งทั่วโลกให้การยอมรับและนำไปปฏิบัติ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับ AAA ใน ๒ เป้าหมาย คือ (๑) เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทวีถึงพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน (SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES) นอกจากนี้ ประเด็น AAA ยังเกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งจากสถิติผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ พบว่ากลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และคนพิการ เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเช่นกัน และ (๒) เป้าหมายที่ ๙ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทวีถึง และสนับสนุนนวัตกรรม (INDUSTRY , INNOVATION AND INFRASTRUCTURE) เป้าหมายนี้ มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้าง ดังนั้น AAA จึงถือเป็นการวางโครงสร้างพื้นฐานอย่างน้อยที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง

และในด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีก็ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างโอกาสและความได้เปรียบในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ให้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาประเทศ จึงแสดงให้เห็นถึงความตระหนักว่าประเทศไทยจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาสังคมในการช่วยเหลือสังคม และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในเวลาเดียวกัน ดังนั้น การขับเคลื่อนประเด็น AAA ให้เป็นวาระแห่งชาติ ควรเชื่อมโยงเข้ากับวิสัยทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกันดีเป็นอย่างดี และสามารถยึดโยงเข้ากับนโยบาย AAA ให้เข้าสู่สากลได้โดยผ่าน SDGs

ไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศไทย เป็นการปรับเปลี่ยนเส้นทางจังหวะก้าวเดินของประเทศไทยให้ไปสู่รูปแบบที่ทันสมัย รูปแบบที่สามารถแข่งขันได้ในด้านเศรษฐกิจ รูปแบบที่สามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด สืบเนื่องจากไทยแลนด์ ๑.๐ มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม ซึ่งเป็นยุคแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไทยแลนด์ ๒.๐ มุ่งเน้นการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม และไทยแลนด์ ๓.๐ มุ่งเน้นนโยบายของการส่งออกที่เข้มข้น การให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนจากต่างประเทศ จึงทำให้มีอุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลกมาลงทุนอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก จนถึงในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ไทยแลนด์ ๔.๐ จึงเป็นการพัฒนาประเทศไทยให้สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมถึงการวางระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการพัฒนาในอนาคตด้วย

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ AAA จึงถือเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประเทศเพื่อนำประเทศไทยให้เข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ นอกจากนี้ ในยุคของเศรษฐกิจสีดอกลา (Silver Economy) โดยพิจารณาจากประชากรทั้งสามช่วงวัยที่มีความสัมพันธ์กันทั้งเด็กและเยาวชน วัยแรงงาน และผู้สูงอายุ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละช่วงวัยล้วนมีผลกระทบต่อช่วงวัยอื่นเสมอ ปัจจุบันเด็กเกิดน้อยลง ผู้สูงอายุ มีอายุยืนยาวมากขึ้นเนื่องจากระบบสาธารณสุขดีขึ้น และยังส่งผลต่อประชากรวัยแรงงานที่มีจำนวนลดลงประเด็น AAA จึงต้องคำนึงถึงทั้งสามช่วงวัย รวมถึงการคำนึงถึงการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ ตัวเลขประชากรของสังคมไทยกว่า ๖๔ ล้านคน ซึ่งมีจำนวนคนพิการและผู้สูงอายุมากกว่า ๑๕ ล้านคน จึงถือเป็นกลุ่มประชากรจำนวนมากที่จำเป็น ต้องวางโครงสร้างพื้นฐานและสร้างความรู้ในประเด็น AAA เพื่อรองรับกลุ่มประชากรดังกล่าว

Accessibility หรือ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมสาธารณะ มีหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) Universal Design (UD) ๒) Assistive Technology (AT) ๓) Reasonable Accommodation (RA) ทั้งนี้ จะได้ให้ความสำคัญกับ ๒ หลักการแรก คือ UD และ AT โดย Universal Design (UD) หรือ การออกแบบเพื่อคนทุกวัย ภายใต้นแนวคิดเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงโอกาสและการใช้ชีวิตขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียม และเป็นการออกแบบที่มีความคุ้มค่าในการใช้งานหรือมีความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ “UD” หรือการออกแบบเพื่อคนทุกวัย มีหลักการสำคัญ ๗ ประการ ได้แก่ (๑) ทุกวัยใช้ได้ (Equitable Use) (๒) ปรับเปลี่ยนได้ (Flexibility in use) (๓) ใช้งานง่าย (Simple and Intuitive Use) (๔) ง่ายต่อความเข้าใจ (Perceptible Information) (๕) เพื่อให้ทนทานต่อการใช้งานผิดพลาด (Tolerance for Error) หรือเพื่อความปลอดภัย ทำให้การเกิดอันตรายลดลง (๖) ใช้แรงน้อย

(Low Physical Effort) และ (๗) ขนาดและสถานที่เหมาะสมกับการใช้งานในเชิงปฏิบัติได้ (Size and Space for Approach and use) ทั้งนี้ UD มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายหน่วยงาน ตั้งแต่ ฝั่งเมือง การออกแบบภายใน ไปจนถึงอุตสาหกรรมที่ทำการผลิตสินค้าต่าง ๆ นอกจากนี้ การออกแบบเพื่อทุกคน ต้องคำนึงถึงปัจจัยและองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ได้แก่ (๑) ความเท่าเทียมเสมอภาคในการใช้งาน (fairness) (๒) ความยืดหยุ่นในการใช้งาน (๓) ความง่าย (Simplicity) (๔) ความเข้าใจ (Understanding) (๕) ความปลอดภัย (Safety) และทนทานต่อความใช้งานที่ผิดพลาด (๖) ประหยัดพลังงาน และ (๗) พื้นที่ ต้องมีขนาดเหมาะสมต่อการใช้งาน

โดยหลักการทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้น จะดำเนินการเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งอาจจะทำไม่สำเร็จ จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่จะนำ “ประชารัฐ” มาใช้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามาทำงานร่วมกัน ผลักดันในเรื่องนี้ ทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาสังคม ทั้งผู้รู้ในระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา ผู้กำหนดนโยบาย สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รัฐบาล และภาคเอกชน ในฐานะผู้ผลิตที่ต้องมีความเข้าใจ ไปจนถึงผู้ใช้งานคือผู้สูงอายุและคนพิการ ในด้านของ Assistive Technology (AT) เป็นการใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวก โดยปัจจุบันพัฒนาการของเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าไปอย่างมาก ประเทศไทยมีต้นแบบดี ๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นจากประเทศที่มีความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้ Assistive Technology หมายรวมถึง เครื่องมือต่าง ๆ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ รวมถึงบริการที่ใช้สำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความต้องการจำเป็นที่สามารถดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้สะดวก รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพได้ด้วย

นอกจากนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มีเทคโนโลยีจำนวนมากที่ได้พัฒนาเพื่อใช้ในการป้องกัน และแก้ไขความพิการในแต่ละวัฏจักรชีวิตคนพิการ ตั้งแต่ (๑) ระยะก่อนเกิด เป็นการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อป้องกันความพิการ (๒) ระยะพบความพิการ เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อแก้ไขความบกพร่องและความพิการ (๓) ระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเสริมศักยภาพคนพิการด้วยกายอุปกรณ์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และ (๔) ระยะพัฒนาศักยภาพคนพิการ เป็นการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อช่วยพัฒนาคนพิการให้เข้าสู่สังคมบูรณาการ ได้รับการศึกษา ได้รับการจ้างงานและสามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ดังนั้น จากตัวอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ออกแบบกฎหมาย AAA ให้มีความชัดเจนและไม่ลืมนใครไว้ข้างหลัง โดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง และถือเป็นโอกาสอันดีของประเทศไทยในการสร้างวัฒนธรรม AAA โดยใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในระบบ AAA ซึ่งจะสามารถทำงานได้อย่างสะดวกมากขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างโอกาสในอาชีพ และสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง และในโอกาสนี้ขอให้ยุทธศาสตร์ AAA ขับเคลื่อนไปได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๓. การอภิปราย เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยวิทยากร ดังนี้

๑) นายศักดิ์ชัย ยวงตระกูล อดีตอุปนายกสภาสถาบันนิคม คนที่หนึ่ง

๒) ศ.ดร.สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

๓) ดร.ทวีศักดิ์ กอนันตกุล ที่ปรึกษาอาวุโส ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

๔) นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์ ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ

๕) นายมณฑิเตอร์ บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ คนที่หนึ่ง

และ ดำเนินรายการโดย นายกฤษณะ ละไล ประธานมูลนิธิอารยสถาปัตย์เพื่อคนทั้งมวล

๓.๑ นายมณฑิเตอร์ บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ คนที่หนึ่ง และประธานคณะกรรมการกิจการคนพิการ ได้กล่าวถึงความเป็นมาและแนวทางการเดินทางยุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

Accessibility for All Act หรือ AAA มีที่มาจากประเด็นการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ มักจะถูกมองว่าเป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคนพิการ แท้จริงแล้วคนพิการที่ต้องอยู่บนความท้าทายมากกว่าคนทั่วไป ถือเป็นเพียงตัวชี้วัดสำคัญหากทำให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้แล้ว สำหรับคนทั่วไป ก็จะเป็นเรื่องง่าย ทั้งนี้ การขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าวก็ยังไม่ได้ผลมากนัก เนื่องจากสังคมไทยยังมองว่าคนพิการเป็นกลุ่มคนจำนวนน้อย การจะกล่าวถึงเรื่องนี้ในบริบทของคนพิการอย่างเดียวคงยังไม่พอกลุ่มผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มคนที่มีโอกาสพิการมากที่สุด โดยผู้สูงอายุกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดเป็นคนพิการ นอกจากนี้ ประเด็นเรื่อง AAA ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจ อาทิ ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดประชุมการท่องเที่ยวยุโรป ภายใต้หัวข้อ การท่องเที่ยวสำหรับทุกคนที่จะช่วยส่งเสริมให้รายได้เข้าประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ เป้าหมายต่าง ๆ ที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางทางด้านสุขภาพ และเป็นศูนย์กลางด้านคมนาคม ทุกเรื่องนั้นจะเป็นไปได้ด้วย Accessibility for All Act หรือ AAA

AAA ย่อมาจาก Accessibility for All Act หมายถึง กฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับทุกคน “A” ตัวแรก คือ “Accessibility” หมายถึง การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ “A” ตัวที่สอง คือ “All” หมายถึง ทุกคน และ “A” ตัวที่สาม คือ “Act” มีความหมาย ๒ ประการ คือ (๑) Act หมายถึง พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย และ (๒) Act มาจาก Action หมายถึง การลงมือทำ หรือการทำให้เป็นจริง นอกจากนี้ AAA ยังเป็นสัญลักษณ์ที่องค์กร The World Wide Web Consortium (W3C) ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลมาตรฐานเว็บไซต์ ได้มอบให้กับเว็บไซต์ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับดีมาก เป็นแนวทางขั้นสูงสุด เพื่อให้ผู้ใช้ทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้งานเนื้อหาเว็บไซต์ได้สูงสุด เว็บไซต์ที่มีสัญลักษณ์ AAA ถือเป็นเว็บไซต์ที่มีความสุดยอดด้านการออกแบบ สุดยอดด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และสุดยอดของการพัฒนา ดังนั้น AAA นอกจากจะหมายถึงความถึงการขับเคลื่อนเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ให้เกิดเป็นนโยบายและกฎหมาย AAA แล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์การเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้สำหรับทุกคน ดังนั้น AAA จึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้ด้วย ทั้งนี้ Accessibility for All Act หรือ AAA หรือกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์สำหรับทุกคนยังไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยทั่วโลกก็ยังมีข้อถกเถียงว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการรวมหรือไม่ ซึ่งในแต่ละประเทศที่มีกฎหมาย AAA จะมีรูปแบบต่างกันไปตามวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อาทิ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป หรือประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น กฎหมาย AAA ของประเทศไทย กระจัดกระจายอยู่หลายที่ จึงมีความพยายามที่จะมีการประมวลหรือรวมกฎหมายเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยมองภาพรวมในทุกมิติ ทั้งด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม ระบบขนส่ง เทคโนโลยี

และบริการ อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ AAA เป็นจริงขึ้นมาได้ เนื่องจากในแต่ละปีงบประมาณของประเทศไทยถูกใช้จ่ายไปกับการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐจำนวนมหาศาล จึงเป็นต้นทาง และเป็นปัจจัยเสริมที่สามารถบรรลุผลการทำงานให้เกิดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ทั่วหน้าโดยใช้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเป็นไปตามข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ย่อหน้าที่ ๓๒

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ถือเป็นเป้าหมายหลักของโลก และคำที่ใช้อยู่ในเกือบทุกเป้าหมายของ SDGs คือ Inclusive การอยู่ร่วมกัน หรือการไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง ซึ่งตรงกับคำที่กลุ่มคนพิการใช้มาโดยตลอด คือ Inclusive Society สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน นอกจากนี้ SDGs ยังกล่าวถึงสภาพแวดล้อมและเมืองที่ทุกคนเข้าถึงได้ ซึ่งหมายความรวมถึงทุกมิติ เมื่อ SDGs เป็นหัวใจการพัฒนาของทุกคนและทุกกลุ่ม การพัฒนาที่ยั่งยืนจะขาดยุทธศาสตร์ AAA ไม่ได้ จึงต้องนำยุทธศาสตร์ AAA ไปสู่การกำหนดเป็นกติกาของประเทศ นำไปสู่การบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ ควรบรรจุเรื่องของการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ หรือ AAA ไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วย

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA มีเป้าหมายในระยะยาว คือ กฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับทุกคน สำหรับเป้าหมายในระยะสั้น คือ การบรรจุประเด็น Accessibility ไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เนื่องจาก AAA นอกจากจะต้องมีการปฏิรูปในหลายมิติ ทั้งในเชิงสังคม วัฒนธรรม และเจตคติของคนในสังคมแล้ว AAA ต้องมีกำลังเงินหรือกำลังทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน เนื่องจากค่าใช้จ่ายภาครัฐถือเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศชาติขับเคลื่อนต่อไปได้ และในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ได้เข้าสู่การพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะเสนอให้มีการบรรจุประเด็น AAA ไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว และยุทธศาสตร์ AAA จะเป็นจริงได้ โดยกลไกการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ดังนั้น Public Procurement หรือ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ถือเป็นกระแสสำคัญในการผลักดัน AAA เพื่อการเข้าถึงสำหรับทุกคน ทั้งนี้ ตามข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ย่อหน้าที่ ๓๒ ได้แนะนำว่าในการการปรับปรุงกฎหมายภายในของประเทศรัฐภาคีจะต้องพิจารณาถึงกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อเป็นปัจจัยเสริมที่จะสามารถบรรลุผลการทำงานให้เกิดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ทั่วหน้า นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับผ่านประชามติ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. กำหนดนิยามให้ “การจัดซื้อจัดจ้าง” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือโดยนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และ “พัสดุ” หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง

งานจ้างที่ปรึกษา และงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ได้เสนอคำแปรญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอบรรจุประเด็น Accessibility ไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว จำนวน ๓ มาตรา ดังนี้

๑) แปรญัตติขอเพิ่มหลักการ AAA ในมาตรา ๘ ซึ่งได้กำหนดหลักการสำคัญในการจัดซื้อจัดจ้างไว้ ๔ ประการ ได้แก่ (๑) คุ่มค่า (๒) โปร่งใส (๓) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ (๔) ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ได้เสนอคำแปรญัตติเพื่อให้ AAA เป็นอีกหนึ่งหลักการสำคัญในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยขอเพิ่มความ เป็น (๕) ของมาตรา ๘ ดังนี้

“มาตรา ๘ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการ ดังต่อไปนี้

..... ฯลฯ

(๕) เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ถ้วนหน้า โดยต้องมีการประเมินผลกระทบต่อ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล มาตรฐานแห่งชาติ หรือมาตรฐานอื่นที่คณะกรรมการนโยบายรับรอง”

๒) แปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕ ดังนี้

“มาตรา ๑๕ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นหลักประกันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากพัสดุในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ หน่วยงานของรัฐอาจจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้างก็ได้”

๓) แปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความเป็น (๗/๑) ของมาตรา ๒๓ ดังนี้

“มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

..... ฯลฯ

(๗/๑) ให้การรับรองหรือเพิกถอนมาตรฐานเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ถ้วนหน้า จากพัสดุ (Accessibility Standard)”

ทั้งนี้ กลไกการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพ มีพลังมหาศาล และถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการผลักดันยุทธศาสตร์ AAA เพื่อให้เกิดการเข้าถึง อย่างทั่วถึง และเป็นธรรมในทุกมิติได้อย่างแท้จริง

๓.๒ ศ.ดร.สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ AAA เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน แต่สังคมไทยยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก จึงทำให้คนด้อยโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ต้องเป็นคนด้อยโอกาสต่อไป การที่เครือข่ายคนพิการและผู้สูงอายุได้ริเริ่มให้ประเด็น AAA เป็นวาระแห่งชาติ ถือเป็นโอกาสที่ดี แต่สำหรับประเทศไทยการมีกฎหมายเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เช่นเดียวกับการมีกฎหมายควบคุมอาคารของไทย ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ทันสมัย แต่ก็ยังเกิดเหตุไฟไหม้อาคารสาธารณะ ไฟไหม้โรงพยาบาลนคร และเกิดความเสียหายตามมาอย่างมากมาย ดังนั้น การที่ประเทศไทยกำลังผลักดันขับเคลื่อนให้มีกฎหมาย AAA ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของ

สังคมไทย โดยให้ความสำคัญต่อเรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียม เนื่องจากคนส่วนใหญ่ยังคิดเฉพาะเรื่องตัวเอง หรือคิดว่าอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น อาทิ ดึกถล่ม ไฟไหม้ เรือล่ม หรือแผ่นดินไหวจะไม่เกิดขึ้นกับตนเอง จนไม่ได้ให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงสิ่งที่ต้องทำให้เป็นเรื่องปกติของสังคม และเมื่อกล่าวถึง Universal Design (UD) หรือการออกแบบเพื่อทุกคน สังคมก็มักจะนึกถึงเฉพาะกลุ่มคนพิการ ซึ่งแท้จริงแล้วเกี่ยวกับทุกคน เนื่องจากทุกคนล้วนจะต้องเป็นผู้สูงอายุ หรือมีบุคคลในครอบครัวหรือพ่อแม่ที่เป็นผู้สูงอายุ ทั้งนี้ กรณีต่างประเทศ อาทิ สิ่งก่อสร้างหรืออาคารโบราณที่สร้างมาแล้วกว่า ๒,๐๐๐ ปี ในประเทศอิตาลี สามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก แต่ด้วยทัศนคติของสังคมไทย การจะปรับเปลี่ยนหรือจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละเรื่องยังทำไม่ได้ อาทิ วัดหรือสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวลำดับต้น ๆ ของโลก แต่การเข้าถึงและใช้ประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการยังเป็นไปได้ยาก หรือการเรียกร้องให้จัดซื้อรถเมล์ขานต่ำเพื่อให้ใช้ได้สำหรับทุกคนก็ยังเป็นปัญหาเนื่องจากเหตุผลที่ว่าประเทศไทยยังมีปัญหาเรื่องน้ำท่วม

ดังนั้น ประเด็นเรื่อง AAA กฎหมายอาจจะไม่ใช่ทางออกเดียว จะต้องรวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมไทย และทุกคนที่เข้ามาสัมมนาในวันนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใด บทบาทใด ควรช่วยกันขับเคลื่อน และช่วยกันสร้างสังคมให้ทุกคนเท่าเทียม สร้างจิตสำนึกร่วมกัน แม้ในปัจจุบันจะดีขึ้นจากในอดีตที่ผ่านมาแล้ว แต่ก็ยังต้องช่วยกันขับเคลื่อนต่อไป ทั้งนี้ ต้องเน้นเรื่องการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล โดยนำประเด็น AAA เข้าไปอยู่ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างให้เด็กรุ่นใหม่ที่จะเติบโตขึ้นมาในอนาคตได้เห็นการเผื่อแผ่และมองเห็นทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ประเด็นการพัฒนาเทคโนโลยีก็เป็นอีกประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ อาทิ เทคโนโลยีในการผลิตรถวีลแชร์สำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวและรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งประเทศไทยจะต้องใช้รถวีลแชร์มากกว่า ๒๐ ล้านคัน สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ และกลุ่มคนอื่น ๆ แต่ประเทศไทยก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะสามารถผลิตเองได้ อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ AAA ควรเชื่อมโยงทุกเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องกฎหมาย จิตสำนึก ความใส่ใจด้านเทคโนโลยี และการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างให้ทุกคนในสังคมไทยมีจิตสำนึกร่วมกันว่า AAA ถือเป็นเรื่องของตนเอง และเป็นเรื่องของทุกคน

๓.๓ นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์ ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

การเดินทางยุทธศาสตร์ AAA เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อพิจารณาย้อนหลังไปในยุคไทยแลนด์ ๑.๐ เป็นยุคการพัฒนาเกษตรกรรม ไทยแลนด์ ๒.๐ เป็นยุคในการการลดการนำเข้าและการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้เพิ่มมากขึ้น จนนำมาสู่การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และส่งผลให้จำนวนคนยากจนในประเทศไทยลดน้อยลง ต่อมาไทยแลนด์ ๓.๐ การปรับเปลี่ยนประเทศเข้าสู่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ทำให้ประเทศไทยมีรายได้นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศจนเกิดความรู้เรื่องมากขึ้น แม้ในช่วงดังกล่าวจะเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ด้วยการผลักดันร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาจึงนำไปสู่สำเร็จ ดังนั้น การเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งจะมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว และรวมถึงไปถึงการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ อย่างมากมาย การเดินทางของสังคมไทยเข้าสู่ ไทยแลนด์ ๔.๐ ก็ควรรวมถึงคนในทุกยุคตั้งแต่ไทยแลนด์ ๑.๐ ให้ร่วมพัฒนาไปพร้อมกัน

โดยไม่ทิ้งคนในยุคใดไว้ข้างหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการและผู้สูงอายุ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA โดยจัดทำให้เป็นฉบับเดี่ยวนั้น ถือเป็นเพียงหนึ่งเครื่องมือเท่านั้น เนื่องจากในประเทศไทยแม้กฎหมายจะมีความสำคัญ แต่ก็มีเงื่อนไขและปัจจัยอื่น ๆ อีกที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้ ขอยกตัวอย่างกรณี การขับเคลื่อนงานด้านการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย โดยยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์การศึกษา วรรณรงค์ และการเปลี่ยนความคิดผู้คนในสังคม และเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญที่สุด ๒) ยุทธศาสตร์ทางเทคนิค การพัฒนาให้มีเครื่องมือทางเทคนิคดี ๆ ที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จ เทคโนโลยีจึงมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ๓) ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐศาสตร์ หรือทางเศรษฐกิจ การวรรณรงค์ให้วางแผนครอบครัวโดยการทำให้รู้สึกรู้ว่ามีลูกเยอะจะเดือนร้อน โดยกำหนดให้ข้าราชการจะสามารถเบิกค่าเล่าเรียนลูกได้เพียง ๒ คน ถ้าเกินกว่านั้นต้องรับผิดชอบเอง ซึ่งถือว่าได้ผลดีอย่างยิ่ง และ ๔) ยุทธศาสตร์ด้านกฎหมาย ถือเป็นยุทธศาสตร์สุดท้าย และการดำเนินงาน ด้านการวางแผนครอบครัวนั้น ได้ดำเนินการโดยใช้เพียง ๓ ยุทธศาสตร์แรกก็สำเร็จ ปัจจุบันอัตราการมีลูกเฉลี่ย ๑.๖ คนต่อครอบครัว ทำให้ประชากรของไทยมีการชะลอและจะหดตัวขึ้นไปในอนาคตเช่นเดียวกับสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ กรณีการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาคนสูบบุหรี่ ซึ่งได้ผลักดันมากกว่า ๕๐ ปี โดยใน ๒๐ ปีแรกไม่สำเร็จ จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกกฎหมาย จำนวน ๒ ฉบับ เพื่อใช้บังคับแต่ก็ยังไม่ได้ผลมากนัก จนต่อมาผลักดันให้เกิดสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ หรือ สสส. เพื่อนำภาษีบาป ทั้งจากบุหรี่และเหล้ามาใช้ในการรณรงค์ ส่งเสริม และป้องกันปัญหาการสูบบุหรี่จนทำให้ปัจจุบันมีผู้สูบบุหรี่ในประเทศไทยลดลงไปจำนวนมาก เป็นต้น ดังนั้น การจะนำกฎหมาย AAA มารวมเป็นฉบับเดียว อาจจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความรอบคอบ และไม่เกิดปัญหาในภายหลัง สำหรับประเด็นเรื่อง AAA ด้านผู้สูงอายุ กรณีประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นต้นแบบในการจัดทำระบบการเดินทางเพื่อรองรับการเดินทางของผู้สูงอายุ ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ รวมถึงระบบของโรงเรียนอนุบาลในประเทศญี่ปุ่น เด็กอนุบาลทุกคนจะต้องเดินจากบ้านไปโรงเรียนเอง ประเทศญี่ปุ่น จะมีโรงเรียนใกล้บ้านและพัฒนาโรงเรียนใกล้บ้านให้ดี และทำให้ทุกเส้นทางจากทุกบ้านปลอดภัยสำหรับเด็กอนุบาลสามารถเดินไปเรียนได้ นี่คือตัวอย่างของสังคม AAA ที่ทุกคนต้องช่วยกันสร้างขึ้นให้เป็นเรื่องปกติทั่วไป

๓.๔ นายศักดิ์ชัย ยวงตระกูล อดีตอุปนายกสภาสถาปนิก คนที่หนึ่ง ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นสรุปได้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ AAA ในฐานะสถาปนิกก็จะขอกล่าวถึง AAA ในด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายควบคุมอาคาร ที่กำหนดให้ทุกอาคารจะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของทุกคน ซึ่งออกมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ทั้งนี้ การที่จะเป็นยุทธศาสตร์ AAA ในปัจจุบันมีกฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งหมายถึง บ้าน ที่อยู่อาศัย สำนักงาน สถานที่ราชการ แต่ในส่วนของสถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว และสวนสาธารณะต่าง ๆ ก็เป็นสถานที่ที่ทุกคนต้องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกัน โดยรอยต่อสำคัญระหว่างสถานที่ต่าง ๆ คือ การเดินทาง ถือเป็นอีกปัญหาสำคัญที่ต้องมีการแก้ไขควบคู่กันไป ในส่วนของทางเท้าสำหรับให้คนใช้สัญจรระหว่างบ้านหรือที่ทำงานไปยังสถานที่ต่าง ๆ ก็ยังเป็นปัญหาไม่สามารถใช้งานได้จริง เต็มไปด้วยป้ายจราจร ต้นไม้ เสาไฟฟ้า ร้านขายของ โดยภาครัฐก็ยังให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวน้อย

กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น ปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัย และสอดคล้องการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการจัดทำร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมของอาคารที่คนพิการ ผู้สูงอายุ และทุกคนสามารถเข้าถึงได้ พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) ให้ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘

๒) นิยามในกฎกระทรวง

“สิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคาร สำหรับอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารที่คนพิการ ผู้สูงอายุ และทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และให้หมายความรวมถึงสภาพแวดล้อมของอาคารด้วย

“ทุกคน” หมายความว่า คนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสภาพร่างกาย

“อาคารที่ให้บริการสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่เปิดหรือยินยอมให้บุคคลเข้าใช้ได้ไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่

“อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ ๑๕ เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน ๑,๐๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นลาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

๓) ประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่บุคคลเข้าใช้โดยปกติ ได้แก่

(๑) อาคารที่ให้บริการสาธารณะ เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม สถานศึกษา หอสมุด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานีขนส่ง เป็นต้น

(๒) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์บริการคนพิการ ศูนย์บริการผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(๓) อาคารที่ทำการของราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรของรัฐ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

(๔) สำนักงาน อาคารอยู่อาศัยรวม หอพัก อาคารชุด ที่มีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่

(๕) อาคารพาณิชย์กรรม หรืออาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีกค้าส่งที่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจการตั้งแต่สองร้อยตารางเมตรขึ้นไป

(๖) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือสถานีบริการก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(๗) อาคารชนิดหรือประเภทตามที่รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารประกาศกำหนด

๔) ประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องจัดแล้วแต่กรณี ได้แก่ (๑) บ้ายสัญลักษณ์ (๒) ทางลาด และลิฟต์ (๓) ที่จอดรถ (๔) ห้องน้ำห้องส้วม (๕) บันได (๖) ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมอาคาร (๗) ประตู (๘) พื้นผิวต่างสัมผัส (๙) พื้นที่ปลอดภัย (refuge area) (๑๐) ระบบการเตือนภัย และการขอความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน และ (๑๑) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นตามที่รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารประกาศกำหนด

๕) บทเฉพาะกาล กำหนดให้อาคารที่มีอยู่ก่อนหรือได้รับอนุญาตก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ ภายใต้เงื่อนไข คือ (๑) ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นเกินร้อยละสองของพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นที่ได้รับอนุญาตไว้ ก่อนกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ (๒) ไม่เป็นการเพิ่มความสูงของอาคาร (๓) ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่ปกคลุมดิน (๔) ไม่เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งหรือขอบเขตของอาคารให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนกฎกระทรวงนี้ ใช้บังคับ

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้ได้ผลนั้น จะต้องเริ่มที่สถาบันครอบครัว และภาคการศึกษา ในการให้ความรู้ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัย ภาคเอกชน องค์กรทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ต้องขับเคลื่อนพร้อมกันในทุก ๆ ส่วนให้เป็นเรื่องปกติ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน AAA ทั้งนี้ ในฐานะสถาปนิก ก็จะร่วมผลักดันขับเคลื่อนในการให้ความรู้ต่อสังคมได้มากขึ้น ดังนั้น ความร่วมมือของทุกภาคส่วนจะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่ง และเชื่อว่าหากมีมาตรการที่ดี มีตัวอย่างที่ดี มีมาตรฐานกำหนดไว้อย่างชัดเจน และเผยแพร่ให้ทุกคนได้รับทราบแล้ว จะส่งผลให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย ได้อย่างแน่นอน

๓.๕ ดร.ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล ที่ปรึกษาอาวุโส ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะสามารถเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ AAA เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ช่วยสร้างความสะดวกสบายให้มากขึ้น ดังนั้น การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นประเด็นสำคัญของยุทธศาสตร์ AAA เช่นกัน โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (The Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) มาตรา ๙ สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน มาตรา ๒๑ อิสรภาพในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็น ซึ่งรวมถึงเรื่องของข้อมูลข่าวสาร และ มาตรา ๒ ให้คำนิยามการสื่อสารว่าหมายถึง การสื่อสารด้วยภาษา การแสดง ข้อความ อักษรเบรลล์ การสื่อสารด้วยการสัมผัส ตัวพิมพ์ขนาดใหญ่ สื่อผสมที่สามารถเข้าถึงได้ ตลอดจนสื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษร สื่อเสียงภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้อ่าน ช่องทาง วิธีการ และรูปแบบ การสื่อสารทางเลือก และการสื่อสารเสริม รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (เรียกรย่อ ICT) หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสาร ข้อมูลและการสื่อสาร นับตั้งแต่การสร้าง การนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผล การรับและส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำไปใช้งานใหม่ ครอบคลุมถึง คอมพิวเตอร์ ซึ่งประกอบด้วยส่วนอุปกรณ์ (hardware) ส่วนคำสั่ง (software) และส่วนข้อมูล (data) และระบบการสื่อสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์

ระบบสื่อสารข้อมูล ดาวเทียมหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ที่มีสายและไร้สาย โดยหลักการสำคัญในเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Accessibility) ได้แก่ (๑) เป็นเครื่องมือช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมกับด้านต่าง ๆ ในสังคม และ (๒) เป็นโอกาสเชิงเศรษฐกิจในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

กรอบแนวคิดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของ ICT คือ ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ๓ มิติ คือ (๑) การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรม หรือ UD (๒) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก หรือ AT และ (๓) การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล (RA) อาทิ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์และอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Web and Mobile Accessibility) ซึ่งต้องมีการคำนึงถึง (๑) การออกแบบ การสร้าง การบำรุงรักษา การปรับปรุงให้ทันสมัย เว็บไซต์และการใช้งานเว็บไซต์และอุปกรณ์เคลื่อนที่ และ (๒) อุปกรณ์เคลื่อนที่ ซึ่งครอบคลุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำงานเชื่อมต่อกับเว็บไซต์ เช่น โทรศัพท์ แท็บเล็ต และโทรทัศน์ เป็นต้น และการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่ง ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ (๑) คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์และระบบปฏิบัติการ (Computer hardware and operating systems) และ (๒) สถานีปลายทางที่ให้บริการโดยตนเอง (Self-service terminals) และ (๓) เครื่องลงรับบริการ (Check-in machines) และบริการ

ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

๑) ด้านนโยบาย ได้แก่ (๑) นำเรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์สำหรับทุกคน เข้าสู่ระเบียบวาระแห่งชาติด้านการพัฒนา “เศรษฐกิจดิจิทัล” (๒) จัดตั้งกลไกการติดตาม การดำเนินงานด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (๓) เอื้อให้เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และค่าบริการโทรศัพท์ที่ราคาถูก (๔) ส่งเสริมการผลิตอุปกรณ์และนวัตกรรม ในระดับอุตสาหกรรม เพื่อให้สินค้าราคาถูกลง และลดการนำเข้า และ (๕) เร่งจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเสริมบทบาทในการสนับสนุนด้านมาตรฐาน ICT จัดทำมาตรฐานด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ร่วมกับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) และกระทรวง ICT รวมถึง ให้คำปรึกษากระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์และบริการเป็นไปตามมาตรฐาน และเป็นหน่วยทดสอบความสามารถในการใช้งานตามหลักการ UI (User Interface) และ UX (User Experience)

๒) ด้านปฏิบัติการและบริการ ได้แก่ (๑) ส่งเสริมผลงานวิจัยและนวัตกรรมให้มีความหลากหลายสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน และนำสู่การพัฒนาเชิงพาณิชย์ (๒) จัดบริการด้านการประเมิน (Assessment service) การปรับและบำรุงรักษา การใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยี ให้กว้างขวางขึ้น (๓) จัดบริการสาธารณะการสื่อสารสำหรับคนหูหนวกที่ต่อเนื่อง เป็นบริการปกติที่รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชน (๔) ส่งเสริมความรู้เรื่องการออกแบบที่เอื้อต่อการใช้งานของคนพิการและผู้สูงอายุ และ (๕) การทำงานเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาความยากจน ส่งเสริมการทำงานให้คนพิการและผู้สูงอายุ

๓) ด้านบุคลากร ได้แก่ (๑) ให้ความรู้คนพิการและผู้สูงอายุ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ และ (๒) เพิ่มโอกาสให้คนพิการและผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสิทธิ เช่น สิทธิบริการการศึกษา สุขภาพ การทำงาน และบริการด้านสังคม เป็นต้น

ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีอิทธิพลต่อการจัดเทคโนโลยี เพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ จึงควรขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่ยุทธศาสตร์ AAA ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง และควรเริ่มทำในตอนนี้ ทั้งนี้ ถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดผลได้จริงในโอกาสที่ประเทศไทยจะพัฒนาไปหลาย ๆ ด้าน ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

๔. การรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๔.๑ ว่าที่ร้อยตรี ภราดร ธัญญาพันธุ์ สถาปนิก : ประเด็น “Accessibility” ถือเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่จะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ด้วยการออกแบบเพื่อทุกคน หรือการออกแบบที่เป็นสากล หรือ UD และ “for all” ซึ่งหมายถึงทุกคน และหากแปลตามช่วงชีวิตได้แก่ ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ และก่อนตาย โดยที่มนุษย์ทุกคนต้องมีความพิการ (disable) หรือทุพพลภาพ หรืออาการอ่อนแรง ดังนั้น ในช่วงชีวิตของทุกคนจะต้องมีอาการ disable ไม่ได้แยกว่าใครจนใครรวย ต้องมีอาการ disable ทุกคน ดังนั้นประเด็น “Accessibility” จึงเป็นเรื่องของทุกคน

๔.๒ นายมานิตย์ อินทร์พิมพ์ ภาศึเครือข่ายขนส่งมวลชนทุกคนต้องขึ้นได้ : ประเด็นปัญหาของระบบรถไฟฟ้าที่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ยกตัวอย่างกรณีรถไฟฟ้าสายสีม่วง ซึ่งเป็นโครงการรถไฟฟ้าสายล่าสุดที่เพิ่งเริ่มเปิดใช้งานไปแล้วนั้น ก็ยังไม่สามารถติดตั้งลิฟต์และทางลาดได้ครบทุกทางเข้าออกในทุกสถานี ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบงบประมาณการก่อสร้างกรณีทำครบทุกสถานี ใช้งบประมาณเพียง ๑ เพอร์เซ็นต์ของงบประมาณโครงการทั้งหมด และในอนาคตอีก ๖ ปีข้างหน้า จะมีรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครเกิดขึ้นอีกจำนวน ๑๐ สายเป็นอย่างน้อย ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้ทุกคนรวมถึงผู้สูงอายุ หรือคนที่ต้องการใช้อุปกรณ์เป็นพิเศษ สามารถเข้าถึงและใช้งานระบบขนส่งสาธารณะได้ ดังนั้น จึงเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่า AAA จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น และต้องการให้ AAA เกิดขึ้นโดยทันทีและมีความแข็งแกร่ง ควรกำหนดบทลงโทษควรมีมาตรฐานการตรวจสอบที่ชัดเจน และควรตรวจสอบซ้ำเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพแวดล้อมและสังคม

๔.๓ นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ประธานมูลนิธิสถาบันวิจัยผู้สูงอายุไทย : การออกแบบเทคโนโลยีและเครื่องช่วยผู้สูงอายุและคนพิการ ราคาถือเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เช่นกัน หากอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีราคาถูกก็จะช่วยให้ผู้สูงอายุและคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้ นอกจากนี้ ควรออกแบบและปรับปรุงสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงได้อย่างสะดวก มีศักดิ์ศรีและปลอดภัย อาทิ ติดตั้งราวบันไดเวลาที่การจัดประชุมสัมมนา เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ต้องขึ้นไปเป็นประธานในพิธีเปิดหรือขึ้นร่วมบนเวทีการประชุมสัมมนาได้เดินขึ้นลงได้อย่างสะดวก รวมถึงการปรับปรุงสถานที่ราชการ ซึ่งเป็นอาคารดั้งเดิมให้มีลิฟต์หรือทางลาด โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบ เพื่อให้ผู้สูงอายุและผู้ที่มีความจำเป็นต้องเข้าไปติดต่อสถานที่ราชการนั้น ๆ สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และเห็นว่าการจัดทำกฎหมาย AAA มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๔.๔ นางสาวปานจิตต์ แก้วสว่าง มูลนิธิผู้หญิง : ควรหยิบยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เด็กผู้หญิง และสตรีพิการ ร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ AAA โดยนำเป้าหมายที่ ๕ ของ SDGs คือ “Gender Equality” เข้ามาเป็นเป้าหมายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ด้วย นอกจากนี้ ควรพิจารณาถึงการ

ออกแบบ AAA สำหรับในพื้นที่ความขัดแย้ง หรือสำหรับผู้ที่มีความขัดแย้ง ซึ่งมีทั้งคนพิการ ผู้หญิง และเด็ก อาทิ พื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น และควรออกแบบ AAA เพื่อสร้างระบบ ป้องกันความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิงพิการ ให้สามารถเข้าถึงได้ สามารถปกป้องตนเองจากอันตรายได้ อาทิ การสร้าง Application บนระบบโทรศัพท์ที่จะสามารถป้องกันความรุนแรง และระบบเทคโนโลยี ที่จะสามารถป้องกันความรุนแรงทั้งในและนอกบ้านได้ เป็นต้น

๔.๕ นายธิตินพงศ์ อัครสมจิตร กลุ่มปฏิรูปประเทศไทยสู่ความยั่งยืน : ยุทธศาสตร์ AAA ยังมีอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ อาทิ ปัญหาระบบผังเมืองของกรุงเทพมหานครที่ยังล้าหลัง ปัญหาระบบขนส่งสาธารณะทั้งด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์และความปลอดภัย ปัญหาการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง สำหรับประเด็นผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจ ก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่าทางกายภาพ จะทำอะไรเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิต ได้พูดคุย ได้ทำกิจกรรม กับลูกหลาน เพราะบ้านที่ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอยู่พร้อมหน้ากับลูกหลาน คือบ้านที่อบอุ่นที่สุด

๔.๖ นายสว่าง แก้วกันทา ผู้อำนวยการมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ : การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA มีโอกาสที่จะเป็นไปได้อย่างยิ่ง โดยขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายกลุ่มคนพิการและเครือข่ายผู้สูงอายุ ที่มีแนวร่วมและสิ่งแวดล้อมเดียวกัน เพื่อร่วมดำเนินการ ไปด้วยกัน ช่วยกันขับเคลื่อนผลักดันยุทธศาสตร์ AAA โดยทำให้คนพิการและผู้สูงอายุทั้งในเมืองและในชนบทได้เข้าใจถึงความสำคัญ ในประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ หากมีการให้ความรู้ และปรับทัศนคติให้ทุกคนในสังคมเข้าใจ โดยผ่านเครือข่ายที่มีอยู่นั้น จะเป็นแรง สนับสนุนและช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้สำเร็จได้อย่างแท้จริง

๔.๗ นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ มูลนิธิพระมหาไถ่ : เห็นด้วยกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA โดยควรผลักดันให้มีการพัฒนายุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายมาร่วมกันผลักดัน ให้เป็นรูปธรรม และเริ่มต้นดำเนินการในทันที พร้อมทั้งสนับสนุนการเพิ่มเติมสาระเรื่องการเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์ไว้ในร่างกฎหมายจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้ การจัดทำกฎหมาย AAA ควรมีเนื้อหาสาระ ในเรื่องแนวคิด ความเป็นธรรม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม ความเป็นสากล มาตรการส่งเสริม และพัฒนาในเชิงวิจัย และบทลงโทษ

๕. สรุปประเด็นสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

นายมนเทียร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ คนที่หนึ่ง และประธานคณะกรรมการกิจการคนพิการ ได้กล่าวสรุปประเด็นสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” สรุปได้ ดังนี้

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA หรือ Accessibility for All หรือ All for Accessibility นั้น จำเป็นต้องอาศัยสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน AAA ไม่ได้เป็นเพียงประเด็นทางสังคมเพียงอย่างเดียว ยังเป็นประเด็นทางเศรษฐกิจ อาทิ บริษัท Apple ได้หยิบยกประเด็นการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ นำมาใช้ในการออกแบบเพื่อทำให้ง่ายสำหรับคนทุกกลุ่ม จนกลายเป็นจุดขายและเป็นโอกาสสำคัญ ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ปัจจุบันมีความพยายามจะบรรจุประเด็น Accessibility ให้เป็นประเด็นทางสังคมไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จึงต้องการให้นำประเด็น Accessibility ไปอยู่ในประเด็นเศรษฐกิจด้วย เนื่องจาก ประเด็นด้านเศรษฐกิจเป็นประเด็นที่ผู้บริหารของประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

ในนามของคณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกภาคส่วนที่เห็นประโยชน์ของการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญของสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ทุกคนต้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จึงเป็นที่มาของยุทธศาสตร์ AAA ที่ทุกท่านได้มาร่วมกันพิจารณา ร่วมกันแบ่งปัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบในทุกขั้นตอนทุกกระบวนการ เพื่อให้ยุทธศาสตร์ AAA เป็นจริงขึ้นได้ เพื่อนำยุทธศาสตร์ AAA ไปสู่การปฏิบัติ และเพื่อทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังอย่างแน่นอน

ในโอกาสนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงมติเห็นด้วยกับประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ใน ๓ ประเด็น ดังนี้

- ๑) ยุทธศาสตร์ AAA ควรปรากฏอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
- ๒) ยุทธศาสตร์ AAA ควรปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ๓) สนับสนุนและผลักดันให้จัดทำกฎหมาย AAA และให้บังคับใช้ได้จริง

๗.๓ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ

ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสัมมนาในระดับชาติเรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยเฉพาะข้อเสนอแนะจากการปาฐกถาพิเศษ การบรรยาย และการอภิปราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ได้สรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ได้ ดังนี้

๑. แนวคิด/หลักการของกฎหมาย AAA

๑.๑ การจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เป็นกุญแจสำคัญของสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ Sustainable Development Goals (SDGs) และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ทุกคนต้องสามารถเข้าถึงใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

๑.๒ ยุทธศาสตร์ AAA จะเป็นจริงได้ โดยกลไกจากจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ดังนั้น Public Procurement หรือ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ถือเป็นกระแสนำสำคัญในการผลักดัน AAA เพื่อการเข้าถึงสำหรับทุกคน ทั้งนี้ ตามข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ย่อหน้าที่ ๓๒

๑.๓ การที่ประเทศไทยกำลังผลักดันขับเคลื่อนให้มีกฎหมาย AAA ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมไทย โดยให้ความสำคัญต่อเรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียม

๑.๔ ยุทธศาสตร์ AAA ควรเชื่อมโยงทุกเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องกฎหมาย จิตสำนึก ความใส่ใจด้านเทคโนโลยี และการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างให้ทุกคนในสังคมไทยมีจิตสำนึกร่วมกันว่า AAA เป็นเรื่องของตนเองและเป็นเรื่องของคน

๑.๕ การจะนำกฎหมาย AAA มารวมเป็นฉบับเดียว อาจจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความรอบคอบ และไม่เกิดปัญหาในภายหลัง

๑.๖ ประเด็นเรื่อง AAA ด้านผู้สูงอายุ กรณีประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นต้นแบบในการจัดทำระบบการเดินทาง

๑.๗ ยุทธศาสตร์ AAA ในด้านสถาปัตยกรรม กำลังจัดทำ ร่างกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมของอาคารที่คนพิการ ผู้สูงอายุ และทุกคนสามารถเข้าถึงได้ พ.ศ. ซึ่งกำหนดให้ทุกอาคารต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของทุกคน

๑.๘ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้ได้ผลนั้น จะต้องเริ่มที่สถาบันครอบครัว และภาคการศึกษา ในการให้ความรู้ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัย ภาคเอกชน องค์กรทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ต้องขับเคลื่อนพร้อมกันในทุก ๆ ส่วนให้เป็นเรื่องปกติ

๒. ยุทธศาสตร์ AAA

๒.๑ ด้านนิติบัญญัติ

๒.๑.๑ บรรจุประเด็น Accessibility ไว้ในร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.

๒.๑.๒ จัดทำกฎหมาย AAA ว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับทุกคน

๒.๑.๓ กำหนดเนื้อหาสำคัญของกฎหมาย AAA ให้ประกอบด้วย แนวคิด ความเป็นธรรม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม ความเป็นสากล มาตรการส่งเสริมและพัฒนาในเชิงวิจัย มาตรฐาน และบทลงโทษ

๒.๑.๔ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน AAA

๑) ควรกำหนดบทลงโทษ

๒) ควรมีมาตรฐานการตรวจสอบที่ชัดเจน และควรตรวจสอบซ้ำเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพแวดล้อมและสังคม

๓) ควรกำหนดการเข้าถึงและใช้งานระบบขนส่งสาธารณะได้

๔) ควรกำหนดให้อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีราคาถูกเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุ และคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้

๕) ควรหยิบยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เด็กผู้หญิง และสตรีพิการ ร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ AAA โดยนำเป้าหมายที่ ๕ ของ SDGs คือ “Gender Equality” เข้ามาเป็นเป้าหมายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA

๖) ควรแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เช่น ระบบผังเมืองของกรุงเทพมหานครที่ยังล้าหลัง ปัญหาระบบขนส่งสาธารณะทั้งด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์และความปลอดภัย ปัญหาการประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

๗) สำหรับประเด็นผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่าทางกายภาพ ควรกำหนดให้มีบริการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิต ได้พูดคุย และได้ทำกิจกรรมกับลูกหลาน เพราะบ้านที่ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอยู่พร้อมหน้ากับลูกหลาน คือบ้านที่อบอุ่นที่สุด

๒.๒ ด้านสังคม

๒.๒.๑ ปฏิรูปกฎหมาย AAA ในหลายมิติทั้งในเชิงสังคม วัฒนธรรม และเจตคติของคนในสังคม

๒.๒.๒ กำหนดมาตรฐานการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน และเผยแพร่ให้ทุกคนได้รับทราบ

๓. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA

๓.๑ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

๓.๒ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงโดยสนับสนุนทุกคนให้ร่วมกันพิจารณา ร่วมกันแบ่งปัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบในทุกขั้นตอน และทุกระบวนการ โดยนำ “ประชารัฐ” มาให้มีส่วนร่วมได้เสียร่วมกันทำงานผลักดันเรื่องนี้

๓.๓ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้ปรากฏอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านเศรษฐกิจและสังคม

๓.๔ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๕ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้ปรากฏอยู่ในระเบียบวาระแห่งชาติด้านการพัฒนา “เศรษฐกิจดิจิทัล” โดยเชื่อมโยงการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของคนทั้งหมด กับวิถีคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร สถาปัตยกรรม และนวัตกรรม เป็นต้น

๓.๖ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ให้เป็นประเด็นสำคัญหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประเทศเพื่อนำประเทศไทยให้เข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐

๓.๗ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA ในระยะยาว คือ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สำหรับทุกคน และในระยะสั้น คือ การบรรจุประเด็น Accessibility ไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

๓.๘ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA โดยมีกำลังเงินหรือกำลังทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ

หน้าว่าง

บทที่ ๘
บทสรุปและข้อเสนอแนะ
ต่อประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
(Accessibility for All Act : AAA)

๘.๑ บทสรุป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน การศึกษา เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคน และ Accessibility มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ไม่ได้เป็นประเด็นเฉพาะกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับคนทุกกลุ่มทุกเพศ ทุกวัย ทุกสภาพร่างกาย กล่าวคือ ทุกคนต้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในมิติทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประชุม จัดสัมมนา ระดับชาติเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน พิจารณาศึกษากฎหมายที่มีสาระเกี่ยวกับ Accessibility รวมทั้งร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของสหภาพยุโรป โดยได้รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการดังกล่าวจัดทำเป็นรายงานผลการพิจารณาศึกษาขึ้นสำหรับเป็นรายงานฉบับตั้งต้น เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) เพื่อใช้เป็นเอกสารที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนประเด็น Accessibility และขยายผลดำเนินการไปในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

ผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน นอกจากจะหมายถึงสภาพแวดล้อมทางโครงสร้างพื้นฐาน อาคาร สถานที่ และระบบคมนาคม ยังรวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ เทคโนโลยี การสื่อสาร ข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) หรือเรียกว่า “AAA” จึงมีที่มาจาก “A” ตัวแรก คือ “Accessibility” หมายถึง การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ “A” ตัวที่สอง คือ “All” หมายถึง ทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกวัย และ “A” ตัวที่สาม คือ “Act” ที่มีความหมาย ๒ ประการ คือ (๑) Act หมายถึง พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย และ (๒) Act มาจาก Action หมายถึง การลงมือทำ หรือการลงมือปฏิบัติให้เป็นจริง จึงเป็นที่มาของ ยุทธศาสตร์สามเอ หรือ ยุทธศาสตร์ AAA หรือ ยุทธศาสตร์ Triple A

๒. หลักการพื้นฐานของ Accessibility มี ๓ ประการ ได้แก่

๑) Universal Design หรือ UD หมายถึง การออกแบบที่เป็นสากล การออกแบบที่เป็นธรรมชาติ หรือการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ถือเป็นหลักการสำคัญที่สุดและหลักการต้นทาง ที่จะทำปลายทางให้ทุกคน เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๒) Assistive Technology หรือ AT หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นหลักการเฉพาะ กลุ่มเป้าหมายและมีความสำคัญรองลงมาจาก UD เป็นหลักเฉพาะที่มาตอบโจทก์เฉพาะกิจ เฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มคน ดังนั้น การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรมชาติและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งสองอย่างต้องไปคู่กันเสมอ

๓) Reasonable Accommodation หรือ RA หมายถึง การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล โดยการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล เป็นการช่วยเหลืออย่างพอเพียงไม่ว่าจะ อยู่ในสถานการณ์ใด

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ AAA จึงเริ่มต้นด้วยการออกแบบในทุกระบบตามหลักการ ออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design หรือ UD) ซึ่งถือเป็นความคุ้มค่าและทำได้เปรียบทางเศรษฐกิจ หากประเทศไทยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA มีความสะดวกและปลอดภัย ทุกคนเข้าถึงและประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมสาธารณะ ก็จะทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวและลงทุน เป็นการเพิ่มรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล

๓. ความสำคัญของ Accessibility ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Inclusive Society) เป็นการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข หรือ การร่วมทุกข์ร่วมสุขของคนในสังคม เป็นปัจจัย และเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) นอกจากนี้ Accessibility เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ยังรวมถึงการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อให้สามารถขนย้าย หรืออพยพผู้คน และสร้างที่พักพิงชั่วคราวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และคนพิการ ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญของยุทธศาสตร์ AAA คือ คนพิการที่ต้องอยู่บนความท้าทายมากกว่าคนทั่วไป หากคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมสาธารณะแล้ว ก็จะเป็นเรื่องง่ายสำหรับ คนทั่วไปในสังคม

๔. ยุทธศาสตร์ AAA มีความเชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องกฎหมาย จิตสำนึก ความใส่ใจ ด้านเทคโนโลยี และการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น จึงต้องบูรณาการการทำงาน เข้าด้วยกันเพื่อสร้างให้ทุกคนในสังคมไทยมีจิตสำนึกร่วมกันว่า AAA เป็นเรื่องของตนเองและเป็นเรื่องของคน ซึ่งในระยะยาวต้องผลักดันขับเคลื่อนให้มีกฎหมาย AAA ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องมีกระบวนการ ปรับเปลี่ยนความรู้และทัศนคติของสังคมไทยให้มีความสำคัญต่อเรื่องการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เพื่อสร้างให้สังคมไทยเป็น “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (Inclusive Society) โดยเริ่มสร้างเข้าใจและ จิตสำนึกตั้งแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคราชการ ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันและหนุนเสริมซึ่งกันและกัน

๕. ยุทธศาสตร์ AAA จะเป็นจริงได้โดยกลไกจากจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐถือเป็นต้นทางในการจัดบริการสาธารณะที่จะช่วยให้การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะตามยุทธศาสตร์ AAA เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Public Procurement) ยังเป็นกระแสสำคัญในการผลักดัน AAA เพื่อการเข้าถึงสำหรับทุกคน ตามข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ย่อหน้าที่ ๓๒

๘.๒ ข้อเสนอแนะ

ผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) แสดงให้เห็นว่าประเด็น Accessibility มีความสำคัญและเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จต่อการขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมีข้อเสนอแนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA) ดังนี้

๑. รัฐควรกำหนดประเด็น Accessibility ให้เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และแผนการเตรียมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

๒. รัฐควรจัดให้มีกฎหมาย AAA แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและนโยบายให้ผนวกรวมประเด็น AAA

๑) ควรเพิ่มเติมหลักการ Accessibility ไว้ในกฎหมายที่จะมีขึ้นในอนาคต อาทิ ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ร่างกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

๒) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับกฎหมาย AAA ใน ๕ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) กำหนดให้ Accessibility เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม (๒) กำหนดให้มีผู้ตรวจสอบอิสระเพื่อติดตามและประเมินการดำเนินงานด้าน Accessibility (๓) เพิ่มเนื้อหาให้เป็นสากลและทันสมัยทุกด้าน (๔) จัดทำมาตรฐานของ Accessibility ในทุกมิติ และ (๕) จัดระบบงบประมาณให้มีจำนวนเหมาะสม เพียงพอ และใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ควรให้มีกฎหมาย AAA แบบบูรณาการ ซึ่งอาจจัดทำร่างกฎหมาย AAA ขึ้นใหม่หรือจัดทำเป็นประมวลกฎหมายว่าด้วย Accessibility โดยรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Accessibility ที่ครอบคลุมประเด็นทั้งหมดที่ได้กล่าวมา

๓. รัฐควรกำหนดมาตรการ ตรวจสอบ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย AAA โดยกำหนดมาตรการตรวจสอบ ติดตาม และสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ และกำหนดบทลงโทษ เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมาย AAA มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. รัฐควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เรื่อง AAA อย่างกว้างขวาง ต่อเนื่อง และเป็นระบบ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งควรบรรจุเนื้อหา AAA ไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

๕. รัฐควรสนับสนุนให้มีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึก
ในประเด็น Accessibility ให้กับทุกภาคส่วน รวมทั้งควรสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยง
ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ตามหลัก“ประชารัฐ” เพื่อเสริมพลังให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องในสังคม
ได้มีส่วนร่วมในขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ AAA และสร้างทัศนคติให้สังคมไทยได้ตระหนักว่ายุทธศาสตร์ AAA
เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม

คณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ จึงเห็นว่าการปฏิรูปประเทศไทยในทุกด้าน การดำเนินงานตาม
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การขับเคลื่อนประเทศไปสู่
ไทยแลนด์ ๔.๐ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และความพยายามผลักดัน
ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว ด้านสุขภาพ และด้าน
คมนาคม เป็นต้น ทุกเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไทยจะเป็นจริงไม่ได้เลย หากรัฐบาลและทุกหน่วยงาน
ยังละเลยการดำเนินการตาม “ยุทธศาสตร์ AAA”

บรรณานุกรม

- กองกองทุนและส่งเสริมความเสมอภาคคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๘). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บจก.เฮงเจริญพินส์.
- คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (๒๕๕๙). สรุปผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” จัดโดย คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒.
- คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม คณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒
- คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม คณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒
- คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม คณะกรรมการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒
- คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ. (๒๕๕๙). บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม หมายเลข ๒๕๐๑ ชั้น ๒๕ อาคารสุขประพฤติ
- มณฑิยา บุญตัน. (๒๕๕๑). บรรยาย เรื่อง “แนวความคิดจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของคนพิการ” ในการเสวนา เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อคนทั้งมวล” จัดโดย คณะอนุกรรมการด้านคนพิการ คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชนสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- มณฑิยา บุญตัน. (๒๕๕๙). อภิปรายในการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๓). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจียฮั่ว

หน้าว่าง

ภาคผนวก

หน้าว่าง

ภาคผนวก ก.

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการในส่วนของแปลภาษาไทย

หน้าว่าง

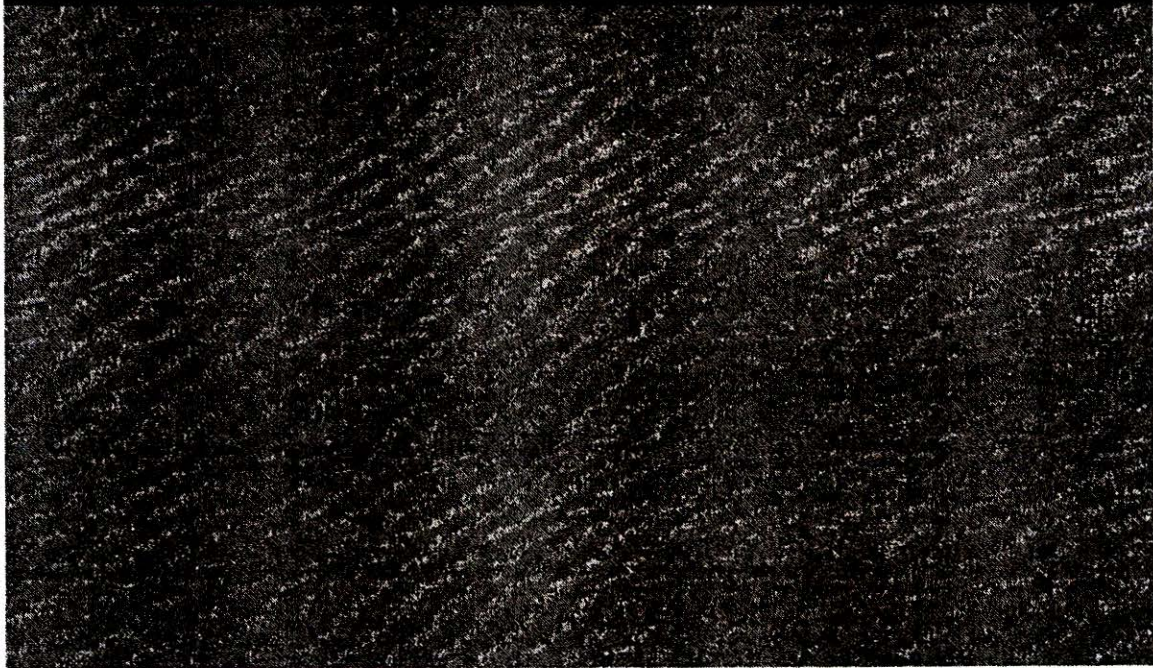
๑

๒

๓

๔

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

หน้าว่าง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

คำแปลอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้

(เอ) ระลึกถึงหลักการที่ประกาศไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งยอมรับในศักดิ์ศรีและคุณค่าที่มีมาแต่กำเนิด และสิทธิที่เท่าเทียมกัน และไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งปวงของมวลมนุษยชาตินั้น เป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

(บี) ยอมรับว่าสหประชาชาติได้ประกาศ และตกลงในปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพทั้งปวงที่กำหนดไว้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใดๆ

(ซี) ยืนยันถึงความเป็นสากล ความแบ่งแยกไม่ได้ ความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน และความเชื่อมโยงกันของสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง และความต้องการจำเป็นที่คนพิการจะได้รับหลักประกันว่าจะได้อุปโภคสิทธิของตนอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

(ดี) ระลึกถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาระหว่างประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานผู้โยกย้ายถิ่นฐานทั้งปวงและสมาชิกในครอบครัว

(อี) ยอมรับว่าความพิการเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการอยู่ตลอดและความพิการเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความบกพร่องใดๆ กับอุปสรรคทางเจตคติและสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถมีส่วนร่วมในสังคมนั้นอย่างเต็มที่และมีประสิทธิผลบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(เอฟ) ยอมรับถึงความสำคัญของหลักการและแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการระดับโลกเกี่ยวกับคนพิการ และข้อกำหนดมาตรฐานว่าด้วยการให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่คนพิการที่ส่งผลต่อการส่งเสริม จัดทำ และประเมินผลนโยบาย แผน โปรแกรมและการปฏิบัติการในระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับคนพิการ

(จี) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการประเด็นความพิการให้อยู่ในกระแสหลักของยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาที่ยั่งยืน

(เฮช) ยอมรับด้วยว่าการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดๆ บนพื้นฐานของความพิการเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่มีมาแต่กำเนิดของมนุษย์

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ไอ) ยอมรับต่อไปถึงความหลากหลายของคนพิการ

(เจ) ยอมรับถึงความต้องการจำเป็นที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนพิการทุกคน รวมทั้งผู้ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น

(เค) มีความหวังใจว่าแม้จะมีตราสารหรือการดำเนินการต่างๆ เหล่านี้ คนพิการยังคงเผชิญกับอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกที่เท่าเทียมกันในสังคม และการละเมิดสิทธิมนุษยชนของตนในทุกแห่งหนในโลก

(แอล) ยอมรับถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของคนพิการในทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา

(เอ็ม) ยอมรับถึงการมีส่วนร่วมช่วยกันทรงคุณค่าของคนพิการที่มีอยู่และอาจมีขึ้นในความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวมและความหลากหลายของชุมชน และยอมรับว่าการส่งเสริมให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของตนและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่เพิ่มขึ้น และความก้าวหน้าที่สำคัญในการพัฒนาสังคมด้านมนุษย สันคม และเศรษฐกิจ และการขจัดความยากจน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอิน) ยอมรับถึงความสำคัญที่คนพิการจะอยู่ได้ด้วยตนเองและเป็นอิสระ รวมทั้งเสรีภาพในการเลือกแนวทางของตนเอง

(ไอ) พิจารณาว่าคนพิการควรมีโอกาสได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย และโครงการต่างๆ รวมถึงนโยบายและโปรแกรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตน

(พี) มีความห่วงใยเกี่ยวกับสภาพเกี่ยวกับสภาพความยากลำบากที่เผชิญอยู่โดยคนพิการ ซึ่งตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติอย่างทวิคูณในรูปแบบที่หลากหลาย หรือมีความรุนแรงบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรืออื่นๆ ชาติกำเนิด ชาติพันธุ์ ความเป็นชนพื้นเมือง หรือสังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน การเกิด อายุ หรือสถานภาพอื่นๆ

(คิว) ยอมรับว่าสตรีและเด็กหญิงพิการมักมีความเสี่ยงมากกว่า ทั้งในและนอกสถาน ที่จะถูกกระทำความรุนแรง ทำร้ายหรือข่มเหง ทอดทิ้ง หรือปฏิบัติอย่างละเลย ปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

(อาร์) ยอมรับว่าเด็กพิการควรได้รับการอุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับเด็กอื่นๆ และระลึกถึงการดำเนินการตามพันธกรณีในเรื่องนี้ของรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอส) เน้นย้ำถึงความต้องการจำเป็นที่จะรวมมุมมองทางเพศสภาพไว้ในความพยายามทั้งปวงที่จะส่งเสริมให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่

(ที) เน้นข้อเท็จจริงที่ว่าคนพิการส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนและในการนี้จึงยอมรับถึงความต้องการจำเป็นอย่างยิ่งยวดในการแก้ไขผลกระทบเชิงลบของความยากจนที่มีต่อคนพิการ

(ยู) คำนึงว่าเงื่อนไขของสันติภาพและความมั่นคงซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อความมุ่งประสงค์และหลักการในกฎบัตรสหประชาชาติ และการปฏิบัติตามตราสารต่างๆ ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการคุ้มครองคนพิการอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในท่ามกลางความขัดแย้งทางอาวุธและการยึดครองของต่างชาติ

(วี) ยอมรับถึงความสำคัญของความสามารถในการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สาธารณสุข และการศึกษา และสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งจะ使人พิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงได้อย่างเต็มที่

(ดับเบิลยู) ตระหนักว่าปัจเจกชนผู้มีหน้าที่ต่อปัจเจกชนอื่นและต่อชุมชนของตนมีความรับผิดชอบที่จะเพียรพยายามในการส่งเสริมและการปฏิบัติตามสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอกซ์) เชื่อมั่นว่าครอบครัวเป็นหน่วยรวมของสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นธรรมชาติและมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากสังคมและรัฐ และคนพิการรวมทั้งสมาชิกในครอบครัวควรได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือที่จำเป็นเพื่อให้ครอบครัวมีส่วนช่วยให้คนพิการได้อุปโภคสิทธิอย่างเต็มที่และเท่าเทียม

(วาย) เชื่อมั่นว่าอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและครบถ้วนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการจะมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการแก้ไขความเสียเปรียบอย่างยิ่งทางสังคมของคนพิการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการด้านความเป็นพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยโอกาสที่เท่าเทียมกัน ทั้งในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว

ได้ตกลงกัน ดังนี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อที่ 1

ความมุ่งประสงค์

อนุสัญญานี้มีความมุ่งประสงค์เพื่อส่งเสริม คุ้มครองและประกันให้คนพิการทั้งปวง ได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน และส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด

คนพิการ หมายความว่ารวมถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือทางประสาทสัมผัสในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคนานัปการ จะกีดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิผลบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อที่ 2

นิยาม

เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้

"การสื่อสาร" หมายความว่ารวมถึง การสื่อสารด้วยภาษา การแสดงข้อความ อักษรเบรลล์ การสื่อสารด้วยการสัมผัส ตัวพิมพ์ขนาดใหญ่ สื่อผสมที่สามารถเข้าถึงได้ ตลอดจนสื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษร สื่อเสียงภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้อ่าน และช่องทาง วิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทางเลือก และการสื่อสารเสริม รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้

"ภาษา" หมายความว่ารวมถึง ภาษาพูด ภาษามือ และรูปแบบอื่นๆ ของภาษาที่ไม่ใช่เสียงพูด

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

"การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ" หมายถึง ความแตกต่าง การกีดกัน หรือการจำกัดบนพื้นฐานของความพิการซึ่งมีความมุ่งประสงค์ หรือ ส่งผลให้เป็นการเสื่อมเสียหรือทำให้ไร้ผลซึ่งการยอมรับ การอุปโภคหรือการใช้ สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองหรือด้านอื่นๆ รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

"การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุง ที่จำเป็นและเหมาะสมโดยไม่ก่อให้เกิดภาระอันเกินควรหรือเกินสัดส่วน เฉพาะ ในกรณีที่จำเป็นเพื่อประกันว่าคนพิการได้อุปโภคและใช้สิทธิมนุษยชนและ เสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

"การออกแบบที่เป็นสากล" หมายถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์สภาพแวดล้อม โปรแกรม และบริการที่ทุกคนสามารถใช้ได้ ในขอบเขตมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยไม่จำเป็นต้องดัดแปลง หรือออกแบบเป็นพิเศษ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความต้องการ จำเป็น "การออกแบบที่เป็นสากล" จะต้องไม่กีดกันออกไปซึ่งอุปกรณ์เครื่องช่วย คนพิการเฉพาะกลุ่ม

ข้อ 3

หลักการทั่วไป

หลักการของอนุสัญญานี้ มีดังนี้

(เอ) การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเอง รวมถึง เสรีภาพในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

- (บี) การไม่เลือกปฏิบัติ
- (ซี) การเข้ามีส่วนร่วมและเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิผลในสังคม
- (ดี) การเคารพความแตกต่างและการยอมรับว่าคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายของมนุษย์และมนุษยชาติ
- (อี) ความเท่าเทียมกันของโอกาส
- (เอฟ) ความสามารถในการเข้าถึง
- (จี) ความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิง
- (เอช) การเคารพขีดความสามารถของเด็กพิการที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและการเคารพสิทธิของเด็กพิการเพื่อสงวนรักษาอัตลักษณ์แห่งตน

ข้อ 4

พันธกรณีทั่วไป

1. รัฐภาคีรับที่จะประกันและส่งเสริมในการทำให้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการทั้งปวงกลายเป็นจริงอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใดๆ บนพื้นฐานจากความพิการ เพื่อการนี้รัฐภาคีรับที่จะดำเนินการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอ) ออกมาตรการทางกฎหมาย ทางปกครอง และมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อให้มีการปฏิบัติตามสิทธิที่รับรองไว้ในอนุสัญญานี้

(บี) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งการออกกฎหมายเพื่อแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย กฎระเบียบ จารีตประเพณี และทางปฏิบัติที่มีอยู่ ซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ

(ซี) คำนึงถึงการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของคนพิการในนโยบายและโปรแกรมทั้งปวง

(ดี) ละเว้นไม่เข้าร่วมในการกระทำหรือทางปฏิบัติใดๆ อันไม่สอดคล้องกับอนุสัญญานี้ และประกันว่าหน่วยงานและสถาบันของรัฐจะกระทำการ โดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

(อี) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความพิการโดยบุคคล องค์กร หรือวิสาหกิจเอกชนใดๆ

(เอฟ) รับที่จะดำเนินการหรือส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าบริการ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ออกแบบอย่างเป็นสากล ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญานี้ โดยควรให้มีการดัดแปลงน้อยที่สุดและเกิดค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ เพื่อส่งเสริมการจัดให้มีและใช้ประโยชน์ และเพื่อส่งเสริมการออกแบบที่เป็นสากล ในการพัฒนามาตรฐานและแนวทาง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(จ) รับที่จะดำเนินการหรือส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนา และส่งเสริมการจัดให้มีและการใช้เทคโนโลยีใหม่รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว อุปกรณ์และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่อคนพิการ ทั้งนี้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับเทคโนโลยีในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้

(เอช) จัดให้มีสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้แก่คนพิการเกี่ยวกับเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องมือ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ ตลอดจนความช่วยเหลือ บริการสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบอื่น

(ไอ) ส่งเสริมการฝึกอบรมผู้ประกอบการวิชาชีพและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับคนพิการให้ทราบถึงสิทธิที่รับรองไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ความช่วยเหลือและบริการตามที่ประกันไว้โดยสิทธิเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น

2. รัฐบาลแต่ละรัฐรับที่จะดำเนินมาตรการเกี่ยวกับสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ของตน และหากจำเป็นภายใต้กรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการทำให้สิทธิเหล่านี้กลายเป็นจริงอย่างเต็มที่โดยลำดับ โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ซึ่งมีผลใช้บังคับทันทีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

3. ในการพัฒนาและปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายเพื่ออนุวัติอนุสัญญานี้ และในกระบวนการตัดสินใจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคนพิการ ให้รัฐภาคีหารือกับคนพิการอย่างใกล้ชิด และให้คนพิการ รวมทั้งให้เด็กพิการได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันผ่านทางองค์กรที่เป็นผู้แทนของตน

4. อนุสัญญานี้จะไม่มีผลกระทบต่อบทบัญญัติใดๆ ที่เป็นประโยชน์ยิ่งกว่า ในการทำให้สิทธิของคนพิการกลายเป็นจริง และที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายของรัฐภาคีหรือกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลบังคับใช้ต่อรัฐนั้น ทั้งนี้ จะห้ามจำกัดหรือลดรอนสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานใดๆ ที่ได้รับการยอมรับหรือที่มีอยู่แล้วในรัฐภาคีของอนุสัญญานี้ตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบ หรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่าอนุสัญญานี้ไม่รับรองสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวหรือรับรองสิทธิหรือเสรีภาพนั้นในขอบเขตที่น้อยกว่า

5. ให้บทบัญญัติของอนุสัญญานี้ครอบคลุมถึงทุกส่วนของสหพันธรัฐโดยปราศจากข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นใดๆ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 5

ความเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ

1. รัฐภาคียอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันเบื้องหน้าและภายใต้กฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ
2. ให้รัฐภาคีห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งปวงเพราะเหตุแห่งความพิการ และประกันให้คนพิการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิผลจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุทั้งปวง
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมกันและจัดการเลือกปฏิบัติ ให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันว่าจะจัดให้มีการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล
4. มาตรการเฉพาะซึ่งจำเป็นในการเร่งหรือเพื่อให้บรรลุถึงความเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติแก่คนพิการต้องไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของอนุสัญญานี้

ข้อ 6

สตรีพิการ

1. รัฐภาคียอมรับว่าสตรีและเด็กพิการนั้นตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติอย่างทวีคูณ และในการนี้รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการเพื่อประกันว่าสตรีและเด็กหญิงพิการ จะได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และโดยเท่าเทียมกัน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันให้เกิดการพัฒนาความก้าวหน้าและการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สตรีอย่างเต็มที่เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลเหล่านี้จะสามารถใช้และอุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้

ข้อ 7

เด็กพิการ

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อประกันว่า เด็กพิการได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับเด็กอื่น

2. ในการดำเนินการทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กพิการ ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก

3. ให้รัฐภาคีประกันว่าเด็กพิการมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นโดยเสรีในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อตน ทั้งนี้ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กนั้นบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับเด็กอื่น และได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับวัยและความพิการ เพื่อให้สิทธิดังกล่าวบังเกิดผล

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ**ข้อที่ 8****การสร้างภาพลักษณ์**

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และมีผลทันทีเพื่อ

(เอ) สร้างภาพลักษณ์เกี่ยวกับคนพิการให้มีขึ้นในสังคม รวมทั้งในระดับครอบครัว และเสริมสร้างการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ

(บี) ต่อสู้กับเจตคติแบบเก่า อคติ และการปฏิบัติที่เป็นภัยต่อคนพิการ ซึ่งรวมถึงเจตคติ อคติและการปฏิบัติบนพื้นฐานของเพศและวัยในทุกด้านของการดำเนินชีวิต

(ซี) ส่งเสริมการตระหนักถึงความสามารถและการมีส่วนร่วมของคนพิการต่อสังคม

2. มาตรการเพื่อการนี้รวมถึง

(เอ) ริเริ่มและคงไว้ซึ่งการรณรงค์สร้างความตระหนักแก่สาธารณะที่มีประสิทธิภาพ เพื่อ

(1) ปลุกฝังการยอมรับในสิทธิของคนพิการ

(2) ส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกและเพิ่มความตระหนักทางสังคมต่อคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(3) ส่งเสริมการยอมรับทักษะ ข้อดี และความสามารถของคนพิการและการยอมรับการมีส่วนร่วมสนับสนุนของคนพิการต่อสถานที่ทำงานและตลาดแรงงาน

(บี) เสริมสร้างเจตคติในการเคารพสิทธิของคนพิการในทุกระดับการศึกษา รวมทั้งในเด็กตั้งแต่วัยเยาว์

(ซี) สนับสนุนให้องค์กรสื่อทั้งปวงเสนอภาพลักษณ์ขององค์กรคนพิการในลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้

(ดี) ส่งเสริมโปรแกรมการฝึกอบรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคนพิการและสิทธิของคนพิการ

ข้อ 9

ความสามารถในการเข้าถึง

1. เพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตอยู่ได้โดยอิสระและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของการดำเนินชีวิต รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง สารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบริการอื่นที่เปิดหรือที่จัดให้แก่สาธารณะทั้งในเมืองและในชนบท ทั้งนี้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น มาตรการเหล่านี้ซึ่งรวมถึงการบ่งชี้ และ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

การจัดอุปสรรคและข้อกีดกันต่อความสามารถในการเข้าถึง ซึ่งจะใช้บังคับกับ

(เอ) อาคาร ถนน การขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ รวมถึงโรงเรียน บ้าน สถานบริการทางการแพทย์ และสถานที่ทำงาน

(บี) บริการสารสนเทศ การสื่อสาร และบริการอื่นๆ รวมถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์และบริการในกรณีฉุกเฉิน

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมดังนี้

(เอ) พัฒนา ประกาศใช้ และตรวจสอบติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติขั้นต่ำ เพื่อการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เปิดหรือที่จัดให้แก่สาธารณะ

(บี) ประกันว่าองค์กรภาคเอกชนซึ่งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่เปิดหรือจัดหาแก่สาธารณะจะคำนึงถึงแง่มุมทุกด้านของการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับคนพิการ

(ซี) จัดการฝึกอบรมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับปัญหาการเข้าถึงที่คนพิการเผชิญอยู่

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ดี) จัดให้มีสัญลักษณ์ที่เป็นอักษรเบรลล์ และในรูปแบบที่อ่านและเข้าใจได้ง่ายไว้ในอาคารและสถานที่ที่เปิดให้แก่สาธารณะ

(อี) จัดให้มีรูปแบบความช่วยเหลือที่เป็นสิ่งมีชีวิต และเป็นสื่อกลาง รวมถึงคนนำทาง ผู้อ่าน และล่ามภาษามือมืออาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงอาคาร และสถานที่ที่เปิดให้แก่สาธารณะ

(เอฟ) ส่งเสริมรูปแบบที่เหมาะสมอื่นๆ ของความช่วยเหลือ และการสนับสนุนแก่คนพิการเพื่อประกันให้คนพิการเข้าถึงสารสนเทศ

(จี) ส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต

(เฮช) ส่งเสริมการออกแบบ การพัฒนา การผลิต และการจำหน่าย เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้ตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม เพื่อให้เกิดการเข้าถึงเทคโนโลยีและระบบดังกล่าวด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำสุด

ข้อ 10

สิทธิในชีวิต

รัฐภาคียืนยันว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่มีมาแต่กำเนิดในการมีชีวิต และจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อให้คนพิการสามารถอุปโภคสิทธิดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ**ข้อ 11****สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงและสถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม**

รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อป้องกันการคุ้มครองและความปลอดภัยของคนพิการในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม และการเกิดขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ข้อ 12**การยอมรับอย่างเท่าเทียมกันเบื้องต้นกฎหมาย**

1. รัฐภาคียืนยันว่าคนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลเบื้องต้นกฎหมายในทุกแห่งหน
2. ให้รัฐภาคียอมรับว่าคนพิการอุปโภคความสามารถทางกฎหมายในทุกด้านของการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น
3. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการจัดให้คนพิการเข้าถึงการสนับสนุนที่ตนต้องการในการใช้ความสามารถทางกฎหมาย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

4. ให้รัฐภาคีประกันว่ามาตรการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางกฎหมายจะให้การปกป้องที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เพื่อป้องกันการไร้ความสามารถนั้นไปในทางที่ผิด ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มาตรการปกป้องดังกล่าวจะต้องประกันให้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางกฎหมายนั้น เคารพสิทธิ เจตนาปรารถน และความประสงค์ของบุคคลนั้น ปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อนและอิทธิพลที่เกินควร อีกทั้งต้องได้สัดส่วนและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของบุคคล โดยจะบังคับใช้ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และจะต้องมีการทบทวนเป็นระยะโดยหน่วยงานที่มีอำนาจซึ่งมีความเป็นอิสระและเป็นกลางหรือองค์กรทางตุลาการ มาตรการปกป้องดังกล่าวจะต้องได้สัดส่วนกับระดับที่มาตรการกระทบต่อสิทธิและส่วนได้ส่วนเสียของบุคคลนั้น

5. ภายใต้บทบัญญัติของข้อนี้ ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เพื่อประกันสิทธิที่เท่าเทียมกันของคนพิการในการเป็นเจ้าของหรือรับทรัพย์สินมรดก การควบคุมเรื่องการเงินของตนเอง และการเข้าถึงเงินกู้ธนาคาร การจำนอง และสินเชื่อทางการเงินในรูปแบบอื่นอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งต้องประกันว่าคนพิการจะไม่ถูกลิดรอนทรัพย์สินตามอำเภอใจ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 13

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

1. ให้รัฐภาคีประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ซึ่งรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในเรื่องกระบวนการพิจารณา และความช่วยเหลือที่เหมาะสมตามวัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการแสดงบทบาทของคนพิการในฐานะผู้มีส่วนร่วมโดยตรงและโดยอ้อม รวมทั้งในฐานะเป็นพยานในกระบวนการพิจารณาทางกฎหมายทั้งปวง รวมทั้งในขั้นตอนการสอบสวน และกระบวนการเบื้องต้นอื่นๆ
2. เพื่อประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการ ให้รัฐภาคีส่งเสริมการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ทำงานในด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ข้อ 14

เสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล

1. ให้รัฐภาคีประกันให้คนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(เอ) อุบัติเหตุสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล

(บี) ไม่ถูกลิดรอนเสรีภาพของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือตามอำเภอใจ และการลิดรอนเสรีภาพใดๆ จะต้องสอดคล้องกับกฎหมาย และไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม ความพิการที่มีอยู่ย่อมไม่เป็นเหตุแห่งการลิดรอนสิทธิเสรีภาพ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. ให้รัฐภาคีประกันว่าหากคนพิการถูกกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติโดยกระบวนการใดๆ พวกเขาจะมีสิทธิได้รับหลักประกันที่สอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และจะได้รับการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับความมุ่งประสงค์และหลักการของอนุสัญญานี้ รวมทั้งการได้รับการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

ข้อ 15

เสรีภาพจากการถูกทรมาน หรือการลงโทษ หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

1. บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์ โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้
2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงทางกฎหมาย ทางปกครอง ทางศาล หรือ มาตรการอื่นๆ ที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกันคนพิการจากการเป็นเหยื่อของการกระทำทรมาน ปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 16

เสรีภาพจากการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงทางกฎหมาย ทางปกครอง สังคม การศึกษา และมาตรการอื่นที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อคุ้มครองคนพิการทั้งภายในและนอกเขตแดนจากการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ในทุกรูปแบบ รวมถึงการกระทำเช่นว่าบนพื้นฐานของเพศสภาพ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อป้องกันการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ด้วยการประกันให้มีรูปแบบความช่วยเหลือ และการสนับสนุนที่เหมาะสมและคำนึงถึงเพศและวัยแก่คนพิการและครอบครัว และผู้ดูแล รวมทั้งการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและการศึกษาว่าด้วยการหลีกเลี่ยง ตระหนักและรายงานเหตุการณ์การถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ให้รัฐภาคีประกันว่าการบริการให้ความคุ้มครองจะคำนึงถึงวัย เพศสภาพ และความพิการของบุคคล

3. เพื่อป้องกันมิให้เกิดการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ให้รัฐภาคีประกันว่าสิ่งอำนวยความสะดวก และโปรแกรม ที่ออกแบบเพื่อให้บริการคนพิการจะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จากหน่วยงานอิสระ

4. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงในการส่งเสริมการฟื้นคืน การฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และการรับรู้ และการคืนสู่สังคมของคนพิการ ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิด ไม่ว่าจะในรูปแบบใดๆ รวมถึงโดยการจัดให้มีบริการให้ความคุ้มครองการฟื้นคืน และการคืนสู่สังคมเช่นว่านั้นจะต้องเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดี การเคารพตนเอง ศักดิ์ศรีและการอยู่ได้ด้วยตนเองของบุคคล และคำนึงถึงความต้องการจำเป็นเฉพาะตามเพศสภาพและวัยของบุคคลด้วย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

5. ให้รัฐภาคีจัดทำกฎหมายและนโยบายที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงกฎหมายและนโยบายสำหรับสตรีและเด็กเป็นการเฉพาะ เพื่อประกันว่าการถูกแสวงประโยชน์ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดที่เกิดขึ้นจะได้รับการพิสูจน์ทราบ สอบสวน และฟ้องร้องดำเนินคดีต่อไปได้ในกรณีที่เหมาะสม

ข้อ 17

การคุ้มครองบูรณภาพของบุคคล

คนพิการทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพในบูรณภาพทางร่างกายและจิตใจของตนบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 18

เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติ

1. ให้รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการที่จะมีเสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน เสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัยของตนเอง และการถือสัญชาติบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น รวมทั้งโดยการประกันให้คนพิการ

(เอ) มีสิทธิในการได้และเปลี่ยนแปลงสัญชาติ และจะต้องไม่ถูกถอนสัญชาติตามอำเภอใจหรือเพราะเหตุแห่งความพิการ

(บี) ไม่ถูกไล่ออกจากการมีสิทธิที่จะได้รับครอบครองและใช้เอกสารสัญชาติของตน หรือเอกสารอื่นเกี่ยวกับบัตรประจำตัวหรือดำเนินขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมืองที่จำเป็นในการโยกย้ายถิ่นฐานได้ ทั้งนี้เพราะเหตุแห่งความพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ซี) ย่อมออกจากประเทศใดๆ รวมทั้งประเทศของตนได้โดยเสรี

(ดี) ไม่ถูกกีดรอนสิทธิในการเดินทางเข้าประเทศของตนตามอำเภอใจ หรือเพราะเหตุแห่งความพิการ

2. เด็กพิการจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังจากเกิด และจะมีสิทธิตั้งแต่เกิด ในการมีชื่อ มีสิทธิที่จะได้มาซึ่งสัญชาติ และในขอบเขตที่เป็นไปได้ที่สุด สิทธิที่จะรู้จัก และได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตนในขอบเขตที่เป็นไปได้ที่สุด

ข้อ 19

การอยู่ได้โดยอิสระและการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ ยอมรับสิทธิเท่าเทียมกันของคนพิการทั้งหลาย ในการอยู่อาศัยในชุมชน โดยสามารถเลือกได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น และจะดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมที่เอื้อให้คนพิการได้อุปโภคสิทธินี้ได้อย่างเต็มที่ และการเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในชุมชน รวมทั้งประกันว่า

(เอ) คนพิการมีโอกาสเลือกสถานที่อยู่อาศัย ทั้งสถานที่ตั้งและบุคคลที่ตนต้องการอาศัยอยู่ด้วยบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และไม่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในที่อาศัยที่มีการจัดเตรียมให้เฉพาะเท่านั้น

(บี) คนพิการจะสามารถเข้าถึงบริการในระดับต่างๆ ทั้งบริการภายในเคสสถาน บริการที่พักอาศัย และบริการสนับสนุนอื่นๆ ในชุมชน รวมถึงความ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ช่วยเหลือส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนและการป้องกันการถูกทำให้โดดเดี่ยวหรือแบ่งแยกออกจากชุมชน

(ซี) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนที่จัดไว้สำหรับประชาชนทั่วไปจะต้องจัดไว้สำหรับคนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของคนพิการ

ข้อ 20

การเคลื่อนไหวส่วนบุคคล

ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกันการเคลื่อนไหวส่วนบุคคลสำหรับคนพิการอย่างเป็นอิสระที่เป็นไปได้สูงสุด รวมทั้ง

(เอ) การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคลของคนพิการในลักษณะ และเวลาที่คนพิการเลือก และในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้

(บี) การอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงเครื่องช่วยการเคลื่อนไหว เครื่องมือ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบความช่วยเหลือที่เป็นสิ่งมีชีวิตและสื่อกลาง รวมทั้งทำให้สิ่งดังกล่าวอยู่ในราคาที่คนพิการสามารถจ่ายได้

(ซี) การจัดการฝึกอบรมด้านทักษะการเคลื่อนไหวให้แก่คนพิการ และแก่เจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่ทำงานกับคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ด) การสนับสนุนให้องค์กรที่ผลิตเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องมือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ คำนึงถึงทุกแง่มุมของการเคลื่อนไหวสำหรับคนพิการ

ข้อ 21

เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น และการเข้าถึงสารสนเทศ

ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันให้คนพิการสามารถใช้สิทธิในการมีเสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น รวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา ได้รับ และเผยแพร่สารสนเทศ และความคิดบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และโดยผ่านรูปแบบการสื่อสารทั้งปวงที่คนพิการเลือก ตามที่ได้นิยามไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญานี้ โดยรวมถึง

(เอ) การจัดให้มีสารสนเทศที่มีไว้สำหรับประชาชนทั่วไปแก่คนพิการในรูปแบบ และเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้และเหมาะสมต่อความพิการในรูปแบบต่างๆ ภายในเวลาที่เหมาะสม และไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม

(บี) การยอมรับและอำนวยความสะดวกการใช้ภาษามือ อักษรเบรลล์ การสื่อสารทางเลือก และการสื่อสารเสริม และช่องทางวิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทั้งปวงที่สามารถเข้าถึงได้ที่คนพิการเลือกในการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐ

(ซี) การเร่งรัดองค์กรภาคเอกชนซึ่งให้บริการประชาชนโดยทั่วไป รวมถึงบริการผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สารสนเทศและบริการในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ดี) การสนับสนุนให้สื่อมวลชน รวมทั้งผู้ให้บริการสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต จัดทำบริการของตนให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้

(อี) การยอมรับและส่งเสริมการใช้ภาษามือ

ข้อ 22**การเคารพความเป็นส่วนตัว**

1. คนพิการไม่ว่าจะมีสถานที่อยู่อาศัยหรือการจัดที่อยู่อาศัยลักษณะใดจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคสสถาน หรือการติดต่อทางจดหมาย หรือการสื่อสารชนิดอื่นโดยพลการ หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกลบหลู่เกียรติยศและชื่อเสียงโดยมิชอบด้วยกฎหมายมิได้ คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการถูกแทรกแซงหรือถูกลบหลู่ดังกล่าว

2. ให้รัฐภาคีคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 23**การเคารพในการสร้างครอบครัวและสถาบันครอบครัว**

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิผลและเหมาะสม เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกด้านที่เกี่ยวกับการสมรส ครอบครัว ความเป็นบิดามารดา และความสัมพันธ์ต่างๆ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยประกันว่า

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอ) สิทธิของคนพิการทั้งปวงที่ถึงวัยสมรสให้สามารถสมรสและสร้างครอบครัวได้บนพื้นฐานของความยินยอมพร้อมใจ และโดยอิสระของผู้เจตนาจะสมรสกัน

(บี) สิทธิของคนพิการในการตัดสินใจได้อย่างอิสระและอย่างมีความรับผิดชอบในการกำหนดจำนวนบุตรและการเว้นระยะการมีบุตร และให้เข้าถึงสารสนเทศที่เหมาะสมกับวัย การให้ความรู้เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ และการวางแผนครอบครัวย่อมได้รับการยอมรับ และจัดให้มีวิธีการที่ช่วยให้คนพิการสามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้

(ซี) คนพิการรวมทั้งเด็กพิการ คงไว้ซึ่งความสามารถในการเจริญพันธุ์บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

2. ให้รัฐภาคีประกันสิทธิและความรับผิดชอบของคนพิการในเรื่องการปกครองบุตร การปกป้องบุตร การได้รับมอบหมายให้ดูแลบุตร และการรับบุตรบุญธรรม หรือรูปแบบใดๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ปรากฏในกฎหมายภายในในทุกกรณีประโยชน์สูงสุดของเด็กจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ให้รัฐภาคีให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่คนพิการในการทำหน้าที่รับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร

3. ให้รัฐภาคีประกันว่าเด็กพิการมีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในด้านชีวิตครอบครัว และเพื่อให้สามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้จริง และเพื่อป้องกันการปกปิด ทอดทิ้ง ละเลย และพรากเด็กพิการจากครอบครัว รัฐภาคีจะดำเนินการเพื่อจัดให้มี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

สารสนเทศ การบริการ และการสนับสนุนที่ครอบคลุม และตั้งแต่แรกเริ่มแก่เด็ก พิการและครอบครัว

4. ให้รัฐภาคีประกันว่าเด็กจะไม่ถูกแยกจากบิดามารดา โดยขัดต่อความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่จะกำหนดโดยหน่วยงานที่มีอำนาจว่าการแยกเช่นนี้จำเป็นเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยสอดคล้องกับกฎหมายและวิธีพิจารณาที่ใช้บังคับอยู่ ทั้งนี้ การกำหนดเช่นนี้อาจถูกทบทวนได้โดยทางศาล ในทุกกรณี เด็กย่อมไม่ถูกแยกจากบิดามารดาเพราะเหตุแห่งความพิการไม่ว่าของเด็กหรือของบิดา หรือของมารดา หรือของทั้งบิดาและมารดา

5. ในกรณีที่ครอบครัวใกล้ชิดไม่สามารถดูแลเด็กพิการได้ ให้รัฐภาคีดำเนินการพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กพิการได้รับการดูแลทางเลือกภายในครอบครัวขยายของเด็กนั้น แต่หากยังไม่อาจเป็นไปได้ก็ให้ได้รับการดูแลแบบครอบครัวภายในชุมชนที่เด็กพิการดังกล่าวอาศัยอยู่

ข้อ 24

การศึกษา

1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการด้านการศึกษา และเพื่อให้สามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้จริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน ให้รัฐภาคีประกันการมีระบบการศึกษาแบบเรียนร่วมในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมุ่งเพื่อ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอ) การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์และการสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนอย่างเต็มที่ และการเสริมสร้างการเคารพในสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐานและความหลากหลายของมนุษย์

(บี) การให้คนพิการได้พัฒนาบุคลิกภาพ พรสวรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ของตน รวมทั้งความสามารถด้านจิตใจและร่างกายให้ถึงศักยภาพสูงสุด

(ซี) การให้คนพิการสามารถเข้ามีส่วนร่วมในสังคมเสรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้สามารถใช้สิทธินี้ได้จริง ให้รัฐภาคีประกันว่า

(เอ) คนพิการจะไม่ถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาทั่วไปเพราะเหตุแห่งความพิการ และเด็กพิการนั้นจะไม่ถูกกีดกันจากการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษา และโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพราะเหตุแห่งความพิการ

(บี) คนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาแบบเรียนร่วมที่มีคุณภาพ และโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

(ซี) คนพิการจะได้รับความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลกับความต้องการของแต่ละบุคคล

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ดี) คนพิการได้รับการสนับสนุนตามที่ต้องการในระบบการศึกษาทั่วไป เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพแก่คนพิการนั้น

(อี) มีการจัดมาตรการสนับสนุนเฉพาะบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการ และการพัฒนาทางสังคมอย่างสูงสุด และสอดคล้องกับเป้าหมายการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างเต็มที่

3. ให้รัฐภาคีดำเนินการให้คนพิการสามารถเรียนรู้ทักษะในการพัฒนาชีวิตและทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถเข้าร่วมในการศึกษาได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียม และในฐานะเป็นสมาชิกของชุมชน เพื่อการนี้ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมอันรวมถึง

(เอ) การส่งเสริมการเรียนอักษรเบรลล์ ตัวอักษรทางเลือกอื่น ช่องทางวิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทางเลือกและการสื่อสารเสริม และทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและเคลื่อนไหว และการส่งเสริมการสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบพี่เลี้ยง

(บี) การส่งเสริมให้มีการเรียนภาษามือ และการสนับสนุนเอกลักษณ์ทางภาษาของชุมชนคนหูหนวก

(ซี) การประกันว่าการให้การศึกษาแก่บุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กตาบอดหูหนวก หรือตาบอดหูหนวกจะมีภาษาและวิธีสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับแต่ละบุคคล และในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาทางสังคมได้อย่างสูงสุด

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

4. เพื่อเป็นการช่วยประกันการใช้สิทธินี้ได้จริงในประการดังกล่าว ให้รัฐภาคี ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อจ้างครู รวมทั้งครูพิการที่มีความชำนาญในการ ใช้ภาษามือและ/หรืออักษรเบรลล์ และจะฝึกอบรมผู้ประกอบการวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานในทุกระดับการศึกษา การฝึกอบรมดังกล่าวจะบรรจุการตระหนัก เรื่องความพิการไว้และการใช้ช่องทาง วิธีการ และรูปแบบการสื่อสารทางเลือก และการสื่อสารเสริมที่เหมาะสม เทคนิค สื่อ และวิธีการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุน คนพิการ

5. ให้รัฐภาคีประกันว่าคนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ การศึกษาผู้ใหญ่ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตปราศจากการ เลือกปฏิบัติและบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น เพื่อการนี้ ให้รัฐภาคีประกัน ว่าจะจัดให้มีความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลแก่คนพิการ

ข้อ 25

สุขภาพ

รัฐภาคียอมรับว่าคนพิการมีสิทธิในการอุปโภคมาตรฐานสาธารณสุขที่สูงสุด เท่าที่จะหาได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ ให้รัฐภาคี ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันให้คนพิการเข้าถึงบริการด้าน สาธารณสุขโดยคำนึงถึงเพศสภาพ รวมถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้รัฐภาคี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอ) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือที่สามารถจ่ายได้สำหรับคนพิการในระดับคุณภาพและมาตรฐานเช่นเดียวกับที่จัดให้บุคคลอื่น รวมถึงบริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และโปรแกรมสาธารณสุขที่มีให้กับประชาชนทั่วไป

(บี) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับความพิการรวมทั้งการบ่งชี้และช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มอย่างเหมาะสม และการบริการที่จัดให้เพื่อจำกัดระดับความพิการให้น้อยที่สุดและป้องกันไม่ให้เกิดความพิการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ รวมทั้งในเด็กและผู้สูงอายุ

(ซี) จัดให้มีบริการด้านสุขภาพเหล่านี้ ให้อยู่ใกล้เคียงมากที่สุดกับชุมชนที่คนพิการอาศัยอยู่เท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งในพื้นที่ชนบท

(ดี) กำหนดให้บุคลากรทางการแพทย์ให้การดูแลคนพิการด้วยคุณภาพเดียวกันกับที่ให้แก่คนอื่น ๆ รวมถึงบนพื้นฐานของความยินยอมโดยสมัครใจ และโดยได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสร้างความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี การอยู่ได้ด้วยตนเอง และความต้องการจำเป็นของคนพิการโดยวิธีฝึกอบรมและประกาศใช้มาตรฐานจรรยาบรรณสำหรับการดูแลสุขภาพโดยภาครัฐและเอกชน

(อี) ห้ามการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการประกันสุขภาพและการประกันชีวิต ซึ่งต้องจัดให้ได้อย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผล และในกรณีการประกันชีวิต ให้เป็นไปตามกฎหมายภายในของรัฐบาลนั้นที่กำหนดให้มีการประกันชีวิตได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอฟ) ป้องกันการปฏิเสธการดูแลด้านสุขภาพหรือการบริการด้านสุขภาพหรืออาหารและสารเหลวโดยเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการ

ข้อ 26

การส่งเสริมสมรรถภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

1. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล รวมถึงการสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้คนพิการสามารถบรรลุ และรักษาความเป็นอิสระได้อย่างสูงสุดเต็มความสามารถทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และการอาชีพ และการรวมเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิต เพื่อการนี้ ให้รัฐภาคีจัดบริการและโปรแกรมด้านการส่งเสริมสมรรถภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพ การว่างงาน การศึกษา และบริการสังคม ในลักษณะที่บริการและโปรแกรมเหล่านี้

(เอ) เริ่มดำเนินการตั้งแต่ในระยะแรกสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และบนพื้นฐานการประเมินความต้องการจำเป็นและจุดแข็งของแต่ละบุคคลโดยหลักสหวิชาชีพ

(บี) สนับสนุนการมีส่วนร่วมในชุมชนและการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนและทุกด้านของสังคม โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจของคนพิการ และจัดไว้ให้ใกล้เคียงกับชุมชนที่คนพิการอาศัยอยู่เท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งในพื้นที่ชนบท

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. ให้รัฐภาคีส่งเสริมการพัฒนาการฝึกอบรมขั้นต้นและต่อเนื่องสำหรับนักวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านบริการส่งเสริมสมรรถภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ
3. ให้รัฐภาคีส่งเสริมการจัดให้มีไว้ การให้ความรู้ และการใช้อุปกรณ์ และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ออกแบบสำหรับคนพิการซึ่งต่างล้วนเกี่ยวเนื่องกับการส่งเสริมสมรรถภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ข้อ 27

งานและการจ้างงาน

1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการในการทำงานบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้รวมถึงสิทธิในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานที่ตนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกโดยอิสระ และได้รับการยอมรับในตลาดแรงงาน และทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิดกว้างทำงานร่วมกัน และที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ให้รัฐภาคีปกป้อง และส่งเสริมให้การใช้สิทธิของคนพิการในการทำงานดังกล่าวเป็นจริง รวมถึงสำหรับผู้ซึ่งได้รับความพิการในระหว่างการทำงาน โดยการดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสม รวมถึงการตรากฎหมาย

(เอ) ห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน รวมถึงเงื่อนไขในการคัดเลือกบุคคล การว่าจ้าง และการจ้างงาน การจ้างงานอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน และสภาพการทำงาน ที่ถูกสุขอนามัยและปลอดภัย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(บี) คุ้มครองสิทธิของคนพิการ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ในการมีเงื่อนไขการทำงานที่เป็นธรรมและเอื้อประโยชน์ต่อคนพิการ รวมทั้งโอกาสที่เท่าเทียมกัน และค่าตอบแทนการทำงานที่เท่ากันสำหรับเนื้องานที่เท่ากัน ความปลอดภัยและเงื่อนไขการทำงานที่ถูกสุขอนามัย รวมถึงการคุ้มครองจากการถูกคุกคาม และการจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน

(ซี) ประกันว่าคนพิการสามารถใช้สิทธิด้านแรงงานและสภาพแรงงาน บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(ดี) ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงโปรแกรมแนะแนวอาชีพ และแนะแนวทั่วไป บริการจัดหางาน และการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

(อี) ส่งเสริมโอกาสการจ้างงานและความก้าวหน้าในอาชีพสำหรับคนพิการ ในตลาดแรงงาน รวมทั้งความช่วยเหลือในการหางานได้งาน และคงสภาพการจ้างงาน รวมทั้งการกลับเข้าทำงาน

(เอฟ) ส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระการเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนาสหกรณ์ และการเริ่มธุรกิจของตนเอง

(จี) ว่าจ้างคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานภาครัฐ

(เอช) ส่งเสริมการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานภาคเอกชนด้วยนโยบาย และมาตรการที่เหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงโปรแกรมที่เป็นมาตรการเชิงบวก สิ่งจูงใจ และมาตรการอื่นๆ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ไอ) ประกันให้มีการจัดให้ความช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลแก่คนพิการในสถานที่ทำงาน

(เจ) ส่งเสริมให้คนพิการได้รับประสบการณ์ทำงานในตลาดแรงงานเปิด

(เค) ส่งเสริมให้มีโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และวิชาชีพ การรักษาตำแหน่งงาน และการกลับเข้าทำงานสำหรับคนพิการ

2. ให้รัฐภาคีประกันว่าคนพิการย่อมไม่ถูกนำลงไปเป็นทาสหรือไม่ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส และจะได้รับการคุ้มครองจากการถูกเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ ทั้งนี้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 28

มาตรฐานความเป็นอยู่และความคุ้มครองทางสังคมอย่างเพียงพอ

1. รัฐภาคียอมรับถึงสิทธิของคนพิการในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เพียงพอสำหรับตนและครอบครัว รวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ และสภาพการครองชีพที่ดีอย่างต่อเนื่อง และให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อปกป้องและส่งเสริมให้สิทธินี้เกิดขึ้นได้จริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความพิการ

2. รัฐภาคียอมรับถึงสิทธิของคนพิการในการได้รับความคุ้มครองทางสังคม และการอุปโภคสิทธิอื่น โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ และให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนเพื่อปกป้องและส่งเสริมให้สิทธินี้เกิดขึ้นได้จริง ทั้งนี้รวมถึงมาตรการดังนี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอ) ประกันการเข้าถึงบริการน้ำสะอาดโดยคนพิการอย่างเท่าเทียม และประกันการเข้าถึงบริการอุปกรณ์ต่างๆ และความช่วยเหลืออื่นสำหรับความต้องการจำเป็นอันเกี่ยวเนื่องกับความพิการที่เหมาะสม และที่สามารถจ่ายได้

(บี) ประกันการเข้าถึงโปรแกรมการคุ้มครองทางสังคม และโปรแกรมลดความยากจนสำหรับคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรี และเด็กหญิงพิการ และผู้สูงอายุที่พิการ

(ซี) ประกันว่าคนพิการและครอบครัวของคนพิการที่มีสภาพความเป็นอยู่ยากจน สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับความพิการ รวมถึงการฝึกอบรมที่เพียงพอ การให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทางการเงิน และการให้ความดูแลชั่วคราว

(ดี) ประกันการเข้าถึงโปรแกรมสวัสดิการที่อยู่อาศัยของรัฐสำหรับคนพิการ

(อี) ประกันการเข้าถึงโปรแกรมและสิทธิประโยชน์หลังการเกษียณอายุสำหรับคนพิการอย่างเท่าเทียม

ข้อ 29

การมีส่วนร่วมทางการเมืองและเรื่องสาธารณะ

ให้รัฐภาคีประกันสิทธิทางการเมืองของคนพิการและการอุปโภคสิทธิดังกล่าว บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และให้ดำเนินการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(เอ) ประกันว่าคนพิการสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองและเรื่องสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มที่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งโดยทางตรงหรือโดยผ่านผู้แทนที่ได้รับเลือกอย่างอิสระ รวมถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการในการออกเสียงและได้รับเลือกตั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

(1) ประกันให้กระบวนการออกเสียง สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียงเหมาะสมเข้าถึงได้ เข้าใจ และใช้งานได้ง่าย

(2) คุ้มครองสิทธิของคนพิการในการออกเสียงด้วยการลงคะแนนลับในการเลือกตั้งและการลงประชามติ โดยปราศจากการคุกคาม และสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทุกตำแหน่ง และในทุกระดับของภาครัฐ จัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีเครื่องช่วยความพิการใหม่ๆ ตามความเหมาะสม

(3) รับรองให้คนพิการมีเสรีภาพในการแสดงเจตนาสมัครเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเพื่อการนี้อนุญาตให้บุคคลที่คนพิการเลือกเองช่วยเหลือในการลงคะแนนเสียง หากจำเป็นและตามที่คนพิการร้องขอ

(บี) ส่งเสริมอย่างแข็งขันให้เกิดสภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในสาธารณกิจ อันรวมถึง

(1) การมีส่วนร่วมในองค์กรพัฒนาเอกชน และสมาคมที่ทำงานด้านสาธารณะ และด้านการเมืองของประเทศ รวมทั้งในกิจกรรมและการบริหารของพรรคการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(2) ก่อตั้งและร่วมกับองค์กรคนพิการ ในการเป็นผู้แทนของคนพิการ ในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

ข้อ 30

การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม นันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ และกีฬา

1. รัฐภาคียอมรับในสิทธิของคนพิการในการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อประกันว่าคนพิการ

(เอ) เข้าถึงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

(บี) เข้าถึงรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร และกิจกรรมอื่นๆ ทางวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

(ซี) เข้าถึงสถานที่ที่จัดแสดงวัฒนธรรมหรือบริการ อาทิ โรงละคร พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ห้องสมุด และบริการด้านท่องเที่ยว และทั้งนี้ในขอบเขตที่จะทำได้ สามารถเข้าถึงอนุสรณ์สถาน และสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมของชาติ

2. ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้คนพิการมีโอกาสได้พัฒนา และใช้ศักยภาพของตนทางด้านการสร้างสรรค์งาน ด้านศิลปะ และสติปัญญา ไม่เพียงแต่เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น แต่ยังเพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่สังคมอีกด้วย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

3. ให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมทั้งปวงโดยสอดคล้อง หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อประกันว่ากฎหมายต่างๆ ที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ไม่เป็นการกีดกันที่ไม่สมเหตุสมผล หรือเลือกปฏิบัติต่อการเข้าถึงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมโดยคนพิการ

4. ให้คนพิการมีสิทธิได้รับการยอมรับ และส่งเสริมอัตลักษณ์เฉพาะด้านวัฒนธรรมและภาษา รวมถึงภาษามือและวัฒนธรรมของคนหูหนวก ทั้งนี้บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

5. เพื่อให้คนพิการได้มีส่วนร่วมบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในกิจกรรมด้านนันทนาการ การผ่อนคลายยามว่าง และกีฬา ให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสมดังนี้

(เอ) กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการเท่าที่จะเป็นไปได้มากที่สุด ในกิจกรรมกีฬาทั่วไปทุกระดับ

(บี) ประกันให้คนพิการมีโอกาสจัด พัฒนา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา และนันทนาการเฉพาะของคนพิการแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะความพิการ และเพื่อการนี้ส่งเสริมการจัดให้มีการสอน การฝึกอบรมและทรัพยากรที่เหมาะสมบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(ซี) ประกันให้คนพิการสามารถเข้าถึงสถานที่จัดกีฬา นันทนาการ และท่องเที่ยว

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(ดี) ประกันให้เด็กพิการสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกับเด็กอื่นในกิจกรรมการเล่น นันทนาการ และการผ่อนคลายยามว่าง และกีฬาโดยรวมถึงกิจกรรมเหล่านั้นในระบบโรงเรียน

(อี) ประกันให้คนพิการเข้าถึงบริการจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว การผ่อนคลายยามว่างและกีฬา

ข้อ 31**สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล**

1. รัฐบาลที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมสารสนเทศที่เหมาะสม รวมถึงข้อมูลทางสถิติและวิจัย เพื่อให้สามารถจัดทำและดำเนินการตามนโยบาย เพื่อให้อนุสัญญานี้เกิดผล กระบวนการรวบรวม และเก็บรักษาสารสนเทศนี้ต้อง

(เอ) สอดคล้องกับมาตรการปกป้องทางกฎหมาย รวมถึงกฎหมายคุ้มครองข้อมูล เพื่อประกันการรักษาความลับ และการเคารพในความเป็นส่วนตัวของคนพิการ

(บี) สอดคล้องกับปทัสถานที่ยอมรับกันเ็นทางระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และหลักจรรยาบรรณในการรวบรวมและใช้สถิติ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. สารสนเทศที่เก็บรวบรวมตามข้อนี้ จะได้รับการจำแนกอย่างเหมาะสม และใช้เพื่อช่วยประเมินผลการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้อนุสัญญานี้ และใช้เพื่อบ่งชี้และแก้ไขข้อบกพร่องที่คนพิการเผชิญอยู่ในการใช้สิทธิของตน
3. ให้รัฐภาคีรับผิดชอบในการเผยแพร่สถิติเหล่านี้ และประกันว่าคนพิการและบุคคลอื่นๆ สามารถเข้าถึงสถิติได้

ข้อ 32

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

1. รัฐภาคียอมรับถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ และการส่งเสริมความร่วมมือเช่นนั้น เพื่อสนับสนุนให้ความพยายามระดับประเทศ บรรลุความมุ่งประสงค์ และวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ได้จริง และจะดำเนินการที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลในเรื่องนี้ระหว่างและในหมู่รัฐ และหากเหมาะสมในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับองค์การระหว่างประเทศและภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การของคนพิการ มาตรการเหล่านี้อาจรวมถึง

(เอ) การประกันว่าความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึงโปรแกรมพัฒนา
ระหว่างประเทศที่ครอบคลุมคนพิการ และคนพิการสามารถเข้าถึงได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

(บี) การอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพ รวมถึงการแลกเปลี่ยนและการแบ่งปันสารสนเทศ ประสบการณ์ โปรแกรม การฝึกอบรม และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

(ซี) การอำนวยความสะดวกในความร่วมมือในการวิจัย และการเข้าถึง ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(ดี) การจัดความช่วยเหลือด้านวิชาการและเศรษฐกิจ รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและแบ่งปันเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้ และโดยการถ่ายโอนเทคโนโลยี ทั้งนี้ หากเหมาะสม

2. บทบัญญัติของข้อนี้ไม่มีผลกระทบต่อพันธกรณีของรัฐในการปฏิบัติตามพันธกรณีของตนภายใต้อนุสัญญานี้

ข้อ 33

การอนุวัติและการตรวจสอบติดตามระดับประเทศ

1. ภายใต้ระบบการจัดองค์กรของตน ให้รัฐภาคีกำหนดหน่วยประสานงานหลัก หนึ่งหน่วยงาน หรือมากกว่าหนึ่งหน่วยงานภายในภาครัฐ เพื่อกิจการที่เกี่ยวข้องกับการอนุวัติตามอนุสัญญานี้ และจะต้องให้ความสำคัญในการจัดตั้งหรือแต่งตั้งกลไกการประสานงานภายในรัฐบาล เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ และในระดับต่างๆ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. ภายใต้ระบบกฎหมายและระบบการปกครองของตน ให้รัฐภาคีรักษาเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง แต่งตั้งหรือจัดตั้งโครงสร้างภายในประเทศ รวมถึงกลไกอิสระหนึ่งหน่วยงานหรือมากกว่าหากเหมาะสม เพื่อส่งเสริม คุ้มครอง และติดตามการอนุวัติตามอนุสัญญาในการแต่งตั้งหรือจัดตั้งกลไกดังกล่าว ให้รัฐภาคีคำนึงถึงหลักการที่เกี่ยวกับสถานะและหน้าที่ของสถาบันระดับประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

3. ภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการและองค์การผู้แทนของคนพิการจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการตรวจสอบติดตามการดำเนินงาน

ข้อ 34

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ

1. ให้จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการขึ้นคณะหนึ่ง (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "คณะกรรมการ") ซึ่งจะปฏิบัติตามหน้าที่ที่ระบุไว้

2. เมื่ออนุสัญญานี้เริ่มมีผลบังคับใช้ คณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิสิบสองคน ภายหลังจากที่มีการยื่นสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารเพิ่มอีกหกสิบประเทศ องค์ประกอบของคณะกรรมการจะเพิ่มขึ้นได้อีกหกคน ทำให้คณะกรรมการมีจำนวนได้มากที่สุดถึงสิบแปดคน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

3. สมาชิกของคณะกรรมการจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเฉพาะตัว และต้องเป็นผู้มีศีลธรรมสูงมีความสามารถและประสบการณ์ที่เป็นที่ยอมรับในสาขาภายใต้ อนุสัญญานี้ เมื่อมีการเสนอชื่อผู้เข้ารับการเลือกตั้ง ให้รัฐภาคีคำนึงถึงบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในข้อ 4 วรรค 3 ของอนุสัญญานี้

4. สมาชิกของคณะกรรมการจะได้รับการเลือกตั้งจากรัฐภาคี โดยพิจารณาถึงการกระจายตามเขตภูมิศาสตร์อย่างเป็นธรรม และการตั้งผู้แทนตามอารยธรรมที่มีรูปแบบแตกต่างกัน ตลอดจนตามระบบกฎหมายหลักการเป็นตัวแทนเพศสภาพที่สมดุล และการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความพิการ

5. ในการประชุมของที่ประชุมรัฐภาคี สมาชิกของคณะกรรมการจะได้รับการเลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับจากบัญชีรายชื่อบุคคลที่เสนอชื่อโดยรัฐภาคี รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจเสนอชื่อบุคคลหนึ่งคนจากบรรดาคณาชาติของตนเองในการประชุมของที่ประชุมรัฐภาคี ในการประชุมดังกล่าว ซึ่งองค์ประชุมจะต้องประกอบด้วย รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้จำนวนสองในสาม บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็น คณะกรรมการจะต้องเป็นผู้ได้รับคะแนนเสียงจำนวนสูงสุดและเป็นเสียงข้างมาก โดยเด็ดขาดของคะแนนเสียงจากผู้แทนรัฐภาคีที่เข้าประชุมและออกเสียง

6. การเลือกตั้งครั้งแรกจะกระทำขึ้นภายในไม่เกินหกเดือนหลังจากที่อนุสัญญานี้ เริ่มมีผลบังคับใช้ อย่างน้อยที่สุดสี่เดือนก่อนวันเลือกตั้งของแต่ละครั้ง เลขานุการสหประชาชาติจะจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลทั้งปวง ตามที่ได้รับการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

เสนอชื่อนั้นเรียงตามลำดับอักษร โดยระบุถึงรัฐภาคีซึ่งได้เสนอชื่อบุคคลเหล่านั้น และจะเสนอบัญชีนั้นต่อรัฐภาคี

7. สมาชิกของคณะกรรมการจะทำการเลือกตั้งขึ้นเพื่อดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลาสี่ปี โดยมีสิทธิได้รับเลือกตั้งใหม่อีกครั้งในทันทีที่หมดวาระ อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งสำหรับสมาชิกทั้งหมดที่เลือกตั้งขึ้นคราวแรกให้สิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดสองปีนับจากการเลือกตั้งในคราวแรกนั้น โดยรายชื่อของสมาชิกทั้งหมดดังกล่าวจะทำการคัดเลือกด้วยการจับสลากโดยประธานที่ประชุมตามอ้างอิงถึงในวรรค 5 ของข้อนี้

8. การเลือกตั้งสมาชิกในคณะกรรมการเพิ่มจำนวนหกคน ให้จัดให้มีขึ้นในวาระการเลือกตั้งปกติโดยเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องซึ่งระบุไว้ในข้อนี้

9. หากสมาชิกคนใดคนหนึ่งของคณะกรรมการ ตายหรือลาออก หรือแจ้งว่าตนไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ดี รัฐภาคีซึ่งเป็นผู้เสนอชื่อสมาชิกผู้นั้น จะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นซึ่งมีคุณสมบัติพร้อมตามบทบัญญัติอันระบุไว้ในข้อนี้เพื่อให้ดำรงตำแหน่งแทนในระยะเวลาที่เหลือ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

10. คณะกรรมการจะกำหนดระเบียบข้อบังคับการประชุมของตนเอง
11. เลขาธิการสหประชาชาติจะจัดเจ้าหน้าที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของคณะกรรมการภายใต้อนุสัญญานี้ และให้เรียกประชุมคณะกรรมการเป็นครั้งแรก
12. โดยความเห็นชอบของสมัชชาสหประชาชาติ สมาชิกของคณะกรรมการนี้ จะได้รับค่าตอบแทนจากแหล่งการเงินของสหประชาชาติตามข้อกำหนดและเงื่อนไข ซึ่งสมัชชาสหประชาชาติพิจารณากำหนดโดยคำนึงถึงความสำคัญของภาระรับผิดชอบของคณะกรรมการ
13. สมาชิกของคณะกรรมการมีสิทธิได้รับการอำนวยความสะดวก เอกสิทธิ์และความคุ้มกันที่ให้แก่สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ที่ปฏิบัติภารกิจเพื่อสหประชาชาติตามที่กำหนดไว้ในหมวดที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสหประชาชาติ

ข้อ 35

การจัดทำรายงานของรัฐภาคี

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เกี่ยวกับมาตรการในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้ และความคืบหน้าในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการ โดยผ่านเลขาธิการสหประชาชาติ ทั้งนี้ภายในระยะเวลาสองปีหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้กับรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. หลังจากนั้น ให้รัฐภาคีส่งรายงานฉบับต่อไปอย่างน้อยทุกๆ สี่ปี และเมื่อใดก็ตามที่คณะกรรมการร้องขอ
3. ให้คณะกรรมการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน
4. รัฐภาคีซึ่งส่งรายงานฉบับเริ่มแรกที่สมบูรณ์ไปยังคณะกรรมการแล้ว ไม่จำเป็นต้องรายงานข้อมูลที่ได้กล่าวไปแล้วซ้ำในรายงานฉบับต่อไป เมื่อมีการจัดเตรียมรายงานต่อคณะกรรมการ รัฐภาคีจะพิจารณาจัดเตรียมรายงานโดยกระบวนการที่เปิดกว้างและโปร่งใส และให้คำนึงถึงข้อบัญญัติที่กำหนดไว้ใน ข้อ 4 วรรค 3 ของอนุสัญญานี้
5. รายงานอาจจะบ่งชี้ถึงความยากลำบากซึ่งกระทบต่อระดับความสำเร็จที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้

ข้อ 36

การพิจารณารายงาน

1. รายงานแต่ละฉบับจะได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการ ซึ่งจะให้ข้อเสนอแนะและข้อแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับรายงานตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร และจะส่งต่อไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง รัฐภาคีอาจตอบข้อมูลใดที่ตนเลือกไปยังคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจร้องขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอนุวัติการตามอนุสัญญานี้เพิ่มเติมจากรัฐภาคี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. ถ้ารัฐภาคีส่งรายงานช้ากว่ากำหนด คณะกรรมการอาจแจ้งต่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องถึงความจำเป็นในการตรวจสอบการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้บนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ที่คณะกรรมการมีอยู่ ถ้ารัฐภาคีนั้นไม่ส่งรายงานที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาสามเดือนหลังจากการที่ได้รับแจ้งให้คณะกรรมการเชิญรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการตรวจสอบนี้ด้วย ถ้ารัฐภาคีส่งรายงานที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของวรรคหนึ่งของข้อนี้จะนำมาใช้บังคับ

3. เลขาธิการสหประชาชาติจะเปิดโอกาสให้รัฐภาคีทุกประเทศสามารถเข้าถึงรายงาน

4. ให้รัฐภาคีเปิดโอกาสให้สาธารณชนในประเทศของตนสามารถเข้าถึงรายงานและเปิดโอกาสให้เข้าถึงข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะทั่วไปที่เกี่ยวกับรายงานเหล่านี้

5. หากพิจารณาว่าเหมาะสม ให้คณะกรรมการนำส่งรายงานของรัฐภาคีไปยังทบวงการชำนัญพิเศษ กองทุน และโปรแกรมต่างๆ ของสหประชาชาติ และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งคำร้องหรือขอระบุความต้องการคำแนะนำทางวิชาการหรือความช่วยเหลือที่ระบุในรายงาน พร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ (ถ้ามี) เกี่ยวกับคำร้องหรือขอระบุความต้องการเหล่านี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 37

ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีและคณะกรรมการ

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐร่วมมือกับคณะกรรมการ และช่วยเหลือสมาชิกของคณะกรรมการในการดำเนินการตามอาณัติให้บรรลุผลสำเร็จ
2. ในความสัมพันธ์กับรัฐภาคี คณะกรรมการจะคำนึงถึงหนทาง และวิธีการเพิ่มประสิทธิผลของประเทศในการอนุวัติการตามอนุสัญญานี้ ซึ่งรวมถึงผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อ 38

ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการกับหน่วยงานอื่น ๆ

เพื่อให้การอนุวัติการตามอนุสัญญานี้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านที่อยู่ภายใต้อนุสัญญานี้

(เอ) ทบวงการชำนัญพิเศษและองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติ มีสิทธิที่จะมีตัวแทนในการพิจารณาการอนุวัติการตามบทบัญญัติเหล่านั้นของอนุสัญญานี้ ภายในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้น คณะกรรมการอาจเชิญทบวงการชำนัญพิเศษและองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติตามที่เห็นสมควร เพื่อให้คำแนะนำในฐานะผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการอนุวัติการตามอนุสัญญาในเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น คณะกรรมการอาจเชิญทบวงการชำนัญพิเศษและองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติให้เสนอรายงาน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

เกี่ยวกับการอนุวัติตามอนุสัญญาในเรื่องที่อยู่ภายในขอบข่ายกิจกรรมขององค์กรดังกล่าว

(บี) หากเหมาะสม ในการปฏิบัติตามขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของตน คณะกรรมการจะหารือกับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จัดตั้งขึ้น โดยสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อประกันว่าแนวทางในการจัดทำรายงานข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะนำไปมีความสอดคล้องกันและหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนและทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ

ข้อ 39

รายงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการจะรายงานต่อสมัชชาสหประชาชาติและคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมเป็นประจำทุกๆ สองปี เกี่ยวกับกิจกรรมของคณะกรรมการและอาจทำข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะนำไป โดยพิจารณาจากรายงานและสารสนเทศที่ได้รับจากรัฐภาคีเป็นฐานข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะนำไปเช่นว่านั้น ต้องรวมอยู่ในรายงานของคณะกรรมการ พร้อมทั้งข้อสังเกตจากรัฐภาคี (ถ้ามี)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 40

ที่ประชุมของรัฐภาคี

1. รัฐภาคีจะต้องประชุมอย่างสม่ำเสมอในที่ประชุมของรัฐภาคี เพื่อพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุวัติตามอนุสัญญานี้

2. ภายในเวลาไม่เกินหกเดือนหลังจากที่อนุสัญญานี้เริ่มมีผลบังคับใช้ เลขาธิการสหประชาชาติจะเรียกประชุมที่ประชุมของรัฐภาคี การประชุมครั้งต่อไป เลขาธิการสหประชาชาติจะเรียกประชุมทุกๆ สองปี หรือตามมติที่ประชุมของรัฐภาคี

ข้อ 41

การเก็บรักษาอนุสัญญา

เลขาธิการสหประชาชาติเป็นผู้เก็บรักษาอนุสัญญานี้

ข้อ 42

การลงนาม

อนุสัญญานี้จะเปิดให้ทุกรัฐ และองค์การร่วมระดับภูมิภาคลงนามได้ที่สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก นับแต่วันที่ 30 มีนาคม พ. ศ. 2550

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 43

ความยินยอมให้ผูกพัน

อนุสัญญานี้ จะต้องได้รับการสัตยาบันโดยรัฐที่ได้ลงนามในอนุสัญญา และได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการโดยองค์การรวมตัวระดับภูมิภาคที่ได้ลงนามในอนุสัญญา อนุสัญญานี้จะเปิดให้มีการภาคยานุวัติโดยรัฐหรือองค์การรวมตัวระดับภูมิภาคใดๆ ที่ไม่ได้ลงนามในอนุสัญญา

ข้อ 44

องค์การรวมตัวระดับภูมิภาค

1. "องค์การรวมตัวระดับภูมิภาค" หมายถึง องค์การที่ประกอบด้วย รัฐอธิปไตยของภูมิภาคหนึ่งๆ ซึ่งรัฐสมาชิกได้ถ่ายโอนอำนาจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามอนุสัญญานี้ให้กับองค์การระดับภูมิภาคดังกล่าวแล้ว องค์การต่างๆ ดังกล่าวจะต้องประกาศในตราสารยืนยันอย่างเป็นทางการ หรือภาคยานุวัติสาร ถึงขอบเขตอำนาจของตนในเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นภายใต้อนุสัญญานี้ หลังจากนั้น องค์การดังกล่าวจะต้องแจ้งไปยังผู้เก็บรักษาอนุสัญญาให้ทราบถึงการแก้ไขที่สำคัญเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของตน

2. การอ้างถึง "รัฐภาคี" ในอนุสัญญานี้จะใช้กับองค์การดังกล่าวภายในขอบเขตอำนาจขององค์การนั้นๆ

3. ภายใต้ความมุ่งประสงค์ของข้อ 45 วรรค 1 และข้อ 47 วรรค 2 และ 3 จะไม่นับรวมถึงตราสารที่ยื่นโดยองค์การรวมตัวระดับภูมิภาค

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

4. องค์การรวมตัวระดับภูมิภาค ในเรื่องที่อยู่ในขอบเขตอำนาจของตนอาจใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมของรัฐภาคี โดยจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมดเท่ากับจำนวนรัฐสมาชิกทั้งหมดที่เป็นภาคีอนุสัญญานี้ องค์การ จะไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงหากรัฐสมาชิกใดขององค์การใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงของตนและในทางกลับกัน

ข้อ 45

การเริ่มมีผลบังคับใช้

1. อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่สามสิบถัดจากวันที่ได้มีการยื่นสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ยี่สิบ
2. สำหรับแต่ละรัฐหรือองค์การรวมตัวระดับภูมิภาคที่ได้ให้สัตยาบันยืนยันอย่างเป็นทางการหรือได้ภาคยานุวัติอนุสัญญาภายหลังจากที่ได้มีการยื่นสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ยี่สิบ อนุสัญญานี้จะเริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่สามสิบนับถัดจากวันที่ได้ยื่นสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารของตน

ข้อ 46

ข้อสงวน

1. ห้ามตั้งข้อสงวนที่ไม่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ที่หมายและความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้
2. อาจถอนข้อสงวนในเวลาใดก็ได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 47

การแก้ไข

1. รัฐภาคีใดๆ อาจเสนอข้อแก้ไขอนุสัญญานี้และยื่นต่อเลขาธิการสหประชาชาติ หลังจากนั้นเลขาธิการสหประชาชาติ จะต้องส่งข้อแก้ไขที่เสนอมารัฐภาคีทั้งหลาย พร้อมกับคำร้องขอให้รัฐภาคีระบุว่า รัฐภาคีนั้นเห็นชอบให้จัดประชุมที่ประชุมของรัฐภาคีเพื่อความมุ่งประสงค์ในการพิจารณาและลงคะแนนเสียงต่อข้อเสนอ นั้นหรือไม่ ในกรณีที่อยู่ในสี่เดือนนับจากวันที่ได้แจ้งข้อเสนอเช่นนั้น มีรัฐภาคี จำนวนอย่างน้อยที่สุดหนึ่งในสามเห็นชอบกับการจัดประชุมเช่นนั้น เลขาธิการ สหประชาชาติจะจัดให้มีการประชุมภายใต้การอุปถัมภ์ของสหประชาชาติ ข้อแก้ไขใดๆ ที่รับรองโดยรัฐภาคีส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมและลงคะแนนเสียงในที่ประชุม จะต้องเสนอต่อสมัชชาสหประชาชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบ

2. ข้อแก้ไขที่ได้มีการรับเอาและเห็นชอบตามวรรคหนึ่งของข้อนี้จะเริ่มมี ผลบังคับใช้ในวันที่สามสิบถัดจากวันที่ได้มีการยื่นตราสารยอมรับข้อแก้ไขด้วย คะแนนเสียงข้างมากจำนวนสองในสามของรัฐภาคี ณ วันที่รับเอาข้อแก้ไขดังกล่าว นั้น หลังจากนั้นข้อเสนอแก้ไขจะมีผลบังคับใช้สำหรับรัฐภาคีใด ณ วันที่สามสิบ ถัดจากวันที่รัฐภาคีนั้นยื่นตราสารยอมรับข้อแก้ไข การแก้ไขจะถูกพันธเฉพาะ รัฐภาคีที่ยอมรับข้อแก้ไขนั้น

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

3. หากที่ประชุมรัฐภาคีมีฉันทามติ ข้อแก้ไขที่ได้มีการรับเอาและเห็นชอบตามวรรคหนึ่งของข้อนี้ ซึ่งเกี่ยวเนื่องเฉพาะกับข้อ 34 ข้อ 38 ข้อ 39 และข้อ 40 จะเริ่มมีผลบังคับใช้ต่อรัฐภาคีทั้งปวง ณ วันที่สามสิบถัดจากวันที่รัฐภาคีนั้นยื่นตราสารยอมรับข้อแก้ไข ข้อแก้ไขจะผูกพันเฉพาะรัฐภาคีที่ยอมรับข้อแก้ไขนั้น

ข้อ 48

การบอกเลิก

รัฐภาคีอาจบอกเลิกอนุสัญญานี้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การบอกเลิกจะมีผลหนึ่งปีหลังจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแจ้ง

ข้อ 49

รูปแบบที่เข้าถึงได้

ตัวบทของอนุสัญญานี้จะต้องจัดให้มีอยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

ข้อ 50

ตัวบทที่ถูกต้อง

ตัวบทฉบับภาษาอาหรับ จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปนของ
อนุสัญญานี้มีความถูกต้องเท่าเทียมกัน

เพื่อเป็นประจักษ์แก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มซึ่งลงนามข้างท้ายนี้ ซึ่งได้รับการมอบ
อำนาจโดยชอบจากรัฐบาลของตนได้ลงนามในอนุสัญญานี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

หน้าว่าง

ภาคผนวก ข.

ข้อคิดเห็นทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ

ข้อที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (General comment No. ๒ (๒๐๑๔))

Article ๙ : Accessibility

หน้าว่าง

Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Distr.: General
11 April 2014
ADVANCE UNEDITED
VERSION

Original: English

Committee on the Rights of Persons with Disabilities

Eleventh session

31 March – 11 April 2014

General comment No. 2 (2014)

Article 9: Accessibility

I. Introduction

1. Accessibility is a precondition for persons with disabilities to live independently and participate fully and equally in society. Without access to the physical environment, to transportation, to information and communication, including information and communications technologies and systems, and to other facilities and services open or provided to the public, persons with disabilities would not have equal opportunities for participation in their respective societies. It is no coincidence that accessibility is one of the principles on which the Convention on the Rights of Persons with Disabilities is based (art. 3 (f)). Historically, the persons with disabilities movement has argued that access to the physical environment and public transport for persons with disabilities is a precondition for freedom of movement, as guaranteed under article 13 of the Universal Declaration of Human Rights and article 12 of the International Covenant on Civil and Political Rights. Similarly, access to information and communication is seen as a precondition for freedom of opinion and expression, as guaranteed under article 19 of the Universal Declaration of Human Rights and article 19, paragraph 2, of the International Covenant on Civil and Political Rights.

2. Article 25 (c) of the International Covenant on Civil and Political Rights enshrines the right of every citizen to have access, on general terms of equality, to public service in his or her country. The provisions of this article could serve as a basis to incorporate the right of access into the core human rights treaties.

3. The International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination guarantees everyone the right of access to any place or service intended for use by the general public, such as transport hotels, restaurants, cafes, theatres and parks (art. 5 (f)). Thus, a precedent has been established in the international human rights legal framework for viewing the right to access as a right per se. Admittedly, for members of different racial or ethnic groups, the barriers to free access to places and services open to the public were the result of prejudicial attitudes and a readiness to use force in preventing access to spaces that were physically accessible. However, persons with disabilities face technical and environmental, or in most cases, the human-built environmental barriers such as staircases at the entrances of buildings, the absence of lifts in multi-floor buildings and a

lack of information in accessible formats. The built environment always relates to social and cultural development as well as customs, therefore the human-made environment is under full control of society. Such artificial barriers are often the result of a lack of information and technical know-how rather than a conscious will to prevent persons with disabilities from accessing places or services intended for use by the general public. In order to introduce policies allowing better accessibility for persons with disabilities, it is necessary to change attitudes towards persons with disabilities in order to fight against stigma and discrimination through ongoing education efforts, awareness-raising, cultural campaigns and communication.

4. The International Covenant on Civil and Political Rights and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination clearly establish the right of access as part of international human rights law. Accessibility should be viewed as a disability-specific reaffirmation or social aspect of the right of access. The Convention on the Rights of Persons with Disabilities includes accessibility as one of its key underlying principles — a vital precondition for the effective and equal enjoyment of different civil, political, economic, social and cultural rights by persons with disabilities. Accessibility should be viewed in the context of equality and non-discrimination. In addition, it can be viewed as part of investing in society as well and could be seen as an integral part of the sustainable development agenda.

5. While different people and organizations understand differently what Information and Communication Technology (ICT) mean, they all acknowledge that ICT is an umbrella term which includes any information and communication device or application and its content. Such a definition encompasses a wide range of access technologies, such as radio, television, satellites, mobile phones, fixed lines, computers, network hardware and software. The importance of ICT lies in its ability to open up a wide range of services, transform existing services and create greater demand for access to information and knowledge, particularly in underserved and excluded populations, such as persons with disabilities. Article 12 of the International Telecommunication Regulations (Dubai, 2012) enshrines the right for persons with disabilities to access international telecommunication services, taking into account the relevant International Telecommunication Union (ITU) Recommendations. The provision of this article could serve as a basis to reinforce State parties' national legislative frameworks.

6. In its general comment No. 5 (1994), the Committee on Economic, Social and Cultural Rights evoked the duty of States parties to implement the United Nations Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. The Standard Rules also highlight the significance of the accessibility of the physical environment, transport, information and communication for the equalization of opportunities for persons with disabilities. The concept is developed in rule No. 5, in which accessibility to the physical environment, information and communication are targeted as areas for priority actions for States. Significance of accessibility can be also derived from the General comment No. 14 (2000) of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (para.12). In its general comment No. 9 (2006) on the rights of children with disabilities, the Committee on the Rights of the Child emphasizes the fact that the physical inaccessibility of public transportation and other facilities, including governmental buildings, shopping areas and recreational facilities, is a major factor in the marginalization and exclusion of children with disabilities and markedly compromises their access to services, including health and education. The importance of accessibility was reiterated by that Committee in its general comment No. 17 (2013) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts (art. 31).

7. The *World Report on Disability* (2011), published by the World Health Organization and the World Bank within the framework of the largest consultation ever with the active

involvement of hundreds of professionals in the field of disability, stresses that the built environment, transport systems and information and communication are often inaccessible to persons with disabilities (*World Disability Report: Summary*, p. 10). Persons with disabilities are prevented from enjoying some of their basic rights, such as the right to seek employment or the right to health care, due to a lack of accessible transport. The level of implementation of accessibility laws remains low in many countries and persons with disabilities are often denied their right to freedom of expression due to inaccessible information and communication. Even in countries where sign language interpretation services exist for deaf persons, the number of qualified interpreters is usually too low and due to the fact that these interpreters also have to individually travel to clients making them too expensive to meet the increasing demand for their services. Persons with intellectual and psychosocial disabilities as well as deaf-blind persons face barriers in attempting to access information and communication due to lack of it in easy-to-read formats, and alternative and augmentative modes. They also face barriers when attempting to access services, due to prejudices and lack of adequate training of the staff that provides those services.

8. The report *Making Television Accessible* (2011) written by the International Telecommunication Union in cooperation with the Global Initiative for Inclusive ICTs (G3ICT) highlights that a significant proportion of the 1 billion people who live with some form of disability are unable to enjoy the audio-visual content. This lack of accessibility stems from the inaccessibility of content, information and/or devices necessary for them to access these services.

9. Accessibility was recognized by the mainstream ICT community since the first phase of the World Summit on Information Society in 2003. Introduced and driven by disability community, such concept was incorporated in the Summit Declaration of Principles, in which paragraph 25 says “25. The sharing and strengthening of global knowledge for development can be enhanced by removing barriers to equitable access to information for economic, social, political, health, cultural, educational, and scientific activities and by facilitating access to public domain information, including by universal design and the use of assistive technologies”.

10. The Committee on the Rights of Persons with Disabilities has considered accessibility as one of the key issues in each of the ten dialogues it has held until the drafting process of this General Comment with States parties to consider their initial reports. The concluding observations have all contained recommendations concerning accessibility. One common challenge has been the lack of an adequate monitoring mechanism to ensure the practical implementation of accessibility standards and relevant legislation. In some States parties, monitoring was the responsibility of local authorities that lacked the technical knowledge and the human and material resources to ensure effective implementation. Another common challenge has been the lack of training provided to the relevant stakeholders and insufficient involvement of persons with disabilities and their representative organizations in the process of ensuring access to the physical environment, transport, information and communication.

11. The Committee on the Rights of Persons with Disabilities has also addressed the issue of accessibility in its jurisprudence. In the case of *Szilvia Nyusti, Péter Takács and Tamás Fazekas v. Hungary* (communication No. 1/2010, Views adopted on 16 April 2013), the Committee was of the view that all services open or provided to the public must be accessible in accordance with the provisions of article 9 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. The State party was called upon to ensure that blind persons had access to automatic teller machines (ATMs). The Committee recommended, inter alia, that the State party should establish “minimum standards for the accessibility of banking services provided by private financial institutions for persons with visual and other types of

impairments”, “create a legislative framework with concrete, enforceable and time-bound benchmarks for monitoring and assessing the gradual modification and adjustment by private financial institutions of previously inaccessible banking services provided by them into accessible ones” and “ensure that all newly procured ATMs and other banking services are fully accessible for persons with disabilities” (para. 10.2 (a)).

12. Given these precedents and the fact that accessibility is indeed a vital precondition for persons with disabilities to participate fully and equally in society and effectively enjoy all their human rights and fundamental freedoms, the Committee finds it necessary to adopt a general comment on article 9 of the Convention on accessibility, in accordance with its rules of procedure and the established practice of the human rights treaty bodies.

II. Normative content

13. Article 9 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities stipulates that, “to enable persons with disabilities to live independently and participate fully in all aspects of life, States parties shall take appropriate measures to ensure to persons with disabilities access, on an equal basis with others, to the physical environment, to transportation, to information and communications, including information and communications technologies and systems, and to other facilities and services open or provided to the public, both in urban and in rural areas”. It is important that accessibility is addressed in all its complexity, encompassing the physical environment, transportation, information and communication, and services. The focus is no longer on legal personality and the public or private nature of those who own buildings, transport infrastructure, vehicles, information and communication, and services. As long as goods, products and services are open or provided to the public, they must be accessible to all, regardless of whether they are owned and/or provided by a public authority or a private enterprise. Persons with disabilities should have equal access to all goods, products and services that are open or provided to the public in a manner that ensures their effective and equal access and respects their dignity. This approach stems from the prohibition against discrimination; denial of access should be considered to constitute a discriminatory act, regardless of whether the perpetrator is a public or private entity. Accessibility should be provided to all persons with disabilities, regardless of the type of impairment, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status, their legal or social status, gender or age. Accessibility should especially take into account the gender and age perspectives for persons with disabilities.

14. Article 9 of the Convention clearly enshrines accessibility as the precondition for persons with disabilities to live independently, participate fully and equally in society, and have unrestricted enjoyment of all their human rights and fundamental freedoms on an equal basis with others. Art. 9 has roots in existing human rights, such as in art. 25 (c) of the International Covenant on Civil and Political Rights on the right to equal access to public services and in art. 5 f) of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination on the right to access any place or service for public use. When these two core human rights treaties have been adopted, the internet which has changed the world dramatically did not exist yet. CRPD is the first human right treaty of the 21st century to address access to the ICT in this regard it does not create new rights for persons with disability only. Furthermore the notion of equality in international law has changed during the last decades. The conceptual shift from formal equality to substantive equality has an impact on state parties’ duties. The obligation to provide accessibility is an essential part of this new duty to respect, protect and fulfil equality rights. Accessibility should therefore be considered in the context of the right to access, seen from the specific perspective of disability. The right to access for persons with disabilities is ensured through

strict implementation of accessibility standards. Barriers in the existing objects, facilities, goods, services aimed at or open to the public shall be removed gradually in a systematic and more importantly, a continuously monitored manner, with the aim of achieving full accessibility.

15. The strict application of universal design to all new goods, products, facilities, technologies and services should ensure full, equal and unrestricted access for all potential consumers, including persons with disabilities, in a way that takes full account of their inherent dignity and diversity. It should contribute to the creation of an unrestricted chain of movement for an individual from one space to another, including movement inside particular spaces, with no barriers. Persons with disabilities and other users should be able to move in barrier-free streets, enter accessible low-floor vehicles, access information and communication, and enter and move inside universally designed buildings, using technical aids and live assistance where necessary. The application of universal design does not automatically eliminate the need for technical aids. Its application to a building from the initial design stage helps to make construction much less costly: making a building accessible from the outset might not increase the total cost of construction at all in many cases, or the cost may increase minimally in some cases. On the other hand, the cost of subsequent adaptations in order to make a building accessible may be more considerable in some cases, especially with certain historical buildings. Initial application of universal design is more economical, but the potential costs of subsequent removal of the barriers may not be used as an excuse to avoid the obligation to remove the barriers to accessibility gradually.

16. Accessibility of information and communication, including information and communications technology (ICT), should also be achieved from the outset because subsequent adaptations to the Internet and ICT may increase costs. It is therefore more economical to incorporate mandatory ICT accessibility features from the earliest stages of design and production from the earliest stages of design and construction. Application of the universal design makes the society accessible for all human beings, not just persons with disabilities. It is also significant that article 9 explicitly imposes on States parties the duty to ensure accessibility both in urban and in rural areas. Evidence has shown that accessibility is usually better in bigger cities than in remote, less developed rural areas, although extensive urbanization can sometimes also create additional new barriers that prevent access for persons with disabilities, in particular to the built environment, transport and services as well as more sophisticated info-communication services in heavily populated, bustling urban areas. In both urban and rural areas, there should be access available for persons with disabilities to those natural and heritage parts of the physical environment that the public can enter and enjoy.

17. Article 9, paragraph 1, requires States parties to identify and eliminate obstacles and barriers to accessibility, *inter alia*, to:

- (a) Buildings, roads, transportation and other indoor and outdoor facilities, including schools, housing, medical facilities, and workplaces;
- (b) Information, communications and other services, including electronic services and emergency services.

The above- mentioned “other indoor and outdoor facilities” should *inter alia* include facilities of law enforcement agencies, tribunals and prisons, social institutions, areas of social interactions, recreation, cultural, religious, political and sport activities and shopping establishments. “Other services” should *inter alia* include facilities of post, banking, telecommunication and information services.

18. Article 9, paragraph 2, stipulates the measures States parties must take in order to develop, promulgate and monitor the implementation of minimum national standards for

the accessibility of facilities and services open or provided to the public. These standards shall be in accordance with other state parties' standards to ensure their interoperability with regard to the free movement within the framework of the liberty of movement and nationality (article 18) of persons with disabilities. States parties are also required to take measures to ensure that private entities that offer facilities and services that are open or provided to the public take into account all aspects of accessibility for persons with disabilities (art. 9, para. 2 (b)).

19. Since a lack of accessibility is often the result of insufficient awareness and technical know-how, article 9 requires that States parties provide training to all stakeholders on accessibility for persons with disabilities (para. 2 (c)). Article 9 does not attempt to enumerate the relevant stakeholders: any exhaustive list should include the authorities that issue building permits, broadcasting boards and ICT, chambers of engineers, designers, architects, urban planners, transport authorities, service providers, members of the academic community and persons with disabilities and their organizations- DPO's. Training should be provided not just to those designing goods, services and products, but also to those who actually produce them. In addition, strengthening the direct involvement of persons with disabilities in product development would improve the understanding of existing needs and the effectiveness of accessibility tests. Ultimately, it is the builders on the construction site who make a building accessible or not. It is important to put in place training and monitoring systems for all these groups in order to ensure the practical application of accessibility standards.

20. Movement and orientation in buildings and other places open to the public can be a challenge for some persons with disabilities if there is no adequate signage, accessible information and communication or support services. Article 9, paragraphs 2 (d) and (e), therefore provide that buildings and other places open to the public should have signage in Braille and in easy-to-read and understand forms, and that live assistance and intermediaries, including guides, readers and professional sign-language interpreters should be provided to facilitate accessibility. Without such signage, accessible information and communication and support services, orientation and movement in and through buildings may become impossible for many persons with disabilities, especially those experiencing cognitive fatigue.

21. Without access to information and communication, enjoyment of freedom of thought and expression and many other basic rights and freedoms for persons with disabilities may be seriously undermined and restricted. Article 9, paragraphs 2 (f) and (g), of the Convention therefore provide that States parties should promote live assistance and intermediaries, including guides, readers and professional sign language interpreters (section (e)), promote other appropriate forms of assistance and support to persons with disabilities to ensure their access to information, and promote access for persons with disabilities to new information and communications technologies and systems, including the Internet, through the application of mandatory accessibility standards. Information and communication should be available in easy- to- read formats, alternative and augmentative modes and methods to persons with disabilities who use such formats modes and methods.

22. New technologies can be used to promote the full and equal participation of persons with disabilities in society, but only if they are designed and produced in a way that ensures their accessibility. New investments, research production should contribute to eliminating inequality, not to the creation of new barriers. Article 9, paragraph 2 (h), therefore calls on States parties to promote the design, development, production and distribution of accessible information and communications technologies and systems at an early stage, so that these technologies and systems become accessible at minimum cost. The use of hearing enhancement systems including ambient assistive systems to assist hearing aid and induction loop users, and passenger lifts pre-equipped to allow use by persons with

disabilities during the emergency building evacuations constitute just some of the examples of technological advancements in the service of accessibility.

23. Since accessibility is a precondition for persons with disabilities to live independently, as provided for in article 19 of the Convention, and to participate fully and equally in society, denial of access to the physical environment, transportation, including information and communication technologies, and facilities and services open to the public should be viewed in the context of discrimination. Taking “all appropriate measures, including legislation, to modify or abolish existing laws, regulations, customs and practices that constitute discrimination against persons with disabilities” (art. 4, para. 1 (b)) constitutes the main general obligation for all States parties. “States parties shall prohibit all discrimination on the basis of disability and guarantee to persons with disabilities equal and effective legal protection against discrimination on all grounds” (art. 5, para. 2). “In order to promote equality and eliminate discrimination, States parties shall take all appropriate steps to ensure that reasonable accommodation is provided” (art. 5, para. 3).

24. A clear distinction should be drawn between the obligation to ensure access to all newly designed, built or produced objects, infrastructure, goods, products and services and the obligation to remove barriers and ensure access to the existing physical environment and existing transportation, information and communication, and services open to the general public. Another of the States parties’ general obligations is to “undertake or promote research and development of universally designed goods, services, equipment and facilities, as defined in article 2 of the Convention, which should require the minimum possible adaptation and the least cost to meet the specific needs of a person with disabilities, to promote their availability and use, and to promote universal design in the development of standards and guidelines” (art. 4, para. 4 (f)). All new objects, infrastructure, facilities, goods, products and services have to be designed in a way that makes them fully accessible for persons with disabilities, in accordance with the principles of universal design. States parties are obliged to ensure that persons with disabilities have access to the existing physical environment and existing transportation, information and communication, and services open to the general public. However, as this obligation is to be implemented gradually, States parties should establish definite time frames and allocate adequate resources for the removal of existing barriers. Furthermore, State parties should clearly prescribe for duties of different authorities (including regional and local authorities) and entities (including private ones) that have to be carried out in order to ensure accessibility. State parties should also prescribe for effective monitoring mechanisms that would ensure accessibility and for sanctions against all who fail to implement accessibility standards.

25. Accessibility is related to groups, whereas reasonable accommodation is related to individuals. This means that the duty to provide accessibility is an *ex ante* duty. States parties therefore have the duty to provide accessibility before receiving an individual request to enter or use a place or service. States parties need to set accessibility standards, which must be adopted in consultation with organizations of persons with disabilities, and they need to be specified for service-providers, builders and other relevant stakeholders. Accessibility standards must be broad and standardized. In the case of individuals who have rare impairments that were not taken into account when the accessibility standards were developed or do not use the modes, methods or means offered to achieve accessibility (not reading Braille print, for example), even the application of accessibility standards may not be sufficient to ensure them access. In such cases, reasonable accommodation may apply. State parties, in accordance with the Convention, are not allowed to use the austerity measures as an excuse to avoid ensuring gradual accessibility for persons with disabilities. Obligation to implement accessibility is *unconditional*, i.e. the obliged entity may not excuse the omission referring to the burdens of provision the access for persons with

disabilities. Contrarily, the duty of reasonable accommodation only exists, if implementation constitutes no undue burden on the side of the entity.

26. The duty to provide reasonable accommodation is an *ex nunc* duty, which means that it is enforceable from the moment an individual with an impairment needs it in a given situation (workplace, school, etc.) in order to enjoy her or his rights on an equal basis in a particular context. Here, accessibility standards can be an indicator, but may not be taken as prescriptive. Reasonable accommodation can be used as a means of ensuring accessibility for an individual with a disability in a particular situation. Reasonable accommodation seeks to achieve individual justice in the sense that non-discrimination or equality is assured, taking the dignity, autonomy and choices of the individual into account. Thus, a person with a rare impairment might ask for accommodation that falls outside the scope of any accessibility standard.

III. States parties' obligations

27. Even though ensuring access to the physical environment, transportation, information and communication, and services open to the public is often a precondition for the effective enjoyment of different civil and political rights by persons with disabilities, States parties can ensure that access is achieved through gradual implementation when necessary as well as through the use of international cooperation. An analysis of the situation to identify the obstacles and barriers that need to be removed can be carried out in an efficient manner and within a short- to mid-term framework. Barriers should be removed in a continuous and systematic way, gradually yet steadily.

28. States parties are obliged to adopt, promulgate and monitor national accessibility standards. If no relevant legislation is in place, adopting a suitable legal framework is the first step. States parties should undertake a comprehensive review of the laws on accessibility in order to identify, monitor and address gaps in legislation and implementation. Often, disability laws fail to include ICTs in their definition of accessibility, while disability rights laws concerned with non-discriminatory access in areas such as procurement, employment and education fail to include access to ICT and the many goods and services that are central to modern society that are offered through ICT. It is important that the review and adoption of these laws and regulations are carried out in close consultation with persons with disabilities and their representative organizations (art. 4, para. 3), as well as all other relevant stakeholders, including members of the academic community, expert associations of architects, urban planners, engineers and designers. Legislation should incorporate and be based on the principle of universal design, as required by the Convention (art. 4, para. 1 (f)). It should provide for the mandatory application of accessibility standards and for sanctions, including fines, for those who fail to apply them.

29. It is helpful to mainstream accessibility standards that prescribe various areas that have to be accessible — the physical environment in laws on construction and planning, transportation in laws on public aerial, railway, road and water transport, information and communication, and services open to the public. However, accessibility should be encompassed in general and specific laws on equal opportunities, equality and participation in the context of the prohibition of disability-based discrimination. Denial of access should be clearly defined as a prohibited act of discrimination. Persons with disabilities who have been denied access to the physical environment, transportation, information and communication, or services open to the public should have effective legal remedies at their disposal. When defining accessibility standards, States parties have to take into account the diversity of persons with disabilities and ensure that accessibility is provided to persons of all genders and of all ages and types of disability. Part of the task of encompassing the

diversity of persons with disabilities in the provision of accessibility is recognizing that some persons with disabilities need human or animal assistance in order to enjoy full accessibility (such as personal assistance, sign language interpretation, tactile sign language interpretation or guide dogs). It must be stipulated, for example, that banning guide dogs from entering a particular building or open space would constitute a prohibited act of disability-based discrimination.

30. It is necessary to establish minimum standards for the accessibility of different services provided by public and private enterprises for persons with different types of impairments. Reference tools such as the Recommendation ITU-T Telecommunications Accessibility Checklist for standardization activities (2006) and the "Telecommunications accessibility guidelines for older persons and persons with disabilities" (ITU-T Recommendation F.790) should be mainstreamed whenever a new ICT-related standard is developed. That would allow the generalization of universal design in the development of standards. States parties should establish a legislative framework with specific, enforceable, time-bound benchmarks for monitoring and assessing the gradual modification and adjustment by private entities of their previously inaccessible services into accessible ones. States parties should also ensure that all newly procured goods and services are fully accessible for persons with disabilities. Minimum standards must be developed in close consultation with persons with disabilities and their representative organizations, in accordance with article 4, paragraph 3, of the Convention. The standards can also be developed in collaboration with other States parties and international organizations and agencies through international cooperation, in accordance with article 32 of the Convention. State parties are encouraged to join ITU Study Groups in the Radio, Standardization and Development Sectors of the Union, which actively work at mainstreaming accessibility in the development of international telecommunications/ICT standards and on raising industry and governments' awareness on the need to increase access to information and communication technologies for persons with disabilities. Such cooperation can be useful in developing and promoting international standards that contribute to the interoperability of goods and services. In the field of communication-related services, States parties must ensure at least a minimum quality of services, especially for the relatively new types of services, such as personal assistance and sign language interpretation, tactile signing system, aiming at their standardization.

31. As part of their review of accessibility legislation, States parties must consider and, where necessary amend, their laws prohibiting discrimination on the basis of disability. As a minimum, the following situations in which lack of accessibility has prevented a person with disabilities from accessing a service or facility open to the public should be considered as prohibited acts of disability-based discrimination:

- (i) Where the service or facility was established after relevant accessibility standards were introduced;
- (ii) Where access could have been granted to the facility or service (whenever it came into existence) through a reasonable accommodation.

32. As part of their review of accessibility legislation, States parties must also consider their laws on public procurement. They should ensure that their public procurement procedures incorporate accessibility requirements. It is unacceptable to use public funds to create or perpetuate the inequality that inevitably results from inaccessible services and facilities. Public procurements should be used to implement affirmative action in line with the provisions of article 5, paragraph 4 of the Convention in order to ensure accessibility and *de facto* equality for persons with disabilities.

33. States parties should adopt action plans and strategies to identify existing barriers to accessibility, set time frames with specific deadlines and provide both the human and

material resources necessary to remove the barriers. Once adopted, such action plans and strategies should be strictly implemented. States parties should also strengthen their monitoring mechanisms in order to ensure accessibility and they should continue providing sufficient funds to remove barriers to accessibility and train monitoring staff. As accessibility standards are often implemented locally, continuous capacity-building of the local authorities responsible for monitoring implementation of the standards is of paramount importance. States parties are under an obligation to develop an effective monitoring framework and set up efficient monitoring bodies with adequate capacity and appropriate mandates to make sure that plans, strategies and standardization are implemented and enforced.

IV. Interrelations with the other articles

34. The duty of States parties to ensure access to the physical environment, transportation, information and communication, and services open to the public for persons with disabilities should be seen from the perspective of equality and non-discrimination. Denial of access to the physical environment, transportation, information and communication, and services open to the public constitutes an act of disability-based discrimination that is prohibited by article 5 of the Convention. Ensuring accessibility *pro futuro* should be viewed in the context of implementing the general obligation to develop universally designed goods, services, equipment and facilities (art. 4, para. 1 (f)).

35. Awareness-raising is one of the preconditions for the effective implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Since accessibility is often viewed narrowly, as accessibility to the built environment (which is significant, but only one aspect of access for persons with disabilities), States parties should strive systematically and continuously to raise awareness about accessibility among all relevant stakeholders. The all-encompassing nature of accessibility should be addressed, providing for access to the physical environment, transportation, information and communication, and services. Awareness-raising should also stress the fact that the duty to observe accessibility standards applies equally to the public and to the private sector. It should promote the application of universal design and the idea that designing and building in an accessible way from the earliest stages is cost-effective and economical. Awareness-raising should be carried out in cooperation with persons with disabilities, their representative organizations and technical experts. Special attention should be paid to capacity-building for the application and monitoring of the implementation of accessibility standards. The media should not only take into account the accessibility of their own programmes and services for persons with disabilities, but should also take an active role in promoting accessibility and contributing to awareness-raising.

36. Ensuring full access to the physical environment, transportation, information and communication, and services open to the public is indeed a vital precondition for the effective enjoyment of many rights covered by the Convention. In situations of risk, natural disasters and armed conflict, the emergency services must be accessible to persons with disabilities, or their lives cannot be saved or their well-being protected (art. 11). Accessibility has to be incorporated as priority in the post- disaster reconstruction efforts. Therefore, disaster risk reduction must be accessible and disability inclusive.

37. There can be no effective access to justice if the buildings in which law-enforcement agencies and the judiciary are located are not physically accessible, or if the services, information and communication they provide are not accessible to persons with disabilities (art. 13). Safe houses, support services and procedures must all be accessible in order to provide effective and meaningful protection from violence, abuse and exploitation to persons with disabilities, especially women and children (art. 16). Accessible environment,

transportation, information and communication, and services are a precondition for the inclusion of persons with disabilities in their respective local communities and for them to have an independent life (art. 19).

38. Articles 9 and 21 intersect on the issue of information and communication. Article 21 provides that States parties “shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities can exercise the right to freedom of expression and opinion, including the freedom to seek, receive and impart information and ideas on an equal basis with others and through all forms of communication of their choice”. It goes on to describe in detail how the accessibility of information and communication can be ensured in practice. It requires that States parties “provide information intended for the general public to persons with disabilities in accessible formats and technologies appropriate to different kinds of disabilities” (art. 21 (a)). Furthermore, it provides for “facilitating the use of sign languages, Braille, augmentative and alternative communication, and all other accessible means, modes and formats of communication of their choice by persons with disabilities in official interactions” (art. 21 (b)). Private entities that provide services to the general public, including through the Internet, are urged to provide information and services in accessible and usable formats for persons with disabilities (art. 21 (c)), and the mass media, including providers of information through the Internet, are encouraged to make their services accessible to persons with disabilities (art. 21 (d)). Article 21 also requires States parties to recognize and promote the use of sign languages, in accordance with articles 24, 27, 29 and 30 of the Convention.

39. Without accessible transport to schools, accessible school buildings, and accessible information and communication, persons with disabilities would not have the opportunity to exercise their right to education (art. 24 of the Convention). Thus schools have to be accessible, as is explicitly indicated in article 9, paragraph 1 (a), of the Convention. However, it is the entire process of inclusive education that must be accessible, not just buildings, but all information and communication, including ambient or FM assistive systems, support services and reasonable accommodations in schools. In order to foster accessibility, education should promote and be conducted in sign language, Braille, alternative script, and augmentative and alternative modes, means and formats of communication and orientation as well as the contents of the curricula (art. 24, para. 3 (a)), paying special attention to appropriate languages and modes and means of communication used by blind, deaf and deaf-blind students. Modes and means of teaching should be accessible and should be conducted in accessible environments. The whole environment of students with disabilities must be designed in a way that fosters inclusion and guarantees their equality in the entire process of their education. Full implementation of article 24 of the Convention should be considered in conjunction with the other core human rights instruments as well as the provisions of the Convention against Discrimination in Education of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

40. Health care and social protection would remain unattainable for persons with disabilities without access to the premises where those services are provided. Even if the buildings where the health-care and social protection services are provided are themselves accessible, without accessible transportation, persons with disabilities are unable to travel to the places where the services are being provided. All information and communication pertaining to the provision of health care should be accessible through sign language, Braille, accessible electronic formats, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication. It is especially important to take into account the gender dimension of accessibility when providing health care, particularly reproductive health care for women and girls with disabilities, including gynaecologist and obstetric services.

41. Persons with disabilities cannot effectively enjoy their work and employment rights, as described in article 27 of the Convention, if the workplace itself is not accessible. Workplaces therefore have to be accessible, as is explicitly indicated in article 9, paragraph 1 (a). A refusal to adapt the workplace constitutes a prohibited act of disability-based discrimination. Besides the physical accessibility of the workplace, persons with disabilities need accessible transport and support services to get to their workplaces. All information pertaining to work, advertisements of job offers, selection processes and communication at the workplace that is part of the work process must be accessible through sign language, Braille, accessible electronic formats, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication. All trade union and labour rights must also be accessible, as must training opportunities and job qualifications. For example, foreign language or computer courses for employees and trainees must be conducted in an accessible environment in accessible forms, modes, means and formats.

42. Article 28 of the Convention deals with the adequate standard of living and social protection of persons with disabilities. State parties should take necessary measures in order to ensure that both mainstream and disability-specific social protection measures and services are provided in an accessible manner, in accessible buildings, and all information and communication pertaining to them should be accessible through sign language, Braille, accessible electronic formats, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication. Social housing programs should offer housing that is *inter alia* accessible for persons with disabilities and the elderly.

43. Article 29 of the Convention guarantees persons with disabilities the right to participate in political and public life, and to take part in running public affairs. Persons with disabilities would be unable to exercise these rights equally and effectively if States parties failed to ensure that voting procedures, facilities and materials were appropriate, accessible and easy to understand and use. It is also important that political meetings and materials used and produced by political parties or individual candidates participating in public elections are accessible. If not, persons with disabilities are deprived of their right to participate in the political process in an equal manner. Persons with disabilities who are elected to public office must have equal opportunities to carry out their mandate in a fully accessible manner.

44. Everyone has the right to enjoy the arts, take part in sports, and go to hotels, restaurants and bars. However, wheelchair users cannot go to a concert if there are only stairs in the concert hall. Blind persons cannot enjoy a painting if there is no description of it they can hear in the gallery. Hard of hearing persons cannot enjoy a film if there are no subtitles. Deaf persons cannot enjoy a theatrical play if there is no sign language interpretation. Persons with intellectual disabilities cannot enjoy a book if there is no easy-to-read version of it, augmentative and alternative modes. Article 30 of the Convention requires that States parties recognize the right of persons with disabilities to take part in cultural life on an equal basis with others. They are required to take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities:

- (a) Enjoy access to cultural materials in accessible formats;
- (b) Enjoy access to television programmes, films, theatre and other cultural activities, in accessible formats; and
- (c) Enjoy access to places for cultural performances or services, such as theatres, museums, cinemas, libraries and tourism services, and, as far as possible, enjoy access to monuments and sites of national cultural importance.

The provision of access to cultural and historical monuments that are part of national heritage may indeed be a challenge in some circumstances. However, States parties are obliged to strive to provide access to these sites. Many monuments and sites of national

cultural importance have been made accessible in a way that preserves their cultural and historical identity and uniqueness.

45. “States parties shall take appropriate measures to enable persons with disabilities to have the opportunity to develop and utilize their creative, artistic and intellectual potential” (art. 30, para. 2). “States parties shall take all appropriate steps, in accordance with international law, to ensure that laws protecting intellectual property rights do not constitute an unreasonable or discriminatory barrier to access by persons with disabilities to cultural materials” (art. 30, para. 3). The Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled of the World Intellectual Property Organization, adopted in June 2013, should ensure access to cultural material without unreasonable or discriminatory barriers for persons with disabilities, including those people with disabilities living abroad or as a member of minority in other country and speak or use the same language or mean of communication, especially those facing challenges accessing classic print materials. The Convention on the Rights of Persons with Disabilities provides that persons with disabilities are entitled, on an equal basis with others, to recognition and support of their specific cultural and linguistic identity. Article 30, paragraph 4, stresses the recognition of and support for sign languages and deaf culture.

46. Article 30, paragraph 5, of the Convention provides that, in order to enable persons with disabilities to participate on an equal basis with others in recreational, leisure and sporting activities, States parties shall take appropriate measures:

- (a) To encourage and promote the participation, to the fullest extent possible, of persons with disabilities in mainstream sporting activities at all levels;
- (b) To ensure that persons with disabilities have an opportunity to organize, develop and participate in disability-specific sporting and recreational activities and, to this end, encourage the provision, on an equal basis with others, of appropriate instruction, training and resources;
- (c) To ensure that persons with disabilities have access to sporting, recreational and tourism venues;
- (d) To ensure that children with disabilities have equal access with other children to participation in play, recreation and leisure and sporting activities, including those activities in the school system; and
- (e) To ensure that persons with disabilities have access to services from those involved in the organization of recreational, tourism, leisure and sporting activities.

47. International cooperation, as described in article 32 of the Convention, should be a significant tool in the promotion of accessibility and universal design. The Committee recommends international development agencies to recognize the significance of supporting projects improving ICT and other access infrastructure. All new investments made within the framework of international cooperation should be used to encourage the removal of existing barriers and prevent the creation of new barriers. It is unacceptable to use public funds to perpetuate new inequalities. All new objects, infrastructure, facilities, goods, products and services must be fully accessible for all persons with disabilities. International cooperation should be used not merely to invest in accessible goods, products and services, but also to foster the exchange of know-how and information on good practice in achieving accessibility in ways that will make tangible changes that can improve the lives of millions of persons with disabilities worldwide. International cooperation on standardization is also important, as is the fact that organizations of persons with disabilities must be supported so that they can participate in national and international processes to develop, implement and

monitor accessibility standards. Accessibility must be integral part of any sustainable development efforts, especially in the context of the Post- 2015 Agenda.

48. Monitoring of accessibility is a crucial aspect of the national and international monitoring of the Convention. Article 33 requires that States parties have established focal points within their governments for matters relating to the implementation of the Convention as well as national frameworks which include one or more independent mechanisms. Civil society should also be involved and participate fully in the monitoring process. It is crucial that these Article 33 bodies are duly consulted when measures for proper implementation of Article 9 are considered. They should be provided with meaningful opportunities to, *inter alia*, take part in the drafting of national accessibility standards, comment on existing and draft legislation, submit proposals for draft legislation and policy regulation, and participate fully in awareness raising and educational campaigns. The processes of national and international monitoring of the implementation of the Convention should be performed in an accessible manner that promotes and ensures the effective participation of persons with disabilities and their representative organizations. Article 49 of the Convention requires that the text of the Convention be made available in accessible formats. This is an innovation in an international human rights treaty and the Convention on the Rights of Persons with Disabilities should be seen as setting a precedent in that respect for all future treaties.

ภาคผนวก ค.

บัญชีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึง
และใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)

หน้าว่าง

บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๔ ฉบับ ดังนี้

๑. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อที่ ๒ ๓ ๔ ๕ และ ๒๑ และความคิดเห็นทั่วไปหมายเลข ๒ (๒๐๑๔) ข้อที่ ๘: ความสามารถในการเข้าถึง
๒. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เป้าหมายที่ ๙ และ ๑๑
๓. ยุทธศาสตร์อินซอน เป้าหมายที่ ๓
๔. กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๓ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction ๒๐๑๕ – ๒๐๓๐)
๕. Charter on Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action (World Humanitarian Summit)
๖. อนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๙ ว่าด้วยการฟื้นฟูด้านการฝึกอาชีพและการจ้างงาน (คนพิการ) ค.ศ. ๑๙๘๓ (ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO)
๗. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ มาตรา ๒๔ ๕๖ และ ๕๙
๘. มติคณะรัฐมนตรี ได้แก่
 - ๘.๑ มติคณะรัฐมนตรี ให้นำหน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒
 - ๘.๒ มติคณะรัฐมนตรี การสนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕
๙. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติ ได้แก่
 - ๙.๑ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะ สำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔
 - ๙.๒ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการใน อาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๕
 - ๙.๓ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการใน อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖

๙.๔ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๙๙) พ.ศ. ๒๕๕๓ (ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการ สาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้แก่คนพิการ)

๙.๕ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการสำหรับคน พิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

๙.๖ ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยบริการล่ามภาษา มือ พ.ศ. ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔

๙.๗ ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการการช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๕

๙.๘ ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงานหรือจ้างเหมา บริการโดยวิธีกรณีพิเศษ ฝึกงาน หรือจัดให้มีอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ล่ามภาษามือ หรือให้ความ ช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๐. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ และ มาตรา ๘ วรรค ๓

๑๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ และอนุบัญญัติ ได้แก่

๑๑.๑ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐

๑๒. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และอนุบัญญัติ ได้แก่

๑๒.๑ กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ และมาตรฐานการออกแบบอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพล ภาพและคนชรา (มยผ. ๖๓๐๑)

๑๓. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และอนุบัญญัติ ได้แก่

๑๓.๑ กฎกระทรวงฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๒๔)

๑๓.๒ ประกาศกรมการขนส่งทางบกเรื่อง กำหนดลักษณะ ขนาด และคุณสมบัติของเครื่องอุปกรณ์ สำหรับรถที่จะมีไว้ใช้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๕

๑๔. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๗ (๑)

๑๕. พระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐

๑๕.๑ ประกาศกรมศุลกากรที่ ๑๓๑/๒๕๔๑ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการนำเข้าของเข้ามาสำหรับคนพิการใช้โดยเฉพาะ หรือใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อขอรับสิทธิยกเว้นอากรตามพิกัดอัตราศุลกากรประเภทที่ ๑๖ ภาค ๔

๑๕.๒ ประกาศกรมศุลกากรที่ ๘๑/๒๕๕๑ เพื่อให้การยกเว้นอากรสำหรับของที่นำเข้ามาหรือส่งออกไปเพื่อบริจาคเป็นการสาธารณกุศลแก่ประชาชนโดยผ่านส่วนราชการหรือองค์การสาธารณกุศล หรือของที่นำเข้ามาเพื่อให้แก่ส่วนราชการหรือองค์การสาธารณกุศล

๑๕.๓ ประกาศกรมศุลกากรที่ ๑/๒๕๕๘ เพื่อให้การยกเว้นอากรสำหรับของที่นำเข้ามาหรือส่งออกไปเพื่อบริจาคเป็นการสาธารณกุศลแก่ประชาชนโดยผ่านส่วนราชการหรือองค์การสาธารณกุศล หรือของที่นำเข้ามาเพื่อให้แก่ส่วนราชการหรือองค์การสาธารณกุศล

๑๖. พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๘

๑๗. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๖๓ (๓)

๑๘. พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๕๒ (๒) และอนุบัญญัติ ได้แก่

๑๘.๑ ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ เรื่อง โทรศัพท์สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๔

๑๘.๒ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑๙. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๑๗ (๔)

๒๐. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖ ๕๑ และ ๕๒

๒๑. พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๓

๒๒. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ (๒)

๒๓. พระราชบัญญัติจดหมายเหตุนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๖ (๔)

๒๔. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๓๒ (๙) และอนุบัญญัติ ได้แก่

๒๔.๑ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘

๒๕. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๓

๒๖. พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ (๑๐)

๒๗. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๗ (๑๓)

๒๘. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐

๒๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙

๓๐. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๙

๓๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติ ได้แก่

๓๑.๑ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติ ณ ที่ออกเสียง
สำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๙

๓๒. พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๑๓ และ
อนุบัญญัติ ได้แก่

๓๒.๑ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักแก่ล่าม และล่ามภาษามือ ที่พนักงานสอบสวนจัดหาให้ พ.ศ. ๒๕๕๙

๓๓. ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๒๑๗

๓๔. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘๗

.....

ภาคผนวก ง.

- ประมวลภาพการประชุมของคณะอนุกรรมการ
- ประมวลภาพการสัมมนาระดับชาติ
เรื่อง “เดินหน้ายุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

หน้าว่าง

ประมวลภาพการประชุมของคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ
เพื่อพิจารณาศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะ
ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

ประมวลภาพการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “เดินทางยุทธศาสตร์ AAA สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”
จัดโดย คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

ภาคผนวก จ.

- รายนามคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- รายนามที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ
- รายนามที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการ
- รายนามคณะอนุกรรมการ

หน้าว่าง

**คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส**

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายมณฑิเตอร์ บุญตัน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางสาววรรณิ์ สิริเวชชะพันธ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๖. นายแถมสิน รัตนพันธ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๗. พลตรี จารึก อารีราชการัญญ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๘. พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรืองรมย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๙. พลเอก วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๐. นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์	กรรมการ
๑๑. รศ.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ	กรรมการ
๑๓. พลเรือเอก นริส ประทุมสุวรรณ	กรรมการ
๑๔. นายปรีชา วัชรภักย์	กรรมการ
๑๕. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรดม	กรรมการ
๑๖. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	กรรมการ
๑๗. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๘. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยขึ้นงาม	กรรมการ
๑๙. พลเอก สกล ขึ้นตระกูล	กรรมการ
๒๐. พลโท สรรชัย อจลานนท์	กรรมการ
๒๑. พลเอก อุดลยเดช อินทะพงษ์	กรรมการ
๒๒. พลเอก อรุณ สมตน	กรรมการ
๒๓. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	กรรมการ
๒๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	เลขานุการคณะกรรมการ

**ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ**

๑. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. ดร. เฉลิมชัย ยอดมลัย	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๓. นางสาวเบญจวรรณ อ่านเปรื่อง	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๔. นางพวงแก้ว กิจธรรม	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๕. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๖. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๗. ดร. อิทธิพล ปรีดีประสงค์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๘. นายนิวัฒน์ กาญจนภูมินทร์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๙. ดร. พรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๑๐. นายวงศ์พันธ์ ฌัณยพัต	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๑๑. นายวิญญู พิทักษ์ปกรณ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๑๒. นางอำไพวรรณ ตริสกุล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๑๓. นางอาทิตยา นรารวัชร	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๔. นางนฤมล ล้อมทอง	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นายกันติพจน์ ศรีบุญรัตน์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๖. พลโท จรรย์ พันธุนนท์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๗. ดร.ชาตรี ฤทธิทอง	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๘. นายชานนทร์ บุญรัชกุล	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๙. นางณานิษฐ์ วั่งชัย	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๐. นางสาวฐาปนี สุขสำราญ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๑. นางธันท์ธร นิธิธีรพัชร	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๒. นายรณฤทธิ์ มงคลรัตน์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๓. นางรัชดา บุญยุบล	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๔. นาวาเอก หญิง วิชุดา วารุณประภา	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๕. นาวาโท สายชล ช้างน้อย	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๖. ทพ.ดร. อุดมศักดิ์ ศรีสุทิวา	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๗. นายเอกพิทยา เอี่ยมคงเอก	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาภคติมศักดิ์คณะกรรมการ

๑. นางกีระณา สุมาวงศ์
๒. นายเกียรติศักดิ์ เทพผดุงพร
๓. นางจันทิรา กิตติธิตกุล
๔. นายนิติ ถาวรวิชัย
๕. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว
๖. นางผาณิต พูนศิริวงศ์
๗. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง
๘. นางรัตนา ตฤณารังสี
๙. ดร. สมบูรณ์ วราห์บัณฑิตวิทย์
๑๐. พลตำรวจโท สันติ เพ็ญสูตร
๑๑. นายสุรวัฒน์ ชมพูพงษ์
๑๒. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์
๑๓. พลโท อัครชัย จันทร์โตชะ
๑๔. พลอากาศตรี อธิพร คณะเจริญ

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก และเยาวชน

๑. คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเรือเอก นริส ประทุมสุวรรณ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. พลโท สรรชัย อจลานนท์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๕. นางเพ็ญศรี เคียงศิริ	อนุกรรมการ
๖. รศ.ดร. คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์	อนุกรรมการ
๗. นางรัชกร เหมะจันท	อนุกรรมการ
๘. นายภูมิสรรค์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
๙. นางเทพวัลย์ ภรณวลัย	อนุกรรมการ
๑๐. นายบุรินทร์ สุขพิศาล	อนุกรรมการ
๑๑. นางนฤมล ล้อมทอง	อนุกรรมการและโฆษก
๑๒. นายกันติจจน์ ศรีบุญรัตน์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๓. นายแถมสิน รัตนพันธุ์	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายวิญญู พิทักษ์ปกรณ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นางธันนัทธ นิธิธีรพัชร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. นายเฉลิมชัย ยอดมาลัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นางสาวถนอมขวัญ ณ ป้อมเพชร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นางสาวพรทิพย์ เตชะสมบูรณ์กิจ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายพันธุ์ เจตณลิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. นายวงศกร ภูทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. นายอิทธิพล สงวนดีกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการสตรี

๑. นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางกาญจนรัตน์ ลีวิโรจน์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสุชาดา นันทะพานิชสกุล	อนุกรรมการ
๖. ดร. สุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล	อนุกรรมการ
๗. นางสุทิตี เมธีประภา	อนุกรรมการ
๘. นายพิสุทธิ ทรัพย์วิจิตร	อนุกรรมการ
๙. ดร. สืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๐. นางรัตนา สัยยะนิฐี	อนุกรรมการ
๑๑. ดร.ฐิตตะวัน เฟื่องฟู	อนุกรรมการ
๑๒. พลตรี วีระศักดิ์ นาทะสิริ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางกัระณา สุมาวงศ์	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. พลตรี เปรมชัย สโรบล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นางสาวเบญจวรรณ อานเป็รื่อง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายราชันย์ บุญธิมา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์ วันทนี วาสิกะสิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นายเกียรติศักดิ์ เทพดุงพร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นางอำไพวรรณ ตรีสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายสุรวัดน์ ชมภูพงษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. ทพ.ดร. อุดมศักดิ์ ศรีสุทิวา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. ดร. พรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. นางกรรณิการ์ จรัสอุไรสิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการผู้สูงอายุ

๑. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรตม	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก อรุณ สมตน	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์พินิจ กุลละวณิชย์	อนุกรรมการ
๕. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว	อนุกรรมการ
๖. นางธิดา ศรีไพพรรณ์	อนุกรรมการ
๗. พลโท กิจจา ศรีทองกุล	อนุกรรมการ
๘. นายนิวัฒน์ กาญจนภูมิินทร์	อนุกรรมการ
๙. นาวาตรี พิชระ ไม้หอม	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวอรุณโรจน์ เลี่ยมทอง	อนุกรรมการ
๑๑. นางเมธินี รัตตสาร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายวงศ์พันธ์ ฌันชัยพัต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. ดร. สมบูรณ์ วรหัตถ์ชัยวิทย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. ดร. พรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. นายสุรศักดิ์ นันทวิริยกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. พลโท จรรย์ พันธุนนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. พลอากาศตรี อิทธิพร คณะเจริญ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นาวาเอก หญิง วิชุดา วารุณประภา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. ดร.ชาตรี ฤทธิทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๑. นายมณฑิเตอร์ บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	อนุกรรมการ
๕. นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	อนุกรรมการ
๖. นายวิฑูต บุนนาค	อนุกรรมการ
๗. นางอาทิตยา นรารวีชร	อนุกรรมการ
๘. นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการ
๙. นางพวงแก้ว กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นายธีรยุทธ สุคนธวิท	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. พลอากาศเอก ชนิต รัตนอุบล	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. แพทย์หญิงวัชรา รั้วไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นางเบญจมา ชลธารนนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. นางพิมพ์พา ขจรธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายอนุชา รัตนสินธุ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. นายประกาศิต ภาวะสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสังคม
กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑. นางสาวศิริพร ภิญโญศิริธร	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการ การพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
๒. นางธนยา สิงห์มณี	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาวพิมพ์ปญา อติสิราวัชร	นิติกรชำนาญการ
๔. นางสาวเพชรรัตน์ ฉัตรเพชร	วิทยากรชำนาญการ
๕. นางสาวจิตตินันท์ ประสารแสง	วิทยากรชำนาญการ
๖. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
๗. นางกนกพร สาดประดับ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๘. นางสาวจิณณพัทธ์ ไชวิเชียร	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นายสุริยะ อุปลาบดี	นักวิชาการสนับสนุนงานนิติบัญญัติด้านวิชาการ
๑๐. นางสาวนธิดา ศรีอุตะ	พนักงานสนับสนุนการประชุม
๑๑. นายรุ่งเพชร งามพร้อม	พนักงานสนับสนุนการประชุม
-

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖ โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๖

ออกแบบและพิมพ์
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕

